

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : 2019-4-063

(Önaraştırma)

Karar Sayısı : 20-28/345-158

Karar Tarihi : 11.06.2020

A. TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Birol KÜLE

Üyeler : Arslan NARİN (İkinci Başkan), Şükran KODALAK,
Ahmet ALGAN, Hasan Hüseyin ÜNLÜ, Ayşe ERGEZEN

B. RAPORTÖRLER: Özgür BAL, Fatma ATAÇ, Hatice CESUR, Burcu OLGUN,
Elif Sıdıka SARI, Alican KORKMAZ

C. BAŞVURUDA

BULUNAN : - Re'sen

D. HAKKINDA İNCELEME

YAPILANLAR :

- AC Turizm Taşımacılık İnşaat ve Sanayi Ticaret Ltd. Şti.
Üniversiteler Mah. Bilkent Blv. (İhsan Doğramacı Blv.) No:5/A ODTÜ Kampüs
İçi ODTÜ Geliştirme Vakfı Koleji Yanı Ankara
- Ahiler İnşaat Turizm Taşımacılık Ticaret Ltd. Şti.
Seyranbağları Mah. Seyran Cad. No:3/A Çankaya/Ankara
- Akbay1 Organizasyon Taşımacılık Turizm Temizlik Reklam İnşaat Sanayi ve
Ticaret Ltd. Şti.
Kazımkarabekir Mah. Şehit Hikmet Özer Cad. No:22/2 Etimesgut/Ankara
- Akbil Turizm Taşımacılık Sigorta Aracılık Hizmetleri ve Ticaret Ltd. Şti.
Aşağı Öveçler Mah. 1324. Cad. 25/7 Çankaya/Ankara
- Alemsa Turizm Seyahat Taşımacılık Temizlik Otomotiv Sanayi ve Ticaret Ltd.
Şti.
Oğuzlar Mah. 1377. Cad. No:15/C Balgat/Ankara
- Almila Taşımacılık A.Ş. adına vekili Av. Başak AK
Uğur Mumcu Cad. Kırçiçeği Sok. No:5/5 Gaziosmanpaşa Çankaya/Ankara
- Anıt-Tur Seyahat Turizm ve Ticaret Ltd. Şti.
Zübeyde Hanım Mah. İskitler Cad. No:52/5 Altındağ/Ankara
- Ankara Servis Aracı İşletmecileri Esnaf Odası
Zübeyde Hanım Mah. Sulugöz Sok. No:14 İskitler/Ankara
- Arzu Taşımacılık Turizm Temizlik Bakım Hizmetleri Emlak Otomotiv İşçi
Sağlığı ve Güvenliği İthalat İhracat Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.
Yıldırım Beyazıt Mah. Altındağ Cad. No:34/1 Altındağ/Ankara
- Aşır Yılmazlar Turizm Taşımacılık Temizlik İnşaat İç ve Dış Ticaret Sanayi
Ltd. Şti.
Harbiye Mah. Dikmen Cad. No:166/10 Dikmen/Ankara
- Ayder Turizm Ticaret Ltd. Şti.
Ümit Mah. 2494/2 Sok. No:8 Çankaya/Ankara

- Azizoğlu Motorlu Araçlar İnşaat Turizm Taşımacılık Ticaret Ltd. Şti.
Uğur Mumcu Mah. Fatih Sultan Mehmet Blv. No:312 Yenimahalle/Ankara
- Baltacı Turizm Taşımacılık Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.
Kardeşler Koop. 189 Sok. No:1 06010 Etlik Keçiören/Ankara
- Başak Turizm Sanayi Ticaret Ltd. Şti.
Dikmen Cad. No:320 D:2 Çankaya/Ankara
- Başkent Okul Tur Ltd. Şti.
Bülbülderesi No:65, Tınaztepe 06660 Çankaya/Ankara
- Bektaşlar Turizm Ticaret Nakliyat A.Ş.
Hipodrom Cad No:1 06560 Yenimahalle/Ankara
- Beşeller Turizm Taşımacılık Filo Kiralama Otomotiv İnşaat Taahhüt Emlak Sanayi ve Ticaret A.Ş.
Aşağı Öveçler Mah. 1332 Sok. No:7 D: 11 Çankaya/Ankara
- Boss Ulaşım Turizm Filo Kiralama Ticaret A.Ş.
İvedik Cad. No:459/C Yenimahalle/Ankara
- Caner Aktaş-Caner Turizm Taşımacılık Oto Kiralama Tekstil ve Toptan Gıda Ticareti
Ehlibeyt Mah. 1242. Cad. Aykon Plaza 18/29 Balgat/Ankara
- Çağrı Tur Nakliyecilik Sanayi Ticaret Ltd. Şti.
Zübeyde Hanım Mah. Turgut Özal Blv. 72 Altındağ/Ankara
- Çalıkıran Turizm Taşımacılık Otomotiv Sanayi ve Ticaret A.Ş.
Yeni Batı Mah. 2402 Sok. 21 Yenimahalle/Ankara
- Çetinkaya Turizm Taşımacılık Güvenlik Sistemleri ve Hizmetleri Temizlik Ticaret Ltd. Şti.
Oğuzlar Mah. Türkocağı Cad. No:66 D:3 Çankaya/Ankara
- Çınar Transfer Taşımacılık Filo Kiralama Turizm Temizlik İnşaat Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.
Büyükesat Mah. Çehre Sok. No: 6/1 Çankaya/Ankara
- Çolakođlu Turizm Sağlık Eğitim Basın Yayın Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.
Cihan Sok. No: 37/8 Sıhhiye/Ankara
- Demirhan Turizm Sanayi ve Taşımacılık Ticaret Ltd. Şti.
Suadiye Cad. No:68 Yenimahalle/Ankara
- Destina Turizm Taşımacılık Temizlik Bilgisayar Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.
Ergenekon Mah. Kordonboyu Cad. 15 Yenimahalle/Ankara
- Dost-Tur Temizlik Güvenlik ve Ticaret Ltd. Şti.
Zübeyde Hanım Mah. Turgut Özal Bulvarı No: 78/6 İskitler/Ankara
- Dulkadirođlu Turizm Nakliyat İnşaat Gıda Dekorasyon Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.
Seyran Cad. Umut Mah. 106/8 Çankaya/Ankara
- Elanur Turizm Nakliyat İnşaat Emlak Tekstil Besicilik ve Gıda Sanayi Ticaret Ltd. Şti.
Aydınlar Mah. Hürriyet Cad. 141 D: 3 Dikmen Çankaya/Ankara

- Erdoğan Turizm Nakliyat Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.
Subayevleri Mah. Fahrettin Altay Cad. Güzin Sok. No: 31/A
Keçiören/Ankara
- Erdoğanlar Turizm Seyahat Nakliyat Gıda İnşaat Sanayi Ticaret Ltd. Şti.
Yıldırım Beyazıt Mah. Altındağ Cad. No: 34/1 Altındağ/Ankara
- Etimesgut Seyahat İnşaat Turizm Emlak Gıda Ticaret Ltd. Şti.
Kazım Karabekir Mah. Ş. Hikmet Özer Cad. No: 22/3 Etimesgut/Ankara
- Final Grup Taşımacılık Otomotiv Temizlik İnşaat Kuyumculuk Ltd. Şti.
Zübeyde Hanım Mah. Çamlıdere Sok. 23/A İskitler, Altındağ/Ankara
- Genol Gıda İnşaat Turizm Hayvancılık Nakliyat Taşımacılık Tekstil Dayanıklı Tüketim ve Otomotiv Sanayi Ticaret Ltd. Şti.
Hürriyet Caddesi No:151/A Dikmen Çankaya/Ankara
- Global Grup Ulaşım Hizmetleri Ltd. Şti.
Esat Cad. No:109/A-4 K.Esat Çankaya/Ankara
- Güldenler Turizm Taşımacılık Nakliyat Dağıtım İnşaat Taahhüt Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.
Çamlıca Bulvarı Sitesi 431. Sok. E Blok D:5 Çayyolu/Ankara
- Gültekin Turizm İnşaat ve Ticaret Ltd. Şti.
Ayvalı Mah. Gazze Cad. No: 28 Keçiören/Ankara
- Gümüşsoy Turizm Taşımacılık İnşaat Sağlık Hizmetleri Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.
Ayvalı Mah. Gazze Cad. 44/D Keçiören/Ankara
- Güneş Turizm İnşaat Taşımacılık Eğitim Organizasyon Ticaret Sanayi Ltd. Şti.
Yunus Emre Cad. No:1/6 Aşağıeğlence Keçiören/Ankara
- Güvence Turizm İnşaat Taşımacılık Emlakçılık İletişim Sistemleri İthalat İhracat ve Sigorta Aracılık Hizmetleri Ticaret Ltd. Şti.
Emek Mah. (Bişkek) 8. Cad. 3. Sok. No:1/3 Çankaya/Ankara
- Hakkıoğlu Turizm Taşımacılık Temizlik Oto Kiralama Akaryakıt Bilgisayar Yazılım Pazarlama Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.
Huzur Mah. Cevizlidere Cad. No: 135/9 Dikmen/Ankara
- Hilal-Tur Seyahat Turizm Ticaret Ltd. Şti.
Eti Mah. Birecik Sk. Gazi İş Merkezi 1/24 Maltepe Çankaya/Ankara
- İpekyolu 1 Turizm Taşımacılık Temizlik İnşaat Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.
Atatürk Mah. Lale Cad. 32 D:2 Sincan/Ankara
- Kaan Bey Taşımacılık Turizm ve Ticaret Ltd. Şti.
Atatürk Mah. Ankara Cad. Ankaralılar Psj Apt. No:2/49 Sincan/Ankara
- Kaya Seyahat Turizm Sanayi ve Dış Ticaret Ltd. Şti.
Ragıp Tüzün Mah. İvedik Cad. No:198/1 Yenimahalle/Ankara
- Kazak Taşımacılık Temizlik Turizm İnşaat Ticaret Ltd. Şti.
Yukarı Öveçler Mah. 1286 Sok. No:7/B D:2 Çankaya/Ankara
- Koçlar Turizm Taşımacılık Petrol İnşaat Gıda Hayvancılık İthalat İhracat Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.
Plevne Mah. Babür Cad. No: 20 Altındağ/Ankara

- Koru Tur Servis Taahhüt Ticaret Ltd. Şti.
Eskişehir Yolu 15. Km. Üstün Deko City No:348 K:4 D78 Etimesgut/Ankara
- Köker Turizm Taşımacılık ve Ticaret A.Ş.
Zübeyde Hanım Mahallesi 655 Cad. No:23/A Altındağ/Ankara
- Likra Turizm Seyahat Temizlik Pazarlama Sanayi İç ve Dış Ticaret Ltd. Şti.
İvedik Cad. No:459/C Yenimahalle/Ankara
- Mavera 1 Turizm Taşımacılık Ticaret Ltd. Şti.
Saime Kadın Mah. Görgülü Sok. No:21/9 Mamak/Ankara
- Mert Mümessilik Turizm Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.
Zübeyde Hanım Mah. Seçim Cad. No:45/B Altındağ/Ankara
- Mesnevi Turizm Taşımacılık Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.
Çetin Emeç Blv. 1314. Cad. 1309. Sok. Mesnevi Apt. No:2/3 Aşağı Öveçler
Çankaya/Ankara
- Nobel Tur Taşımacılık Turizm İnşaat Otomotiv Gıda Besicilik İthalat İhracat
Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.
Zübeyde Hanım Mah. Çamlıdere Sok. No:17 İskitler/Ankara
- Olguntur Taşımacılık Otomotiv İnşaat Turizm Petrol Tarım ve Ticaret Ltd. Şti.
Zübeyde Hanım Mah. Turgut Özal 1 Blv. Altın Han Apt. No:78/7
Altındağ/Ankara
- Onural Turizm Taşımacılık Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.
Farabi Sok. No:3/3 Çankaya/Ankara
- Orca Lojistik Taşımacılık Turizm Nakliyat Ticaret Ltd. Şti.
Eryaman Mah. Emiryaman Cad. No:10/A Etimesgut/Ankara
- Öz Hacaloğlu Turizm Taşımacılık Ticaret Ltd. Şti.
Harbiye Mah. Salkım Söğüt Sok. No:32 Dikmen/Ankara
- Öz Üstün Turizm-Taşımacılık-Otomotiv-İnşaat Gıda Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.
Erler Mah. Dumlupınar Blv. Üstün Dekocity AVM No:348/57 K:3
Etimesgut/Ankara
- Özçelkibir Turizm Taşımacılık İnşaat Gıda Temizlik Sanayi Ticaret Ltd. Şti.
Zübeyde Hanım Mah. Tesviyeciler Cad. 638 Sok. No:10/4 İskitler
Altındağ/Ankara
- Özer Tur Taşımacılık İnşaat Kuyumculuk Sigorta Aracılık Otomotiv Sanayi
Ticaret İthalat ve İhracat Ltd. Şti.
Basınevleri Mah. 15. Cad. 17. Sok. No:2/A-13 Keçiören/Ankara
- Özgün-Tur Seyahat ve Ticaret Ltd. Şti.
Emek Mah. 8. Cad. 21. Sok. 40 Çankaya/Ankara
- Öztürkcan Turizm Otomotiv İnşaat Nakliye İthalat ve İhracat Sanayi Ticaret
Ltd. Şti.
Yıldırım Beyazıt Mah. Altındağ Cad. No:8/8 Altındağ/Ankara
- Özyaren Turizm Taşımacılık Petrol Ürünleri İnşaat Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.
Turgut Özal Blv. No: 54/11 İskitler/Ankara
- Real Temizlik Otomotiv İnşaat Turizm Taşımacılık Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.
Sancaktepe Mah. 1586/2 Sok. No:1/5 Keçiören/Ankara

- Sedat Demirok-Demsa Turizm Taşımacılık
Ergenekon Mah. Nişantaşı Cad. 41/B Yenimahalle/Ankara
- Sedat-Bey Turizm İnşaat Taşımacılık Ticaret Ltd. Şti.
Balgat Mah. 1416 Sok. 14 Derepınar Apt. D:5 Çankaya, Ankara
- Ses Grup Taşımacılık Turizm İnşaat Gıda Otomotiv Kuyumculuk Emlak Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.
Zübeyde Hanım Mah. Sulugöz Sok. No:20/A Altındağ/Ankara
- Şen-Dem Turizm Otomotiv Nakliye Taahhüt Ticaret Ltd. Şti.
Çetin Emeç Blv. Cevizlidere Cad. No:3/3 Yukarı Öveçler/Ankara
- Tekman Otomotiv Turizm İnşaat Nakliye Temizlik Gıda Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.
Zübeyde Hanım Mah. Turgut Özal Blv. No: 54/4 Altındağ/Ankara
- Uncuoğlu Turizm Taşımacılık İnşaat Otomobil Temizlik Hizmetleri Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.
Demetgül Mah. 418. Cad. Doğan Apt. No:1/B Yenimahalle/Ankara
- Ülger Taşımacılık Turizm Emlak İnşaat Otomotiv Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.
Birlik Mah. 467 Sok. 12/B Çankaya/Ankara
- Yalçınkaya Turizm Nakliyecilik Taşımacılık İnşaat Taahhüt Ticaret Sanayi Ltd. Şti.
Öveçler Mah. Tevfik Fikret Cad. No:26/6 Çankaya/Ankara
- Yardımer Turizm Taşımacılık Temizlik İnşaat İç ve Dış Ticaret Sanayi Ltd. Şti.
Bağlıca Mah. 1095. Sok. No:5/11 Etimesgut/Ankara
- Yeni Angora Turizm Taşımacılık Otomotiv İnşaat Gıda Ticaret Ltd. Şti.
Harbiye Mah. Hürriyet Cad. 82/A Dikmen Çankaya/Ankara
- Yeni Metkan Turizm Taşımacılık Otomotiv İnşaat Taahhüt Emlak Gıda Temizlik Hizmetleri Kuyumculuk Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.
Sancak Mah. Cidde Cad. No:25/A Çankaya/Ankara
- Yeni Nesil Taşımacılık Turizm Otomotiv Temizlik İnşaat Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.
30 Ağustos Mah. 2096. Cad. 3/A Etimesgut/Ankara
- Yiğit Tur Turizm Ticaret Ltd. Şti.
Aşağı Öveçler Mah. 1314. Cad. 13 D:4 Dikmen Çankaya/Ankara
- Yumuş Turizm İnşaat Taahhüt ve Ticaret Ltd. Şti.
Huzur Mah. Cevizlidere Cad. 135/C Dikmen Çankaya/Ankara

- (1) **E. DOSYA KONUSU:** Ankara ilindeki öğrenci ve personel taşıma servis hizmetleri sektöründe faaliyet gösteren teşebbüslerin 4054 sayılı Kanun'u ihlal ettikleri iddiası.
- (2) **F. İDDİALARIN ÖZETİ:** Öneraştırma, Ankara ili öğrenci ve personel taşıma servis hizmetleri pazarında rekabetin ihlal edilip edilmediğinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.
- (3) **G. DOSYA EVRELERİ:** Dosya konusuna yönelik olarak hazırlanan 03.10.2019 tarih ve 2019-4-63/İİ sayılı İlk İnceleme Raporu, 03.10.2019 tarihli Kurul toplantısında görüşülmüş ve 19-34/515-M sayı ile öneraştırma yapılmasına karar verilmiştir.

- (4) Anılan karar çerçevesinde hazırlanan 12.11.2019 tarih ve 2019-4-063/ÖA sayılı Öneri Raporu Kurulun 22.11.2019 tarihli toplantısında görüşülmüş, 19-41/680-Mİ sayılı karar ile ek çalışma yapılmasına karar verilmiştir.
- (5) İlgili karar uyarınca düzenlenen 05.06.2020 tarih, 2019-4-063/BN-02 sayılı Bilgi Notu ve 12.11.2019 tarih, 2019-4-063/ÖA sayılı Öneri Raporu 11.06.2020 tarih, 20-28 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.
- (6) **H. RAPORTÖR GÖRÜŞÜ:** Hakkında öneri yapılan teşebbüslere 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un (4054 sayılı Kanun) 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığı; bununla birlikte, sektördeki C plaka tahdit uygulamasından kaynaklanan rekabetçi endişelerin giderilmesi amacıyla Ankara Büyükşehir Belediyesi Ego Genel Müdürlüğüne ve Ankara Valiliği İl Trafik Komisyonuna görüş gönderilmesinin faydalı olacağı ifade edilmiştir.

I. İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

I.1. İlgili Pazar

I.1.1. İlgili Ürün Pazarı

- (7) Dosya konusu temelde, personel servis taşımacılığı hizmeti ve öğrenci servis taşımacılığı hizmeti ile ilgilidir. Bu durumda ilgili ürün pazarının "*personel taşımacılığı pazarı*" ve "*öğrenci taşımacılığı pazarı*" veya daha geniş bir şekilde "*servis taşımacılığı hizmetleri pazarı*" olarak belirlenmesi mümkündür. Bununla birlikte dosya kapsamında tanımlanabilecek alternatif pazar tanımları çerçevesinde değerlendirme farklılaşmayacağından, İlgili Pazarın Tanımlanmasına İlişkin Kılavuz'un 20. paragrafı çerçevesinde ilgili ürün pazarı tanımı yapılmamıştır.

I.1.2. İlgili Coğrafi Pazar

- (8) Dosya kapsamında incelenen tarafların personel ve/veya öğrenci taşımacılık faaliyetlerinin Ankara ili sınırları içerisinde gerçekleştiği, dolayısıyla ilgili coğrafi pazarın il bazında Ankara olarak belirlenebileceği anlaşılmakla birlikte, İlgili Pazarın Tanımlanmasına İlişkin Kılavuz'un 20. paragrafı dikkate alınarak, dosya kapsamında tanımlanabilecek alternatif pazar tanımları çerçevesinde değerlendirme farklılaşmayacağından ilgili coğrafi pazarı tanımı yapılmasına gerek görülmemiştir.

I.2. Yapılan Tespitler

I.2.1. Yerinde İncelemelerde Elde Edilen Bilgi ve Belgeler

- (9) Yerinde incelemelerden elde edilen belgelerde dikkat çeken ilk husus, hakkında inceleme yapılan bazı firmalar arasında öğrenci ve personel taşımacılığı hizmetinin sunulması bakımından iş birliği doğuracak nitelikte uygulamalara başvurulduğudur. Nitekim Beşeller Turizm Taşımacılık Filo Kiralama Otomotiv İnşaat Taahhüt Emlak Sanayi ve Ticaret A.Ş.'den (BEŞELLER) elde edilen ve BEŞELLER ile Yeni Nesil Taşımacılık Turizm Otomotiv Temizlik İnşaat Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti. (YENİ NESİL) arasında akdedilen "İş Ortaklığı Beyannamesi" ile 2019 yılına ait Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü'nün personel taşıma hizmet alım ihalesine müşterek teklif verilmesinin ve işin bu firmalar üzerinde kalması halinde ortaklık sözleşmesinin Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğüne verileceğinin kararlaştırılmış olduğu aşağıda yer verilen söz konusu sözleşmenin ilgili kısmından anlaşılmaktadır:

"...(.....)"

- (10) Benzer şekildeki örneklerden biri olan Özyaren Turizm Taşımacılık Petrol Ürünleri İnşaat Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti. (ÖZYAREN) ve Çağrı Tur Nakliyecilik Sanayi Ticaret

Ltd. Şti. (ÇAĞRI) arasındaki 2017 yılına ait Makina ve Kimya Endüstrisi Kurumunun ihalesine ilişkin "İş Ortaklığı Beyannamesi"nin akdedilmesinin ardından, ihalenin bu taraflar üzerinde kalmasını takiben ilgili idareye ihaleye konu hizmet süresince hizmetin ÖZYAREN ve ÇAĞRI ortaklığında sunulacağını belirten "Adi İş Ortaklığı Sözleşmesi" sunulmuştur. Yine bahsi geçen iş ortaklığı sözleşmesine benzer hükümler içermekle birlikte, farklı olarak bu ortaklığın adının, merkezinin ve ortaklarının sundukları sermayesine karşılık belli bir hissedarlık oranının bulunduğu başka bir iş birliği şekli Öz Üstün Turizm-Taşımacılık-Otomotiv-İnşaat Gıda Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti. (ÖZÜSTÜN), Olguntur Taşımacılık Otomotiv İnşaat Turizm Petrol Tarım ve Ticaret Ltd. Şti. (OLGUNTUR) ve Güldenler Turizm Taşımacılık Nakliyat Dağıtım İnşaat Taahhüt Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti. (GÜLDENLER) arasında akdedilen "Adi Ortaklık (İş Ortaklığı) Sözleşmesi"nde görülmüştür.

- (11) Yapılan yerinde incelemelerde, sektördeki hizmetin sunumu noktasında karşılaşılan bir başka iş birliği örneği, Çınar Transfer Taşımacılık Filo Kiralama Turizm Temizlik İnşaat Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.'de (ÇINAR) yapılan yerinde incelemede elde edilen ve Orca Lojistik Taşımacılık Turizm Nakliyat Ticaret Ltd. Şti.'nin "işveren" ve ÇINAR'ın ise "yüklenici" konumunda olduğu, 01.01.2018-31.07.2018 tarihleri arasında geçerli "Personel Taşıma Hizmet Alımı Sözleşmesi"nde görülmektedir. Bu sözleşmede farklı olarak sözleşme kapsamı belli bir kamu kurumunun hizmet alım ihalesi ile sınırlandırılmamakta, kamu ve özel sektördeki personelin taşınması işinin işverenin belirleyeceği nicelikte sunulması öngörülmektedir. Taraflar aralarında sözleşme süresince kiralanacak araçların özelliklerini, sözleşme süresince yapılacak tahmini kilometreyi ve kilometre başına birim fiyatı belirlemek suretiyle tahmini bir toplam tutar üzerinden anlaşma sağlamıştır.
- (12) Bu şekilde hizmetin alt yükleniciler aracılığıyla sunulmasının sektörde oldukça yaygın olduğu dosya kapsamında yerinde inceleme yapılan birçok firmadan elde edilen "puantaj" adlı tablolardan görülebilmektedir. Sözü edilen tablolardan, alt işveren tarafından öğrenci veya personel taşıma hizmetinin yerine getirilmesinde çalışan kişi veya yüklenicilerin araç plakası ile saat ya da gün bazında çalışma süreleri, çalışılan güzergâh, çalışma karşılığı vb. hususların kayıt altına alındığı görülebilmektedir. Bunun yanında, yerinde incelemelerde, personel veya öğrenci taşıma hizmetinin sunumu karşılığında servis hizmeti veren firmalar arasında düzenlenen faturalar da tespit edilmiştir.
- (13) Yerinde incelemelerde elde edilen belgelerin bir kısmında ayrıca, Ankara Ticaret Odası (ATO) tarafından öğrenci ve personel taşımacılığına ilişkin azami fiyat tarifesinin de yer aldığı görülmektedir. Sözü edilen fiyat tarifeleri yerinde inceleme yapılan çeşitli firmalarda görülmüştür. Örnek olarak, Uncuoğlu Turizm Taşımacılık İnşaat Otomobil Temizlik Hizmetleri Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.'de yapılan yerinde incelemede elde edilen ve Ankara Toplu Taşımacılar Derneği (ANTAD) tarafından üyelerine gönderilen aşağıda yer verilen yazışmanın ekinde 14.09.2018 tarihli ATO fiyat tarifesi yer almaktadır:

"Sayın Üyemiz,

2018-2019 Eğitim Öğretim yılı ATO fiyat tarifesi ekte bilgilerinize sunulmuştur. Aşağıdaki tabloda Yönetim Kurulumuzun detaylı olarak yapmış olduğu bir çalışmadır.

Fiyat verirken tarifenin alt kısmındaki yıldızlı açıklamaları iyi kontrol etmeniz durumunda bir sıkıntı yaşamayacağınızı umuyor ve yeni başlayan eğitim öğretim döneminde tüm üyelerimize başarılar diliyoruz.

ANTAD YÖNETİM KURULU"

- (14) Baltacı Turizm Taşımacılık Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.'den (BALTACI) alınan belgelerde yer alan, ATO Meslek Komiteleri Müdürlüğü çalışanı (.....) tarafından BALTACI Yönetim Kurulu Başkanı (.....)ya 10.10.2019 tarihinde gönderilen "Fiyat Tarifeleri" konulu yazışmanın ekinde aşağıdaki ifadeler yer almaktadır:

"A-) ÖĞRENCİ TAŞITI ÜCRET TARİFESİ (KDV DAHİL)
(2014-2015 Yılı Öğretim Dönemi)
(Öğrenci Taşıma Şartlarına Uygun Araçlar İçin)

0 Km.' den - 3 Km.' ye kadar	Yıllık	₺1.260,00
3 Km.' den - 6 Km.' ye kadar	Yıllık	₺1.377,00
6 Km.' den - 10 Km.' ye kadar	Yıllık	₺1.665,00
10 Km.' den - 15 Km.' ye kadar	Yıllık	₺1.980,00
15 Km.' yi aşan her Km. için	Yıllık	₺37,00

- Ücretler gidiş dönüş olup dönüş için ayrıca ücret alınmaz. Metropol hudutlarını aşan taşımalarda özel fiyat anlaşmaları geçerlidir.
- 2014-2015 Eğitim ve Öğretim yılı MEB' nın 30.05.2014 Tarih ve 2014/11 Sayılı genelgesiyle Belirlemiş olduğu 180 günlük eğitim öğretim gününe göre yıllık olarak belirlenmiştir. Yıl içerisinde gün sayısında Resmi tatiller, sömestre (yarıyıl) tatili hesaplamalara ve fiyatlara dâhil edilmemiştir.
- Okul öncesi, ilkokul ve ortaokullarda; rehber personel giderlerine katkı olarak araçta taşınan her öğrenci için aylık azami ₺55,00 tarifeye ek ücret alınır.
- Taşıma ücretleri yıllık peşin ödenebileceği gibi 15 Eylül - 15 Mayıs tarihleri arasında eşit taksitler halinde de ödenebilir. Yıllık peşin ödemelerde % 10 indirim uygulanır.
- Okullarda etüt programlarına kalan öğrencilerin okul giriş ve çıkış saatleri dışında yapılan geliş veya dönüş servisleri için ek olarak taşıma ücretinin 1/4 oranında ücret alınır.
- Hafta sonları ilave gün eğitim öğretim veren okulların servis ücretlerine ek olarak taşıma ücretinin 1/5 oranında ücret alınır.
- Mevzuatla zorunlu tutulan standart özellikler dışında araca dair isteğe bağlı konfor ve ek özellikler (Model-marka sınırlaması, motor gücü, iç döşeme, özel tasarım, özel hizmet, takip paketi vb.) talep edilmesi halinde Bu fiyatlar % 10 ile % 20 oranında artırılarak uygulanır.

B-) PERSONEL ÜCRET TARİFESİ (KDV HARİÇ)

ARAÇ CİNSİ	İLK KALKIŞ	HER KM. İÇİN
Otobüs (36 ve üzeri)	₺280,00	₺3,00
Midibüs (26-35)	₺250,00	₺2,56
Midibüs (18-25)	₺180,00	₺2,50
Minibüs (9-17)	₺145,00	₺2,17

- Ücretler gidiş ve dönüşü kapsar. Dönüş için ayrıca ücret alınmaz.
- Mevzuatla zorunlu tutulan standart özellikler dışında araca dair isteğe bağlı konfor ve ek özellikler (Model-marka sınırlaması, motor gücü, iç döşeme, özel tasarım, turizm paketi vb.) talep edilmesi halinde Bu fiyatlar % 10 ile % 20 oranında artırılarak uygulanır.
- Metropol hudutlarını aşan taşımalarda özel fiyat anlaşması geçerlidir.

A-) ÖĞRENCİ TAŞITI ÜCRET TARİFESİ (KDV DAHİL)
(2015 - 2016 Yılı Öğretim Dönemi)
(Öğrenci Taşıma Şartlarına Uygun Araçlar İçin)

0 Km.' den - 3 Km.' ye kadar	Yıllık	1.375,00
3 Km.' den - 6 Km.' ye kadar	Yıllık	1.500,00
6 Km.' den - 10 Km.' ye kadar	Yıllık	1.815,00
10 Km.' den - 15 Km.' ye kadar	Yıllık	2.160,00
15 Km.' yi aşan her Km. için	Yıllık	40,00

- Ücretler gidiş dönüş olup, dönüş için ayrıca ücret alınmaz ve km hesabında tam sefer (gidiş-dönüş) esas alınır. Metropol hudutlarını aşan taşımalarda özel fiyat anlaşmaları geçerlidir.
- 2015-2016 Eğitim ve Öğretim yılı MEB'in genelgesiyle belirlenmiş olan eğitim öğretim gün sayısına göre yıllık olarak belirlenmiştir. Yıl içerisinde gün sayısında Resmi tatiller, sömestre (yarıyıl) tatili hesaplamalara ve fiyatlara dâhil edilmemiştir.
- Okul öncesi, ilkokul ve ortaokullarda; rehber personel giderlerine katkı olarak araçta taşınan her öğrenci için aylık azami 60,00 TL tarifeye ek ücret alınır.
- Taşıma ücretleri yıllık peşin ödenebileceği gibi 15 Eylül - 15 Mayıs tarihleri arasında eşit taksitler halinde de ödenebilir. Yıllık peşin ödemelerde % 10 indirim uygulanır.
- Okullarda etüd programlarına kalan öğrencilerin okul giriş ve çıkış saatleri dışında yapılan geliş veya dönüş servisleri için ek olarak taşıma ücretinin 1/4 oranında ücret alınır.
- Hafta sonları ilave gün eğitim öğretim veren okulların servis ücretlerine ek olarak taşıma ücretinin 1/5 oranında ücret alınır.
- Mevzuatla zorunlu tutulan standart özellikler dışında araca dair isteğe bağlı konfor ve ek özellikler (Model-marka sınırlaması, özel tasarım, özel hizmet, takip paketi vb.) talep edilmesi halinde bu fiyatlar % 10 ile % 20 oranında artırılarak uygulanır.
- Tam gün öğrenim veren okullarda oluşan toplam bedel üzerine %20 ilave edilir.

B-) PERSONEL ÜCRET TARİFESİ (KDV HARİÇ)

ARAÇ CİNSİ	İLK KALKIŞ	HER KM. İÇİN
Otobüs (31 ve üzeri)	265,00	2.91
Midibüs (26-31)	235,00	2.43
Midibüs (18-22)	170,00	2.36
Minibüs (9-17)	136,00	2.06

- Ücretler gidiş ve dönüşü kapsar, dönüş için ayrıca ücret alınmaz ve km hesabında tam sefer (gidiş-dönüş) esas alınır.
- Mevzuatla zorunlu tutulan standart özellikler dışında araca dair isteğe bağlı konfor ve ek özellikler (Model-marka sınırlaması, motor gücü, iç döşeme, özel tasarım, turizm paketi vb.) talep edilmesi halinde bu fiyatlar % 10 ile % 20 oranında artırılarak uygulanır.
- Metropol hudutlarını aşan taşımalarda özel fiyat anlaşması geçerlidir.”

(15) Edinilen bilgilere göre, ATO, öğrenci ve personel taşımacılığı faaliyeti gösterebilmek için mevzuat gereği gerekli olan C plakların ihale yoluyla satışının zamanına ve satışa çıkarılacak plaka sayısına ilişkin Ankara Büyükşehir Belediyesine görüş vermektedir. Buna ilişkin olarak, Çalıkıran Turizm Taşımacılık Otomotiv Sanayi ve Ticaret A.Ş.'de (ÇALIKIRAN) yapılan yerinde incelemede elde edilen “Ankara Servis Koordinatör” başlıklı WhatsApp grubuna ait yazışmalarda Nobel Tur Taşımacılık Turizm İnşaat Otomotiv Gıda Besicilik İthalat İhracat Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti. yetkilisi ve ATO Meclis

Üyesi olan (.....) tarafından grup üyelerine gönderilen mesajda aşağıdaki ifadelerin yer aldığı görülmektedir:

“Arkadaşlar değerli servis esnafı kardeşlerim sosyal medyada çeşitli asılsız yorumlar yapılmakta 500 plaka satılması kararına ukome alt komisyonunda (.....) şahitliğinde itiraz ettim ve şerh yazdım satış talebimiz yok illaki satılacak ise sadece 7200 içinden iptal edilen fiilen sistemde olmayan sayıda yaklaşık (130-150 arası) satışının kabul edilebileceğini belirttim

ŞU AN Aldığım bilgi bu yönde kararın değiştirileceği yani sadece 150 adet eksik plaka satışı yapılacağı yönündedir hayırlı olsun saygılar

(.....)

Nobel tur

ato meclis üyesi”

- (16) Yapılan yerinde incelemelerde görülen bir diğer durum, sektörde faaliyet gösteren teşebbüslerin kamu kurumlarının ihaleleri esnasında diğer öğrenci/personel taşımacılığı yapan firmalarca verilen teklifleri takip etmesidir. Söz konusu durumun tipik bir örneği olarak, Anıt-Tur Seyahat Turizm ve Ticaret Ltd. Şti.’de (ANIT-TUR) yapılan yerinde incelemede elde edilen ajanda da ANIT-TUR tarafından 2017 ve 2019 yıllarındaki ihaleler bakımından aşağıdaki şekilde notların alındığı görülmüştür:

HALK SAĞLIĞI 25.02.2019	
Yaklaşık Maliyet: 15.637.484,21 TL	
Hilal Tur	Teşekkür
Boss Tur	Teklif yok – Teminat yok
Güven Turizm	15.541.335,00 TL
Etimesgut – Özçelikbir	14.979.600,00 TL
Mavera1 Turizm	Teşekkür
AC Turizm	7.989.120,00 TL
Gülidenler – Özüstün – Olgun	8.779.710,00 TL
Özyaren – Yeni Nesil – Ülger	9.149.820,00 TL
Metkan Turizm	12.524.610,00 TL

SAĞLIK BAKANLIĞI 21.02.2019	
Yaklaşık Maliyet: 22.641.059,50 TL	
Kaya Seyahat	21.961.320,00 TL
Acarlar	Teşekkür
Hilal Tur	Teşekkür
Genol	Teşekkür
Global	Teşekkür
Özüstün – Olgun Tur – Gülidenler	21.338.484,00 TL
Demirhan – Mavera1 Tur	21.714.288,00 TL
Elanur – Çetinkaya – Başak-Köker	21.714.288,00 TL

...

“İDARENİN ADI: T.C. GÜMRÜK VE TİCARET BAKANLIĞI

İŞİN ADI: PERSONEL SERVİS HİZMET ALIM

İHALE KAYIT NO: 2017/337690

İSTENİLEN ARAÇLAR: 8 ADET 16 KİŞİLİK, 47 ADET 17-21 KİŞİLİK

47 ADET 27 KİŞİLİK, 4 ADET 27 KİŞİLİK RİNG SERVİS ARACI

İŞİN SÜRESİ: 01.01.2018 / 31.12.2018 – 251 İŞ GÜNÜ

İHALE TARİHİ: 17.08.2017

İHALE SAATİ: 15.00

İHALEYE KATILAN FİRMALAR		
S.NO	FİRMA ADI	VERİLEN TEKLİF

1	Yumuş/Hakkıoğlu	6.627.655,00
2	Hilal Tur	5.149.265,00
3	Etimesgut Tur	6.385.440,00
4	Koçlar Turizm	5.774.004,00
5	Çınar Turizm	6.282.530,00
6	Elanur Turizm	TEŞEKKÜR
7	Kaya Sey.	5.589.017,00
8	Global Tur	TEŞEKKÜR
9	Ayder Turizm	5.540.072,00
10	Yeni Nesil / Güvence Beşeller/ Kayaburun	5.488.366,00
YAKLAŞIK MALİYET		6.442.668,00
SINIR DEĞER HESABI (TEKLİFLERİN ORTALAMASI*0,85)		

NOT: 1. Sıradaki Yumuş/Hakkıoğlu Ort. girişinde toplam 23 araba sunulmuş. 17/6
3. Sıradaki Etimesgut Tur. Sunmuş olduğu araçların bazılarının modelleri tutmuyor.
4. Sıradaki Koçlar Tur. Araçların modelleri tutmuyor. 25 Adet araç ruhsatı koymuş. İncelenecek.
10. Sıradaki ortak girişim yapan firmalar toplam 20 civarı araç teklif dosyasına koymuşlar.”

(17) Yerinde incelemelerde ayrıca, kamu kurumlarının hizmet alım ihalelerine ilişkin idari ve teknik şartnamelerinden örnekler alınmıştır. Alınan şartnamelerde genel olarak benzer hükümlerin yer aldığı, idari şartnamelerde ihaleye konu iş, ihaleye katılım şartları ve ihale sürecine ilişkin düzenlemelere yer verildiği, teknik şartnamelerde ise ihale konusu iş özelinde birtakım fiziki/teknik düzenlemelerin getirildiği görülmektedir. Örnek olarak, Onural Turizm Taşımacılık Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.'de (ONURAL) yapılan yerinde incelemede alınan Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü (DHMI) tarafından, personelinin 2018 ve 2019 yıllarında taşınması işi ile ilgili olarak hazırlanan İdari Şartname'de;

- İhale konusu işe ilişkin bilgiler,
- İhaleye ilişkin tekliflerin verilme zamanı ve verilen tekliflerin zeyilname düzenlenmesi hali hariç herhangi bir sebeple geri alınamayacağı,
- İhale dokümanının erişimi,
- İhaleye katılım için gerekli belgeler,
- Ekonomik ve mali yeterliliğe ilişkin belgeler,
- Özmal kriteri,
- İhaleye katılamayacak olanlar,
- Teklif ve sözleşme türüne ilişkin açıklamalar,
- Teklifin geçerlilik süresi,
- Geçici ve kesin teminat miktarı,
- Sınır değer belirlenmesine ilişkin hükümler,
- Ekonomik açıdan en avantajlı teklife ilişkin açıklamalar,
- Sözleşme yapılmasında isteklinin ve idarenin görev ve sorumlulukları

yer alırken, Teknik Şartname'sinde ise şu hususlara yer verildiği görülmektedir:

- Araç tipi,
- Araç ve sefer sayısı,
- Kalkış ve varış saatleri,
- Araçların model, motor gücü vb. durumlarına ilişkin hükümler,

- Sürücülere ilişkin sürücü belgesi süresi, yaş ve bir takım hukuki ve kişisel kriterler,
- Güzergâh uzunluğu ve idarenin değişiklik hakkına ilişkin bilgiler,
- Araçların ve sürücülerin sigortalarına ilişkin hükümler.

İhalenin sonuçlanmasının ardından DHMİ ve ONURAL arasında akdedilen Hizmet Alım Sözleşmesi'nde ise genel hatlarıyla şu hükümler yer almaktadır:

- Sözleşme tarafları,
- İşin tanımı,
- Sözleşmenin türü ve bedeli,
- Sözleşme bedeline dahil olan giderler,
- İşin süresi,
- İşin yapılma yeri, işyeri teslim ve işe başlama tarihi,
- Teminata ilişkin hükümler,
- Yüklenicinin ve idarenin sözleşmeyi feshetmesine ilişkin hükümler.

- (18) Yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda, idarelerin genel olarak ihaleye ilişkin araç sayısı, sefer sayısı vb. temel bilgileri idari şartnamede belirttiği, söz konusu araçlara veya araç sürücülerine ilişkin hükümlere ise teknik şartnamede yer verildiği söylenebilecektir. Bununla birlikte, önaraştırma kapsamında sektör oyuncuları tarafından sıklıkla dile getirilen özmal kriteri idari şartnamelerde yer almaktadır. Söz konusu kriter idare tarafından açılan ihalede işi üstlenecek firmanın işi yerine getirirken kullanacağı araçlarının belli bir oranın/sayısının bu firmanın mülkiyetinde olma koşulunu ifade etmektedir. Sektör oyuncuları tarafından dile getirilen ve yerinde incelemelerde elde edilen belgelerde de görülen husus ihale idari şartnamelerinde getirilen özmal, araç yaşı, motor gücü gibi kriterlerin ihalelerdeki rekabeti kısıtladığıdır. Nitekim Yardımer Turizm Taşımacılık Temizlik İnşaat İç ve Dış Ticaret Sanayi Ltd. Şti.'de (YARDIMER) yapılan yerinde incelemelerde, teşebbüs tarafından çeşitli kurumlara ve T.C Cumhurbaşkanlığı İletişim Merkezi'ne (CİMER) kurumların yaptıkları ihaleler ile ilgili şikâyetlerin iletildiği görülmüştür. Aşağıda YARDIMER'in kurumlara yapmış olduğu söz konusu şikâyet dilekçelerinden bazılarına yer verilmektedir:

**“HAKİMLER VE SAVCILAR (KURULU) GENEL SEKRETERLİĞİ
İDARİ VE MALİ İŞLER BÜROSU**

Şikâyet konusu işlem ve şikâyet nedenleri

2018/548236 ikn. no'lu ihalenizin şartnamesini inceledik. Şartname'nin madde 7.5.2 de istekli olabilecek firmalardan 10 adet öz mal istemektesiniz. Firmamız ihalenize katılım sağlamak istemektedir, öz malımız yetersiz kalmaktadır. 4734 sayılı kanunun şartnameler madde 12'de şartnameler ile ilgili belirlenecek kriterler, verimliliği ve fonksiyonelliği sağlamaya yönelik olacaktır, rekabeti engelleyici hususlar içermeyecek ve bütün istekliler için fırsat eşitliği sağlanacaktır denilmektedir.

2013-2014-2015-2016-2017 personel taşıma ihalelerinizi hep aynı firma almış ve katılımların da ne kadar az olduğu anlaşılmaktadır. Öz malın kaldırılıp rekabet ortamının artmasını, teklif fiyatlarının da daha düşük seviyelerde sunulacağı kanaatindeyiz. Ayrıca 2017/525629 ikn. no'lu ihalenizde istemiş olduğunuz 7 adet öz malın da hizmet işinizde çalıştırılmamaktadır.

Sonuç: Sizden ricamız öz malın kaldırılarak rekabet ortamının sağlanması ihalenize katılmamızın önünün açılmasını istemekteyiz.”

“ADALET BAKANLIĞI
İDARİ VE MALİ İŞLER BAŞKANLIĞINA ANKARA

Konu: Personel Taşıma Servis Hizmeti Hakkında

İdarenizin 08.12.2017 tarihinde 2017/567003 ikn. nolu ihalenizi incelememiz neticesinde idari şartnamenin 7.5.2. maddesinde; İsteklinin teklif vereceği araç sayısının % 20'sinin kendilerine ait olduğunu gösterir (Otobüs, Midibüs ve minibüsler için ayrı ayrı) araç ruhsatlarının aslı veya 'Aslı Gibidir' yaptırılarak suretlerini ibraz edeceklerdir, denilmektedir. Firmamızın envanterine kayıtlı aracımızın bulunmamasından dolayı ihalenize katılmak istememize rağmen katılamadık. Kamu ihale genel tebliği madde 9'da; İhale Uygulama Yönetmeliklerinin tesis, makine, teçhizat ve diğer ekipmana ilişkin belgeleri düzenleyen maddelerinde kendi malı olma şartının aranmamasının esas olduğu hükme bağlanmıştır. Ayrıca hizmet alımı ihaleleri uygulama yönetmeliğinin madde41-(1) İşin yapılabilmesi için gerekli görülen makine, teçhizat ve diğer ekipmanın sayısına ve niteliğine dokümanda yer verilir. Makine, teçhizat ve ekipman için kendi malı olma şartının aranmaması esastır. Ancak idare, işin niteliğinin gerektirdiği hallerde, ihale konusu isin yapılabilmesi için adaya veya istekliye ait olmasını gerekli gördüğü makine, teçhizat ve diğer ekipmanı yeterlik kriteri olarak belirleyebilir. Bu durumda, makine, teçhizat ve diğer ekipmanın, teknik kriterlerine yönelik olarak dokümanda düzenleme yapılmış ise, bu niteliğe yönelik belgelerin de başvuru veya teklif kapsamında sunulması zorunludur, denilmektedir. Öz mal istemenizden dolayı ihalenize katılmamız engellenmektedir. Hem de ihalenizin üstündeki yükleniciye işin yapılabilmesi için gerekli öz mallar çalışmamaktadır. Öz mallar çalışmayacaksa neden ihalenizde isteklilerden öz mal istenmiştir.

Sayın yetkili; ihalelerinizde öz mal istemeleriniz sonucunda katılım sağlayan firma sayıları 2, 3 firma ile sınırlı kalmakta, sunulan teklifler de yüksek fiyatlardan sunulmaktadır. 2017/567003 ikn. no'lu şartnamenizde istekliden % 20 öz mal istemiş ve bu da ortalama 16 adet araç yapmaktadır. Şu anda yüklenicinin bu kadar aracı hizmet işinizde çalışmamaktadır. Sizden ricamız kontrol teşkilatını uyarmanız ve çıkacak olan yeni ihalelerinizde öz malı kaldırmamızdır.

Saygılarımızla.”

“TÜRK DİL KURUMU BAŞKANLIĞINA

Şikayet konusu işlem ve şikayet nedenleri;

Sayın yetkili 2018 / 588736 ikn. lu idari şartnamenizi e-kap üzerinden 22.11.2018 tarihinde indirdik ve ihalenize katılım sağlamak için incelememiz neticesinde, teknik şartnamenizin madde 4 a) Söz konusu iş en az 14+1 kişilik midibüs ve minibüslerle yapılacaktır. Araçlar 2016 veya daha üst model ve C plakalı olacaktır. Madde 4 c) isteklinin en az 2 adet aracın kendi öz malı olduğunu gösteren belgeleri, Hizmet Alımları İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'nin 41. maddesine uygun olarak teklif ekinde sunacaktır, denilmektedir. Ankara'daki kamu kurumlarında personel taşıma hizmetlerinin şartnamelerinin incelenmesi neticesinde, SGK 230 araç TRT 120 araç Tarım Kırsal 41 araç, bunun gibi birçok sayabilirim, öz mal istemezken sizin 7 adet araçlık taşıma işinize öz mal istemeniz ve araç modellerini 2016 model istemeniz çok manidardır. 4734 sayılı kanunda genelde rekabeti engelleyici unsurların ortadan kaldırarak şartnamelerin hazırlanmasından bahsetmektedir, madem öz mal konuluyor 4734 sayılı kanunda da sizin de bildiğiniz üzere işin yapılabilmesi için denilmektedir. 2017/649472 ikn. lu ihalenizde de öz mal istemiş takiplerimiz sonucunda istemiş olduğunuz öz malların çalıştırılmadığı aynı zamanda istemiş

olduğunuz modellere uyulmadığı tarafımızdan tespit edilmiş kayıt altına alınmıştır. Öz mal isteyip çalıştırmamanızda manidardır. Ülkemizin bu zor günlerinde ihalelerinizi ne kadar düşük fiyatlara yaptırarak maddi yönden devletimizin menfaati olacağı kanaatindeyiz. Sizden ricamız çalıştırmadığınız öz malı şartnamenizde zeyil yaparak kaldırmamız, araç modellerini de uygun modellere düşürmenizdir, saygılarımızla.”

- (19) YARDIMER'in kurumların dışında CİMER'e yaptığı başvuruda yer verilen hususlar ise aşağıdaki gibidir.

“...değerli büyüklerim sayın Cumhurbaşkanım, Ankarada personel ve öğrenci servis hizmetleri yapan bir firmada bulunmaktayım aynı zamanda kamu kuruluşları personel taşıma servis ihalelerine katılım sağlamaktayım. Bazı kamu kurumları ihale şartnamelerine özmal isteyerek ihalelere katılım sağlamamız bir anlamda engellenmekte ve 3, 5 tane firmalar da ihalelere girip çok yüksek fiyatlardan işlerini almakta ve karı paylaşmaktadırlar aynı zamanda da bu özmal isteyen kamu kuruluşlarında da özmallerini çalıştırmamakta idarelerde buna göz yummaktadır. Mesela bir firmanın 20 adet özmal var ihaleyi alıyor bu firma başka aynı saatlerde diğer bir kurumunda işlerini alıyor araçlarını diğer hizmet işinde kullanamıyor teklif fiyatları da piyasa ortamına göre çok yüksekten gitmektedir. Sağlık Bakanlığı, eski adıyla aile ve sosyal politikalar bakanlığı, Diyanet İşleri Başkanlığı, Orman ve Su İşleri Bakanlığı, Orman Bak. Adalet Bakanlığı bazı askeriyeler daha bir çok sizden ricam özmalla yapılan ihaleleri birde rekabeti artırıcı bizim gibi firmalarında katılacağı ihaleleri araştırmanız sonucunda fiyat farkını anlayacaksınız. Örneğin en son olan Sağlık Bak. ihalesi bir önceki sene 11 milyon bile çokken bu seneki teklif 24 milyon civarındır, ben şahsen bu ülkenin evladı olarak devletten çıkan bu paralara üzülerək size yazmayı görev bilmişimdir ihalelerinde özmal isteyen kamu kuruluşlarından özmalleri kaldırttırdıktan rekabeti engelleyici hususların ortadan kaldırıp düşük fiatlara gideceği inancındayım saygılarımla.”

- (20) YARDIMER'in yukarıdaki CİMER başvurusuna ilişkin olarak Kamu İhale Kurumu (KİK) Düzenleme Dairesi Başkanlığının cevap yazısında ise aşağıdaki ifadeler yer almaktadır:

“Sayın ilgili,

Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'nin “Makine, teçhizat ve diğer ekipmana ilişkin belgeler ve kapasite raporu” başlıklı 41'inci maddesinde,

“İşin yapılabilmesi için gerekli görülen makine, teçhizat ve diğer ekipmanın sayısına ve niteliğine dokümanda yer verilir. Makine, teçhizat ve ekipman için kendi malı olma şartının aranmaması esastır. Ancak idare, işin niteliğinin gerektirdiği hallerde, ihale konusu işin yapılabilmesi için adaya veya istekliye ait olmasını gerekli gördüğü makine, teçhizat ve diğer ekipmanı yeterlik kriteri olarak belirleyebilir. Bu durumda, makine, teçhizat ve diğer ekipmanın, teknik kriterlerine yönelik olarak dokümanda düzenleme yapılmış ise, bu niteliğe yönelik belgelerin de başvuru veya teklif kapsamında sunulması zorunludur.” düzenlemesi yer almaktadır.

İdareler kendi ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak, takdir yetkileri kapsamında ihale dokümanlarına “kendi malı olma” şartını ekleyebilmektedir. Kamu İhale Kurumu uygulamayı yönlendirme görevini, 4734 sayılı Kanuna ve Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'na ilişkin bütün mevzuatı, standart ihale dokümanlarını ve tip sözleşmeleri hazırlamak ve ihale sürecinde gerçekleştirilen işlemler hakkında şikâyet ve itirazken şikâyet yolları işletilerek Kuruma iletilen hukuka aykırılık iddialarını incelemek suretiyle yerine getirmektedir.

Bu çerçevede ülkemiz kamu ihale sisteminde, kamu ihale mevzuatına aykırı olamamak koşulu ile her bir idare ihtiyaçları doğrultusunda ihale şartlarını belirlemek hususunda takdir yetkisine sahiptir. İlgililer tarafından bu sorun itirazen şikâyet başvurusu yoluyla Kurumumuza ileildiği takdirde, somut ihalenin koşulları çerçevesinde bahse konu şartname düzenlemesinin rekabeti bozucu etki doğurup doğurmadığı Kurul tarafından incelenebilecektir. 4734 sayılı Kanununun 54, 55 ve 56 ncı maddeleri ile 4734 sayılı Kanununun temel ilkelerine ve ihale mevzuatına aykırılık teşkil ettiği değerlendirilen ihale dokümanlarına karşı başvurulacak şikâyet ve itirazen şikâyet yollarına ilişkin usul ve esaslar düzenlenmiştir. Bilgilerinize saygıyla sunar, esenlikler dileriz.”

- (21) YARDIMER'in yukarıda yer verilen yazışmalarından anlaşılacağı üzere, ihale idari şartnamelerinde getirilen öz mal, araç yaşı, motor gücü gibi kriterler, firmaların ihalelere girmelerini engellediği gerekçesiyle şikayete konu olmuş, somut olay bazında KİK tarafından konu incelenerek sonuçlandırılmıştır.

I.2.2. Taraflardan Elde Edilen Yazılı Bilgiler

- (22) Önaraştırma kapsamında taraflardan ihaleye katılım sürecinde göz önünde bulundurdukları kriterlere ilişkin açıklamalar talep edilmiştir. Taraflardan gelen cevaplarda genel olarak şu kriterlerin dikkate alındığı belirtilmiştir:

- Güzergah uzunluğu,
- Kurumun bulunduğu bölge,
- Çalışma saatleri (kurumların mesai saatleri),
- Çalışacak araç sayısı ve araç özellikleri (koltuk sayısı, motor hacmi vb.),
- İşin süresi,
- İhaleye katılım için istenen özmal sayısı,
- İhaleye katılım için istenen iş bitirme şartının sağlanıp sağlanamaması,
- Araç giderleri (yakıt, araç bakım onarım giderleri, sigorta ve şoför giderleri),
- Sözleşme masrafları (damga vergisi, karar pul bedeli ve KİK payı),
- Mevcut işlerle çakışıp çakışmadığı,
- İhaleye katılım için gereken geçici ve kesin teminat tutarları,
- Alt yüklenici çalıştırmaya izin verilip verilmemesi,
- Geçmişte veya halihazırda o kurum ile çalışılıyor olması,
- Şartnamelerde yer alan cezai şartlar.

- (23) Önaraştırma taraflarına ayrıca ihalelere katılmadan önce birim fiyat hesabı yapılırken göz önüne alınan faktörler de sorulmuş olup, taraflarca aşağıdaki hususlar dile getirilmiştir:

- İşin niteliği (personel taşıma, araç kiralama, sürücülü araç kiralama vb.),
- İşin süresi,
- Güzergah uzunluğu,
- Araç tipi (minibüs, otobüs vb.),
- Çalışma saatleri (kurumların mesai saatleri),
- Akaryakıt fiyatları,
- Kasko, sigorta ve muayene giderleri,
- Araç bakım onarım ve amortisman giderleri,
- Şoför giderleri,
- Alt yüklenici çalıştırılacak ise buna ilişkin giderler,
- Yıllık belediye ruhsat harçları,
- Araç fiyatları,

- Şartnamelerde fiyat farkı öngörülüp görülmediği,
 - Öngörülemeyen giderler (güzergah değişikliği, akaryakıttaki fiyat artışları vb.).
- (24) Teşebbüsler tarafından, bu kriterlere göre oluşturulan fiyatın üzerine belirli bir kar payı konulmak suretiyle teklif verildiği ifade edilmiştir.

1.2.3. Ankara Servis Aracı İşletmecileri Esnaf Odasından (Oda) Elde Edilen Bilgiler

- (25) Oda tarafından gönderilen yazıda, Esnaf ve Sanatkarlar Meslek Kuruluşları Kanunu hükümleri çerçevesinde Bakanlık izni ile kurulmuş bir ihtisas odası oldukları, mevzuat hükümleri kapsamında servis aracı işletmeciliği yapan gerçek kişi esnafın Oda'ya üye olmasının zorunlu olduğu ve Oda'nın 11 Yönetim Kurulu üyesi ve üç Denetim Kurulu üyesi tarafından yönetildiği belirtilmiştir. Ayrıca, halihazırda Oda'ya kayıtlı üye sayısının 3.872 olduğu, Oda'ya kayıtlı 4.646'sı C plakalı toplam 4.674 araç bulunduğu, esnaf ve sanatkârların sicile kayıtları yapılmadıkça Oda'ya kaydının yapılamadığı belirtilmiştir. Oda'ya üye olmak için aranan şartlar ise şu şekilde sıralanmıştır:

- Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olmak veya yabancı devletler tabiiyetinde bulunmakla beraber Türkiye'de sanat ve ticaret yapıyor olmak,
 - Vergi mükellefi olmak ya da vergiden muaf olmak,
 - Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği bünyesindeki odalara kayıtlı olmamak,
 - SGK kaydı olmak,
 - Ehliyeti olmak,
 - Üzerine C plakalı tahditli araç kaydı olmak,
 - Sabıka kaydı temiz olmak (yüz kızartıcı suç işlememiş olmak).
- (26) Bununla birlikte, Oda'ya kayıtlı üyelerin hangi ihaleleri kazandığı bilgisinin Oda'ya bildirilmediği ifade edilmiştir. Öte yandan Oda tarafından, Kamu Kurum ve Kuruluşları Hizmet Yönetmeliği'nde 19 yaşına kadar araçların kullanılabileceği hükmü bulunmasına rağmen, ihale şartnamelerinde konulan iki-üç yaş gibi kriterlerin hem ihaleye girenlerin yüksek fiyat vermesine sebep olduğu hem ihaleye girecek kişileri azalttığı hem de rekabetin engellenmesine neden olduğu ifade edilmiştir.

1.2.4. Ankara Toplu Taşımacılar Derneğinden (ANTAD) Elde Edilen Bilgiler

- (27) ANTAD yetkilileri tarafından, derneğin kuruluş amacının, Ankara içinde toplu taşıma, personel, turizm ve öğrenci taşımacılığı yapan firma personeli arasında yardımlaşmayı ve dayanışmayı sağlamak, toplu taşıma faaliyetine uygun etkinlik ve katkılarla kültürel, sosyal ve mesleki dayanışma faaliyetlerinde bulunmak olduğu belirtilmiştir. Dernek Tüzüğü'nde iki çeşit üyelik düzenlendiği, bunlardan ilkinin Ankara içinde toplu taşımacılık, personel, turizm ve öğrenci taşımacılığı yapan bir işletmeye malik olan, ortak olan veya böyle bir işletmede yönetici olarak faaliyet gösteren, medeni hakları kısıtlanmamış 5253 sayılı Dernekler Kanunu'nda belirlenen dernek üyesi olmaya mani hali olmayan herkesin olabileceği asli üyelik, diğerinin ise derneğe maddi veya manevi yardımda bulunacak kimselere Yönetim Kurulu kararı ile verilen fahri üyelik olduğu iletilmiştir. Dernek Tüzüğü'ne göre faaliyetler;

a-) Toplu taşımacılık, personel, turizm, öğrenci taşımacılığı yapan firmalar arasındaki işbirliği ve koordinasyonu sağlamak,

b-) Toplu taşımacılık, personel, turizm, öğrenci taşımacılığı konuları ile ilgili yayın faaliyetlerinde bulunmak,

c-) Üyeler arasında bilimsel, mesleki ve sosyal bağlantılar kurmak, üyelerin mesleki güvencesini sağlamak için çalışmalarında bulunmak,

d-) Derneğin amacına uygun olarak toplantılar tertip etmek, geceler düzenlemek, kültürel faaliyetlerde bulunmak, üyelerin niteliklerini geliştiren öğretici kurslar düzenlemek, geziler yapmak,

e-) Üyeler için çeşitli kooperatifler kurmak,

f-) Satın alma veya kiralama yolu ile gayrimenkuller, muhtelif araçlar, vasıtalar edinmek, edinilen gayrimenkulleri kısmen veya tamamen satmak, kiraya veya işletmeye vermek,

g-) Toplu taşımacılık personel, turizm, öğrenci taşımacılığı ile ilgili kanuni düzenlemelerde ilgililere yardımcı olmak,

h-) Derneğin gelişmesine ve üyelerin yararına uygun düşen faaliyetlerde bulunmak, bu amaçla yeni çalışma alanları bulmak ve uygulamak

şeklinde düzenlenmiştir.

- (28) Bununla birlikte, derneğin faaliyetleri arasında tavsiye fiyat listesi gönderilmesi gibi bir uygulamanın olmadığı ve dernek üyelerinin katıldıkları veya kazandıkları ihalelere ilişkin bilgilerin kayıt altına alınmadığı ifade edilmiştir. Ayrıca, araç model yılının mevzuatta azami 20 yaş olarak belirlenmiş olmasına rağmen, idarelerce üç-beş yaşında araçların talep edilmesinin ve özmal sayısının fazla istenmesinin rekabet edecek firma sayısında azalmaya neden olduğu belirtilmiştir.

1.2.5. Ankara Ticaret Odasından (ATO) Elde Edilen Bilgiler

- (29) ATO'dan elde edilen bilgilerde, ATO'nun kuruluş ve işleyişine ilişkin esasların 5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği ile Odalar ve Borsalar Kanunu (TOBB Kanunu) ile düzenlenen tüzel kişiliğe sahip kamu kurumu niteliğinde bir meslek kuruluşu olduğu belirtilmiştir. Söz konusu Kanun'un 13. maddesinde ATO organlarının Meslek Komiteleri, Meclis, Yönetim Kurulu ve Disiplin Kurulu şeklinde belirlendiği ifade edilmiştir. ATO'ya kayıtlı toplam üye sayısının 149.066 olduğu, 49.39.03 NACE Kodu [Şehir içi, banliyö ve kırsal alanlarda kara yolu ile personel, öğrenci, vb. grup taşımacılığı (şehir içi personel ve okul servisleri vb.)] ile faaliyet gösteren üye sayısının ise 972 olduğu belirtilmiş olup, üyelere ilişkin envanter kayıtları tutulmadığından kaç üyenin C plaka araca sahip olduğu bilgisine sahip olmadıkları ifade edilmiştir.
- (30) TOBB Kanunu'nun 9. maddesinde Oda kayıtlarına ilişkin "*Ticaret siciline kayıtlı tacirler ve 5. maddeye göre sanayici ve deniz taciri sıfatını haiz tüm gerçek ve tüzel kişiler ile bunların şubeleri ve fabrikaları, buldukları yerdeki odaya kaydolmak zorundadırlar.*" şeklinde bir hüküm bulunduğu, anılan Kanun hükmü kapsamına giren personel ve öğrenci servis taşımacılığı yapan şirketlerin Oda üyesi olduğu, şahıs işletmelerinin ise Türkiye Esnaf ve Sanatkârları Konfederasyonuna bağlı Odalara kaydolduğu belirtilmiştir.
- (31) Bununla birlikte, ATO'nun tavsiye fiyat yayımlama yetkisine ilişkin olarak yapılan açıklamada; TOBB Kanunu'nun 01.06.2004 tarihinde yayımlandığı ve Kanun'un "Odaların Görevleri" başlıklı 12. maddesinin (ı) bendinde "*Gerektiğinde 507 sayılı Esnaf ve Küçük Sanatkârlar Kanununun 125 inci maddesinde sayılan mal ve hizmetlerin azamî fiyat tarifelerini, kendi üyeleri için, Bakanlıkça çıkarılacak yönetmeliğe uygun olarak tespit etmek ve onaylamak*" hükmünü haiz olduğu belirtilmiştir. Buna ilişkin, düzenlemelerin 15.12.2004 tarih ve 25671 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Tacir ve Sanayiciler Tarafından Üretilen Mal ve Hizmetlerin Azami Fiyat Tarifesinin Düzenlenmesi Hakkında Yönetmelik'te yer aldığı belirtilmiştir. İlgili Yönetmelik'in 4, 11 ve 12. maddelerinde sırasıyla; "*Odalar, tarifeleri serbest bırakamaz ve tarife vermekten*

kaçınmaz. Tarifelerde yer alan fiyatlar azami hadleri gösterir.”, “Bu Yönetmeliğe göre düzenlenen tarifelerin bulundurulması gerekli yerlerde bulundurulup bulundurulmadığı ve bu tarifelere uyulup uyulmadığı üyenin kayıtlı bulunduğu oda tarafından denetlenir.” ve “Bu Yönetmelik hükümlerine aykırı hareket edenler hakkında 5174 sayılı Kanunun 86, 87, 88, 89, 90, 91 ve 92inci maddelerinde öngörülen disiplin cezalarına ilişkin hükümler ile 93 üncü maddesinde belirlenen para cezalarına ilişkin hükümler uygulanır.” hükümlerinin yer aldığı iletilmiştir.

- (32) Öte yandan konuya ilişkin olarak, mezkur Yönetmelik'in 5. maddesinde “*Odalar, üyelerin talebi üzerine veya doğrudan, tarifesi yapılacak mal ve hizmetler için, varsa bir önceki dönemde tespit edilmiş olan tarifedeki hadler üzerinden, gerekli maliyet hesaplarını yaparak yeni döneme ait tarifeleri hazırlar. Odalar, tarifelerin hazırlanmasında uzman kişi ve kuruluşların görüşlerine başvurabilir. Odalar, çalışma alanı içerisinde bulunan yerleşim yerlerinin ekonomik ve sosyal göstergelerini dikkate alarak ayrı ayrı tarifeler hazırlayabilir. Meclisçe onaylanan tarifeler aynı gün içinde yürürlüğe girer. Onaylanan tarifeler, en geç on gün içinde o yer belediye ve mülki idare amirliği ile esnaf ve sanatkârlar odaları birliğine bildirilir.*” hükmünün yer aldığı ifade edilmiştir.
- (33) ATO üyelerinin girdikleri ihalelere ilişkin olarak ise Oda tarafından TOBB Kanunu'nun 26. maddesine istinaden üyelerin talepleri doğrultusunda, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun 10. maddesinin (g) bendi kapsamında düzenlen “İhale Durum Belgesi”nin verildiği, ancak Oda'nın ihale konusunda yetkileri, ilgili madde ile sınırlı olduğundan üyelerin hangi ihalelere katıldıkları veya hangi ihaleleri kazandıklarına dair herhangi bir kayıt tutulmadığı ifade edilmiştir.

1.2.6. Kamu İhale Kurumundan (KİK) Elde Edilen Bilgiler

- (34) KİK'ten elde edilen bilgilerde, mevzuat hükümleri¹ uyarınca ekonomik ve malî yeterlik ile mesleki ve teknik yeterliklerin belirlenmesine ilişkin olarak bazı belgelerin ihalelere katılabilmek için istenebileceği, ancak yeterlik değerlendirmesi için istenecek belgelerin ve yeterlik değerlendirmesinde aranacak kriterlerin, ihale veya ön yeterlik ilanı ile idari şartnamede veya ön yeterlik şartnamesinde ya da davet yazısında belirtilmesinin zorunlu olduğu, ihale konusu işin teknik ayrıntılarına ve şartlarına ise teknik şartnamelerde yer verilmesi ve belirlenecek teknik kriterlerin verimliliği, fonksiyonelliği, bütün istekliler için fırsat eşitliğini sağlamaya yönelik olması ve rekabeti engelleyici hususlar içermemesi gerektiği belirtilmiştir. Bununla birlikte, ihale konusu işin niteliğine, türüne ve yaklaşık maliyetine göre yeterlik değerlendirmesi veya sözleşmenin yürütülmesi sürecine ilişkin istenebilecek belgeler idarelerce hazırlanan ihale dokümanları kapsamında belirlendiği; istenen kriterleri belirleme konusunda mevzuatta ve EKAP'ta öngörülen zorunlu alanların dışında idarelerin takdir hakkı bulunduğu ifade edilmiştir.
- (35) KİK tarafından gönderilen yazıda idare tarafından, ihale konusu işin yapılabilmesi için aday veya istekliye ait olmasının gerekli görüldüğü makine, teçhizat ve diğer ekipmanın yeterlik kriteri olarak belirlenebileceği, bununla birlikte idarelerin gereksinimlerini Kamu İhale Kanunu'nun 5. maddesinde yer alan temel ilkeleri doğrultusunda belirlemekle yükümlü olduğu, ihtiyacı olan hususların tespiti noktasında da belli bir serbestilerinin bulunduğu, ancak yeterlik değerlendirmesinde belirlenen kriterlerin ve teknik şartnamelerde belirlenecek teknik kriterlerin ihaleye katılımı ve rekabeti engelleyici sonuç doğuracak şekilde de tespit edilmemesi gerektiği ifade edilmiştir.

¹ Kamu İhale Kanunu'nun 10. maddesi, aynı Kanunun “Şartnameler” başlıklı 12. maddesi ve Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'nin “Teknik şartname” başlıklı 16. maddesinde yer verilen hükümlere atf yapılmıştır.

- (36) KİK'ten elde edilen bilgilere göre; Kamu İhale Kanunu'nun 36. maddesinin ikinci fıkrası ile İhale Uygulama Yönetmelikleri'nin "Yaklaşık maliyete ilişkin ilkeler" başlıklı maddesi uyarınca yaklaşık maliyet; ihale komisyonu tarafından teklif zarflarının incelenmesinin ardından, teklif zarfları açılmadan önce açıklanmakta, aynı Kanun'un 21. maddesine göre pazarlık usulüyle yapılan ihalelerde ise yaklaşık maliyet son yazılı fiyat teklifleri ile birlikte açıklanmaktadır. Ayrıca ihale usulüne göre ilgili oturumda istekliler ve teklif ettikleri fiyatların duyurularak tutanak düzenlenmesi ve bu tutanakların komisyon başkanınca onaylanmış suretlerinin, isteyenlere imza karşılığı verilmeden oturumun kapatılmaması gerekmektedir.
- (37) Bu hususların yanı sıra 2018 ve 2019 yılları içerisinde KİK tarafından yürütülen çalışmalarla kamu ihale süreçlerinin elektronik ortama taşınarak kamu tedarik sürecinin dijitalleşmenin sağlanmasına yönelik e-ihale ve e-eksiltme uygulamalarının devreye alındığı, ayrıca 19.06.2018 tarih ve 30453 mükerrer sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan mevzuat değişiklikleri ile elektronik araçların kullanımının daha da genişletildiği belirtilmiştir.
- (38) Ayrıca, Kamu İhale Kanunu'nun 40. maddesi uyarınca ekonomik açıdan en avantajlı teklifin, sadece fiyat esasına göre veya fiyat ile birlikte işletme ve bakım maliyeti, maliyet etkinliği, verimlilik, kalite ve teknik değer gibi fiyat dışındaki unsurların da dikkate alınarak belirlenebildiği, ekonomik açıdan en avantajlı teklif sahibinin hangi yöntem kullanılarak belirlenebileceği hususunun ise idarelerce ihale dokümanında düzenlendiği ifade edilmiştir. Dolayısıyla ihtiyaçların niteliği de dikkate alınarak en avantajlı teklifin belirlenmesinde fiyat dışı unsurların kullanılıp kullanılmayacağı, kullanılacaksa hangi unsurların değerlendirmede dikkate alınacağı hususunda takdir ve yetkinin ihtiyaç sahibi idarelerde olduğu vurgulanmıştır.

I.3. Değerlendirme

I.3.1. 4054 sayılı Kanun'un 4. Maddesi Kapsamında Değerlendirme

- (39) Ankara'daki öğrenci ve personel taşımacılığı faaliyetiyle iştigal eden teşebbüslerin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinin ihlaline sebebiyet veren davranışlarının olup olmadığının tespit edilmesi için ilgili sektörde faaliyet gösteren 79 firmada yerinde inceleme yapılmış; yapılan incelemelerde ayrıca bu firmaların 2016-2019 döneminde sundukları öğrenci ve personel taşımacılığı hizmetine ilişkin bilgiler ile ihalelere katılımında dikkate aldıkları kriterler hakkında bilgi talep edilmiş ve bazı sektör oyuncularıyla görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Bunun yanında; öğrenci ve personel taşımacılığı hizmet alım ihalelerine ilişkin detaylı bilgi almak adına KİK ile görüşme gerçekleştirilmiş; ardından dosya kapsamında değerlendirilmek üzere KİK'ten 2015-2019 yıllarında yapılmış olan öğrenci ve personel taşımacılığı ihaleleri ile bu ihalelere yönelik ilgili mevzuat ve KİK'in yetkilerine ilişkin ayrıntılı bilgi istenmiştir.
- (40) Öneri kapsamında birçok firmada yapılan yerinde incelemelerde, sektördeki yasal düzenlemelerin ve yapısal özelliklerin sonucunda gelişen uygulamaları ortaya koyan, yukarıda detayları yer alan yazışmalar ile belgelere rastlanılmıştır.
- (41) Yerinde inceleme belgelerinden öncelikle, iş ortaklığı beyannamesi, adi iş ortaklığı, adi ortaklık sözleşmesi ve benzeri adlarla düzenlenen sözleşmelerle öğrenci ve/veya personel taşımacılığı hizmetinin firmalar arasında ortaklaşa sunulmasının ya da taraflardan birinin işveren ve diğerinin yüklenici olduğu sözleşmeler kapsamında bu hizmetin yerine getirilmesinin sektörde yaygın bir uygulama olduğu anlaşılmıştır. İlk durumda, çeşitli sözleşmelerle ortaklık ilişkisi kuran firmalar tarafından aynı ihaleye birlikte teklif verildiği görülmektedir. Kamu İhale Kanunu'nun 14. maddesinde yer alan "Ortak Girişimler" başlıklı bölümdeki, "*Ortak girişimler birden fazla gerçek veya tüzel kişi*

tarafından iş ortaklığı veya konsorsiyum olarak iki türlü oluşturulabilir. İş ortaklığı üyeleri, hak ve sorumluluklarıyla işin tümünü birlikte yapmak üzere, konsorsiyum üyeleri ise, hak ve sorumluluklarını ayırarak işin kendi uzmanlık alanlarıyla ilgili kısımlarını yapmak üzere ortaklık yaparlar. İş ortaklığı her türlü ihaleye teklif verebilir.” hükümleri doğrultusunda, sektörde faaliyet gösteren firmaların bahsi geçen sözleşmeler aracılığıyla konsorsiyum ve/veya ortak girişim kurdukları ve bu yolla ihalelere birlikte teklif vermelerinin mevzuat açısından uygun olduğu anlaşılmaktadır. Taraflardan birinin işveren diğerinin yüklenici olduğu ikinci durum ise, ihaleyi açan kurumun idari veya teknik şartnamesinde alt yüklenici çalıştırmanın açıkça engellenmediği işler bakımından geçerli olmaktadır.

- (42) Bununla birlikte, mevcut ya da potansiyel rakipler arasında yapılan bu tür iş birliği anlaşmaları “yatay” bir niteliğe sahiptir. Yatay iş birliği anlaşmaları, özellikle, birbirini tamamlayıcı faaliyet, beceri veya varlıkları bir araya getirdiği zaman önemli ekonomik faydalar ortaya çıkarabilmektedir. Ayrıca, yatay iş birliği; risk paylaşmak, maliyet tasarrufu yapmak, yatırımları artırmak veya hizmet kalitesini artırmak için bir araç olabilmektedir. Öte yandan, yatay iş birliği anlaşmaları; tarafların, fiyat, üretim, dağıtım veya arz miktarlarını belirlemek üzere anlaşmasına ya da tarafların pazar gücü elde etmesine, pazar gücünü korumasına ya da artırmasına ve böylelikle, fiyat, üretim miktarı, ürün kalitesi veya ürün çeşitliliği gibi hususlar üzerinde olumsuz etkilerin ortaya çıkmasına da yol açabilmektedirler. Bununla birlikte, sözü edilen sözleşmelerin içerikleri incelendiğinde, sözleşme kapsamının işin birlikte yüklenilmesinden ibaret olduğu, bu bakımdan tarafların fiyat, üretim, dağıtım veya arz miktarlarını birlikte belirleme gibi hedeflerinden bahsedilemeyeceği değerlendirilmiştir.
- (43) Sektöre yönelik yürütülen önaraştırmada, Ankara’da öğrenci ve kamu personeli servis taşımacılığı yapabilmek için C plakaya sahip olunması gerektiği, bu uygulamanın da 03.05.1986 tarihli ve 19096 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 86/10553 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile başladığı tespit edilmiştir.
- (44) Her ne kadar sektörden gelen talep doğrultusunda Ulaşım Koordinasyon Merkezi (UKOME) kararıyla C plaka satışına karar veriliyor olsa da, bu kararların düzenli ve öngörülebilir zaman aralıklarıyla alınmadığı, nitekim her yıl C plaka satışı yapılmadığı, 2018 yılından önce C plaka satışlarının 2015 ve 2011 yıllarında yapıldığı görülmektedir. UKOME, başta ATO olmak üzere sektörün ilgili temsilcilerinden gelen talepler doğrultusunda C plaka satışı kararı verecekse de, sektördeki mevcut faaliyet gösteren öğrenci/personel taşımacılığı yapan firmaların sektöre yeni girişlere imkân tanıyabilecek şekilde C plaka satış sayısının artırılması yönünde bir güdüye sahip olmayabilecektir. Zira ÇALIKIRAN’da yapılan yerinde incelemede elde edilen, ATO yetkilisi tarafından dile getirilen,

“...sosyal medyada çeşitli asılsız yorumlar yapılmakta 500 plaka satılması kararına ukome alt komisyonunda Başkan (.....) şahitliğinde itiraz ettim ve şerh yazdım satış talebimiz yok illaki satılacak ise sadece 7200 içinden iptal edilen fiilen sistemde olmayan sayıda yaklaşık (130-150 arası)satışının kabul edilebileceğini belirttim. ŞU AN Aldığım bilgi bu yönde kararın değiştirileceği yani sadece 150 adet eksik plaka satışı yapılacağı yönündedir hayırlı olsun...”

şeklindeki ifadeler bu durumu desteklemektedir. Yazışmalarla paralel bir şekilde, 2018 yılında Ankara Büyükşehir Belediyesi tarafından duyurulan 500 adet C plakadan 150 adedinin satışı yapılmış, bununla birlikte hâlihazırda kalan miktara ilişkin herhangi bir ihale gerçekleşmemiştir.

- (45) C plaka tahdit kararı, aynı zamanda, sektörde faaliyet gösteren teşebbüslerin kapasitesinden fazla iş aldığı durumlarda ilave plaka maliyetine katlanmak yerine sektörde faaliyet gösteren diğer firmalar ile iş birliğine giderek hizmet verme yöntemine başvurmasına neden olmuştur. Ayrıca, hizmet yüklenicisi teşebbüslerin hizmeti yerine getirmek için yeterli sayıda araçlarının bulunmamasının yanı sıra, firmaların ihale sonucunda üstlendiği işi yerine getirememesi halinde teknik ve idari şartnamede yer alan cezai şartlarla karşılaşmak istememesi de sektördeki firmaların çeşitli iş birliği yöntemlerini tercih etmelerine neden olmaktadır.
- (46) Sektördeki iş birliği yöntemlerine yönelik eğilimin başta, kamu kurum ve kuruluşlarının ihale şartnamelerinde aranan, “özmala sahip olma” ve/veya aracın model yılının düşük olması gibi koşullardan da kaynaklı olduğu anlaşılmaktadır. Keza ihaleye katılmak isteyen ancak ihale şartnamelerinde aranan sayıda kendi aracına veya düşük modelli araca sahip olma kriterini karşılayamayan firmalar, bu kriterleri karşılayabilmek için sektördeki diğer firmalar ile iş ortaklığı beyannamesi, adi iş ortaklığı, adi ortaklık sözleşmesi ve benzeri adlarla düzenlenen sözleşmelerle, iş birliği yöntemlerine başvurumaktadırlar.
- (47) İhale şartnamelerinde aranan kendi aracı olma veya araç model yılı gibi kriterlerin firmalar arasında ihalelere katılma noktasında rekabeti kısıtladığı hususuna ilişkin olarak, YARDIMER’den elde edilen yerinde inceleme belgelerinde, anılan teşebbüs tarafından, Hâkimler ve Savcılar Kurulu Genel Sekreterliğine, Adalet Bakanlığına, Türk Dil Kurumu Başkanlığına ve CİMER’e yukarıda metinlerine yer verilen şikâyetler iletildiği görülmektedir. Vatan Taşımacılık-Yusuf ARIDURU tarafından Kurumumuza iletilen yazıda da ihale şartlarındaki başta özmal çalıştırma zorunluluğu, araç beygir gücü, aracın markası ve modeli gibi şartların koyulmasının ihalelerdeki rekabet ortamını ortadan kaldırıldığı ve bu ihalelerin belli başlı gruplaşmış firmalar tarafından kendi aralarında paylaşıldığı, bunların ihale bedellerinin yükselmesine yol açtığı belirtilmiştir. Ankara Servis Aracı İşletmecileri Esnaf Odası tarafından da, Kamu Kurum ve Kuruluşları Hizmet Yönetmeliği’nde 19 yaşına kadar araçların kullanılacağı hükmü bulunmasına rağmen, ihale şartnamelerinde konulan 2-3 yaş gibi kriterlerin hem ihaleye girenlerin yüksek fiyat vermesine sebep olduğu hem ihaleye girecek kişileri azalttığı hem de rekabetin engellenmesine neden olduğu ifade edilmiştir.
- (48) Öte yandan, Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliği’nin “Makine, teçhizat ve diğer ekipmana ilişkin belgeler ve kapasite raporu” başlıklı 41. maddesinde yer alan, “...Makine, teçhizat ve ekipman için kendi malı olma şartının aranmaması esastır. Ancak idare, işin niteliğinin gerektirdiği hallerde, ihale konusu işin yapılabilmesi için adaya veya istekliye ait olmasını gerekli gördüğü makine, teçhizat ve diğer ekipmanı yeterlik kriteri olarak belirleyebilir...” hükmünden hizmet alım ihalelerini açan kamu kurum ve kuruluşlarının ihale şartnamelerinde “özmala sahip olma” kriteri getirmesinin mümkün olduğu ve bu kriterin getirilmesinde idarenin takdir yetkisi olduğu anlaşılmaktadır. Bunun yanında, Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliği’nin “Yeterliğin belirlenmesinde uyulacak ilkeler” başlıklı 28. maddesinde, ekonomik ve mali yeterlik ile mesleki ve teknik yeterliğin saptanması amacıyla öngörülecek değerlendirme kriterlerinin ve istenecek belgelerin rekabeti engelleyecek şekilde belirlenemeyeceği düzenlenmiştir. Madde hükmünden, KİK’in, idareler tarafından getirilen kriterlerin ve/veya istenecek belgelerin rekabeti engelleyip engellenmediğinin ve bu kapsamda ihale sürecinde getirilen kriterler hakkında şikâyetlerin ve itirazların incelenmesinde yetkili olduğu anlaşılmaktadır.
- (49) Yerinde incelemelerde görülen bir diğer durum ATO’nun öğrenci ve personel taşımacılığına ilişkin yayımladığı fiyat tarifeleridir. Normal şartlarda, piyasa

ekonomisinde teşebbüslerin ürettikleri mal veya hizmetlerin fiyatlarını piyasa şartlarına göre belirlemesi beklenmektedir. Ancak bazı hallerde fiyatlar düzenleme konusu olabilmekte ve bu düzenleme kapsamında doğrudan veya dolaylı yoldan asgari ya da azami fiyatların tespiti ya da doğrudan fiyatın tespiti söz konusu olabilmektedir. Mevzuata göre, Ankara Büyükşehir Belediyesi sınırları içerisinde özel servis araçları ile taşımacılık faaliyetinde bulunan teşebbüslerin ATO'nun yayımladığı güzergâha göre belirlenen fiyat tarifelerine uymaları gerektiği anlaşılmaktadır. ATO'nun öğrenci ve personel taşımacılığına ilişkin ayrı fiyat tarifeleri olduğu görülmekle birlikte, personel taşımacılığından farklı olarak öğrenci taşımacılığında fiyat tarifelerine uyulması gerekmektedir.

- (50) Yerinde incelemelerde görülen bir diğer durum, sektörde faaliyet gösteren firmaların kamu kurumlarının ihaleleri esnasında diğer öğrenci/personel taşımacılığı yapan firmalarca verilen teklifleri takip etmesidir. Söz konusu duruma örnek niteliğinde ANIT-TUR'da yapılan yerinde incelemede teşebbüs yetkilisinin ajandasından elde edilen notlara yukarıda yer verilmiştir. İhaleye verilen teklifler, firmalar tarafından ihale öncesinde bilinmemekte olup, ihale esnasında verilen tekliflerin duyurulması yoluyla ya da ihale günü idareden talep edilerek yazılı halde öğrenilebilmektedir. Yerinde incelemede elde edilen belgelerden, söz konusu bilginin ihale günü teklifler açıldıktan sonra öğrenildiği görülmekte olup ihale öncesinde firmalar arasında tekliflerin paylaşıldığına dair bulguya rastlanılmamıştır. Bu bağlamda, ihale esnasında açıklanan fiyatların takibi ile sektördeki rakiplerinin rekabetçi konumunu ve piyasadaki davranışlarını yakından takip edildiği söylenebilecektir. Bu durumu, firmaların pazar araştırması yapmayı ve işin bir sonraki ihalesinde rekabetçi konumlarını güçlendirmeyi hedefledikleri şeklinde yorumlamak mümkündür.
- (51) Yukarıda belirtilmiş olduğu üzere, yerinde incelemelerde; hizmetin firmalar arasında ortaklaşa sunulmasına ya da taraflardan birinin işveren ve diğerinin yüklenici olmasına yönelik iş ortaklığı beyannamesi, adi iş ortaklığı, adi ortaklık ya da benzeri adlarla düzenlenen sözleşmelerle ilgili belgeler elde edilmiştir. Ayrıca firmalar tarafından ihalelerdeki rakiplerin teklif bilgilerinin ve kamu kurumlarının ihale şartnamelerindeki şartlara ilişkin sektördeki şikâyetlerin tutulduğu görülmüştür. Söz konusu uygulamaların Kamu İhale Kanunu'na uygun ve sektörün yapısı gereği yaygın olduğu anlaşılmış olup elde edilen belgelerin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi kapsamında ihlale işaret eden deliller olmadığı değerlendirilmektedir.
- (52) Keza yerinde incelemelerde ihale esnasında açıklanan fiyatlar ile sektördeki rakiplerin konumunun ve piyasadaki davranışlarının yakından takip edildiğine yönelik şirket içi belgeler elde edilmiş, ancak bunların da önaraştırma konusu iddiaları destekleyecek nitelikte olmadıkları anlaşılmıştır. Sonuç olarak dosya kapsamında yapılan yerinde incelemelerde Ankara ilinde öğrenci ve personel taşımacılığı yapan firmaların 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiklerine işaret edebilecek herhangi bir belge ve bilgiye ulaşılamamıştır. Bununla birlikte, KİK'ten alınan ihale bilgileri ve okullardan alınan bilgiler çerçevesinde öğrenci ve personel taşımacılığı hizmetini veren firmaların davranışlarını ele almak gerekmektedir.
- (53) Dosya kapsamında personel taşımacılığı ve öğrenci taşımacılığı faaliyetlerinde bazı temel farkların olduğu değerlendirilmektedir. Bu farkların başında öğrenci ve personel taşımacılığı hizmetinin farklı düzenlemelere tabi olması gelmektedir. Öğrenci servis taşımacılığı hizmeti verenler Okul Servis Yönetmeliği ve Okul Servis Araçlarının Çalıştırılmasına İlişkin Usul ve Esaslar'a tabi iken, personel servis taşımacılığı hizmeti veren teşebbüsler ise Personel Taşıma Yönetmeliği'ne tabi olup bu iki taşıma türüne ilişkin kriterler tabi oldukları mevzuatlara göre şekillenmektedir. Personel ve öğrenci

servis taşımacılığı bakımından bir diğer fark ise hizmet alım süreçlerinde ortaya çıkmaktadır. Personel servis taşımacılığı için ihaleye çıkılırken, öğrenci servis taşımacılığında ise taşımacıyı tespit komisyonu kurulmak suretiyle taşıma işi için ilana çıkmakta ya da komisyonun belirlediği kişilerle sözleşme yapılmaktadır. Sonuç olarak, personel servis taşımacılığı ile öğrenci servis taşımacılığının birbirinden farklı özellikler taşıması sebebiyle personel ve öğrenci servis taşımacılığının ayrı ayrı değerlendirilmesi gerekmektedir. Aşağıda sırasıyla bu iki taşıma türüne ilişkin bilgilere ve ulaşılan sonuçlara yer verilecektir:

I.3.1.1. Öğrenci Servis Taşımacılığına İlişkin Değerlendirme

- (54) Öğrenci taşıma hizmetine ilişkin usul ve esaslar Okul Servisi Yönetmeliği'nde düzenlenmiştir. Yönetmelik'te, öncelikle taşıtlarda ve taşımacılarda aranacak şartlar sayılmıştır. Yönetmelik'te aynı zamanda hem özel hem de devlet okulları bakımından servis taşıma hizmetinin nasıl alınacağı da düzenlenmiştir. Nitekim Yönetmelik'in "Okul servis araçlarının çalıştırılması" başlıklı 8. maddesinde,

"(1) Okul servis araçlarının çalıştırılması taşımacıyı tespit komisyonunun kararı ile yapılır. Okul servis araçlarının çalıştırılması faaliyetinin bir eğitim öğretim yılını kapsayacak şekilde yapılması esastır. Ancak taşıma hizmetinin kalitesinin artırılması ve maliyet avantajı sağlanması amacıyla, faaliyet azami üç eğitim öğretim yılını aşmayacak şekilde yaptırılabilir.

(2) Taşımacıyı tespit komisyonunun kararları mahalli mülki idare amirlerinin onayı ile yürürlüğe girer.

(3) Gerçek ve tüzel kişiler, birlikte taşıma hizmeti yapabilirler. Ancak bu durumda taşımacının taşımayı gerçekleştireceği taşıtların üçte birinin taşımacıların adlarına tescilli olması zorunludur.

(4) Veliler, istemeleri halinde çocuklarını bu Yönetmelikte belirtilen şartları taşıması kaydıyla herhangi bir taşımacı ile anlaşarak da taşıtabilirler. Bu hakkın kullanılması halinde taşımacı; bu Yönetmelikte istenen belge ve bilgileri okul yönetimine bildirir. Okul yönetimi bu bilgi ve belgeleri incelenmek üzere il ve ilçe milli eğitim müdürlüğüne gönderir. Bu şekildeki taşımaya mülki idare amirliklerinin onayı ile izin verilebilir. İlgililerine/yararlananlara okul alanının kullandırılmasında farklı muamelede bulunulamaz."

ifadelerine yer verilmiştir. Madde hükmünden anlaşıldığı üzere, taşıma hizmetinin kimden alınacağı taşımacıyı tespit komisyonu tarafından mülki idare amirlerinin onayı ile tespit edilmektedir. Bununla birlikte, maddenin dördüncü fıkrası ile velilere Yönetmelik'le belirlenen koşulları taşıyan herhangi bir taşımacı ile anlaşma serbestisi de getirilmiş olup taşımacının uygunluğu yine mülki idare amirlerinin onayına tabi kılınmıştır. Bahsi geçen taşımacıyı tespit komisyonu aynı Yönetmelik'in 3. maddesinde,

"Her yıl ilgili okul müdürünün başkanlığında, okul aile birliği başkanı, öğretmenler kurulu toplantısında belirlenecek bir öğretmen (bir asıl, bir yedek üye), öğrencisi servisle taşınan veliler arasından okul idaresinin belirleyeceği iki velinin (iki asıl, iki yedek üye) ve varsa okul eğitim vakfı yönetim kurulunca belirlenecek bir temsilcinin katılımıyla oluşturulacak komisyonu"

olarak tanımlanmıştır. Bununla birlikte, 09.02.2012 tarih ve 28199 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Milli Eğitim Bakanlığı Okul-Aile Birliği Yönetmeliği'nde,

"Özel ilkokul, ortaokul ve ortaöğretim okullarında okul aile birliği kurulur. Okul öncesi eğitim kurumlarında ise velilerin veya okul yönetimlerinin istemesi halinde kurulur.

Aynı kurucuya ait ve aynı bina veya kampüste bulunan okullar için tek okul aile birliği kurulabilir. Kurum yönetimince izin verilmesi halinde okulun bölümlerinin kiraya verilmesi, işletilmesi, öğrenci servis hizmetleri ve benzeri görevleri de yürütür.”

hükmüne yer verilmiştir. Söz konusu ifadeden anlaşılacağı üzere, servis iş ve işlemlerinin okul aile birliğince yürütülmesi kurum yönetiminin (kurucu) iznine bağlanmıştır.

- (55) Taşımacıyı tespit komisyonun çalışma esasları ise 30.05.2018 tarihinde Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yayımlanan “Okul Servis Araçlarının Çalıştırılmasına İlişkin Usul ve Esaslar”da düzenlenmiş olup bahse konu husus Usul ve Esaslar’ın 4. maddesinde aşağıdaki şekilde ele alınmıştır:

“Taşımacıyı tespit komisyonu okul müdürünün başkanlığında toplanır, komisyon kararları çoğunlukla alınır. Oyların eşit olması hâlinde başkanın bulunduğu taraf çoğunlukta kabul edilir. Kararlarda çekimser kalınmaz. Muhalif kalan üye karşı oy gerekçesini kararın altına yazarak imzalamak zorundadır. Komisyon başkan ve üyeleri, oy ve kararlarından sorumludurlar. Komisyon kararları mahalli mülki idare amirinin onayıyla yürürlüğe girer. Komisyonlar gerekçesini belirtmek suretiyle servis sözleşmesi işini yapıp yapmamakta serbesttir.”

- (56) Aynı düzenlemede okul servis aracı olarak çalıştırılacakların tespitinin usulü ile tespitte dikkate alınacak kriterlere yer verilmiştir. Sözü edilen durum “Okul Servis Araçlarının Çalıştırılmasına İlişkin Usul ve Esaslar”ın 8. maddesinde,

“(1) İlanda belirtilen dosyaların açılma saati gelince, komisyon isteklilerin belgelerini inceleyerek eksik belge nedeniyle değerlendirmeye alınmayacakları tespit eder. Bu işlemler, istekliler önünde bir tutanakla tespit edilir. Tutanaktan sonra, okul servisi taşıma işine katılamayacak olanlar salondan çıkartılır.

(2) Komisyon karar verirken; isteklilerin araç yaşı, özmal durumları, okulun bulunduğu il/ilçe sınırları içerisinde gerçek kişilerde ikametgâhının, tüzel kişiliklerde ise şubesi ve/veya merkezinin bulunması, aynı okulda daha önce servis taşıma işi yapıp yapmadığı ve servis taşıma işine başladığı tarihi dikkate alır. Belirtilen kriterlere göre yaptığı değerlendirme sonucunda uygun bulunduğu istekliye okul servis taşıma işini yaptırmaya karar verir.

(3) İsteklilerin itirazda bulunması veya yeni açılan okullarda servis taşıma işinin ilk defa yapılacak olması halinde EK-3’deki kriterlere uygun puanlama yapılarak karar verilir.

...”

şeklinde düzenlenmiştir. Maddenin ikinci fıkrasında yer alan hususlara bakıldığında daha önce taşıma hizmeti vermiş olmanın, taşıma hizmetine başlama tarihinin, özmal sayısının taşıma hizmetinin kimden alınacağına karar verilirken dikkate alındığı anlaşılmaktadır. Maddenin takip eden fıkrasında ise söz konusu karara itiraz edilmesi veya yeni açılan bir okul olması halinde aşağıda yer verilen tablodaki kriterlere göre puanlama yapılacağı belirtilmiştir.

Tablo 1: Tekliflerin Değerlendirilmesinde Kullanılan Puanlama Tablosu

Okul Servis Çalıştırma İşinde İsteklilerin Değerlendirilmesine İlişkin Puanlama Kriterleri
1) İsteklilerin araç yaşı; 1-3 yaş olması halinde 5 puan, 4-6 yaş olması halinde 3 puan, 7-12 yaş olması halinde 1 puan, *Tüzel kişiler için gerekli sayıdaki bildirilen özmal taşıtların yaşı dikkate alınır.

2) İsteklilerin özmal araç listesi; Özmal olması durumunda 5 puan, Kiralık olması halinde 1 puan;
3) İsteklilerin okulun bulunduğu il/ilçe sınırları içerisinde; gerçek kişilerde ikametgâhının, tüzel kişiliklerde ise şubesi ve/veya merkezinin bulunması durumunda; İlçe sınırları olursa 5 puan, İl sınırları olursa 3 puan,
4) İsteklinin taşıma işini yaptığı aynı okula teklif vermesi halinde 5 puan,
5) İsteklinin öğrenci servis taşıma işindeki hizmet süresi; 1-3 yıl arasında ise 1 puan, 4-6 yıl arasında ise 3 puan, 7 yıl ve üzeri ise 5 puan.

Kaynak: <http://mevzuat.meb.gov.tr/dosyalar/1959.pdf>

- (57) Tabloda verilen kriterler ve bu kriterlerin puanları dikkate alındığında, taşıyıcının küçük yaşta araçlara ve özmal sahibi olmasının, okul ile aynı ilçe sınırları içerisinde olmasının, aynı okula daha önce ve toplamda uzun süredir taşıma hizmeti vermesinin hizmet alım kararında öncelikli etkisinin olduğu anlaşılmaktadır. Dolayısıyla sayılan koşulları karşılayan veya aynı koşullara sahip taşıyıcılar arasından daha önce okula taşıma hizmeti veren kişilerin karar sürecinde öne çıktığı söylenebilecektir.
- (58) Dosya kapsamında öğrenci servis taşımacılığı hizmetine ilişkin Ankara ilinin farklı bölgelerinde bulunan ve öğrenci kapasitesi görece büyük olan 18 adet özel okuldan ve 11 adet devlet okulundan bilgi talep edilmiştir. Gelen cevaplardan taşıma hizmetinin genel olarak Tablo 1'de belirtilen kriterlere göre değerlendirme yapılması suretiyle ihale veya sözleşme yoluyla alındığı görülmektedir². Gelen bazı cevaplardan Milli Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenen kriterlere ilave koşullar getiren okulların da bulunduğu görülmektedir. Bu ilave koşullar genel olarak özmal sayısı, araç yaşının belli bir yaş altı olması zorunluluğu veya araç modelleri şeklinde olduğu anlaşılmaktadır. Bu örneklerden biri olarak, Evrensel Koleji tarafından taşıyıcı firmanın ilgili güzergahta öğrenci sayısını götürebilecek kapasitede araç bulundurmasının, araç kapasitesinin üstünde öğrenci almamasının ve taşıma yapacak araçların eski model olmamasının zorunlu tutulduğu, sayılan bu son kriterin taşıyıcı firma seçiminde soruna yol açabildiği belirtilmiştir.
- (59) Bununla beraber, bilgi talep edilen okullardan biri olan TED Ankara Koleji tarafından hizmet sağlayacak firmaların özellikle kendi araçlarına sahip olma kriterinin aranmasının, Ankara'da C plakanın tahditli olması nedeniyle firmalar tarafından güçlükle karşılanabilmesine neden olduğu belirtilmiştir. Benzer şekilde Yükselen Koleji tarafından C plakanın piyasadaki el değiştirme bedelinin 500.000 TL civarında olduğu, öğrenci servisi standartlarını karşılayan 19-20 kişilik bir servis aracının satın alma değerinin ise yaklaşık 250.000 TL olduğu, bu çerçevede, bir adet öğrenci servis aracının edinme bedelinin toplam 750.000 TL civarında olduğu, dolayısıyla yüksek maliyetler nedeniyle özmal sayısı fazla olan firmaların az olduğu belirtilmiştir. Ayrıca C plaka sayısının Ankara'da yetersiz kaldığı, bu nedenle, taşıma firmalarının taahhüt altına aldıkları taşıma işleri için, çok sayıda C plakalı araç sahibi esnaf ile alt sözleşmeler yaparak işleri yürüttükleri, firmaların indirme/bindirme saatleri ve lokasyon noktasında, birbirini tamamlayacak 2-3 taşıma işini almaya gayret gösterdikleri, dolayısıyla C plaka sahibi kişi ya da şirketlerin, bir sonraki işe yetişememeleri sebebiyle ortalama bindirme ve indirme süresi 40-45 dakikayı aşan güzergâhlarda çalışmayı istemedikleri, en fazla işi yapabildikleri kısa süreli hatlarda çalışmak istedikleri belirtilmiştir. Özel Nesibe Aydın

² İsmail Erez İlkokulu ve Sakarya Ortaokulu'ndan gelen cevaplarda okullarında taşıma hizmeti alınmadığı belirtilmiştir.

Okulları tarafından ise, Ankara'da yer alan C plakalı araç sayısının mevcut öğrenci sayısına yetmediği, bu kapsamda Öğrenci Taşıma Yönetmeliği'ndeki koşulları sağlayan, C plakalı, ekonomik olarak veliler için uygun 3-4 firma arasından pazarlık usulü ile anlaşma yapıldığı belirtilmiştir.

- (60) Bazı okulların ise teklif istenecek taşıyıcıları kendi belirlediği anlaşılmaktadır. Bunlardan biri olan Tema Koleji ve Yükselen Koleji öğrenci taşımacılığı yapan tecrübeli firmaların okula davet edildiğini ve en uygun şartları sağlayan firma ile sözleşme yapıldığını belirtmiştir. Özel ABC Okulları ise, öğrenci servis hizmeti için okulun bulunduğu bölgede servis hizmeti veren firmalardan açık teklif alındığını dile getirmiştir.
- (61) Dosya kapsamında edinilen bilgiler, yukarıda sayılan yöntemlerden farklı şekillerde de hizmet alımının söz konusu olduğunu göstermektedir. Nitekim Necip Fazıl İlkokulu tarafından Okul Servisi Yönetmeliği'nin 8. maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan *"Veliler, istemeleri halinde çocuklarını bu Yönetmelikte belirtilen şartları taşıması kaydıyla herhangi bir taşımacı ile anlaşarak da taşıtabilirler."* hükmü doğrultusunda veliler ile firmalar arasında sözleşmeler imzalandığı belirtilmiştir. Jale Tezer Koleji tarafından ise, pazarlık usulüyle hizmeti sağlayan mevcut firma ile tekrar anlaşma yapıldığı belirtilmiştir.
- (62) Okullardan gelen cevapların önemli bir kısmında daha önce hizmet alınmış firmaların, sunmuş oldukları hizmetlerin niteliğine ve kalitesine bağlı olarak öncelikle tercih edildiği belirtilmiştir. Nitekim ODTÜ Geliştirme Vakfı Özel İlkokulu tarafından sunulan bilgilerde, düzenli olarak "Veli Memnuniyet Anketi" yapıldığı, anket sonuçlarına göre velilerin ulaşım hizmetinden memnun olmaları ve verilen hizmetin bedeli konusunda firma ile anlaşma sağlanması sonucunda aynı firmadan hizmet alımına devam edildiği belirtilmiştir. Bilfen İlköğretim Kurumları tarafından da servis taşımacılığı kapsamında istenilen kriterlere uygun taşıma firması bulma hususunda sorunlar yaşandığı, bu nedenle önceki senelerde servis taşımacılığı sözleşmesi düzenlenen ve sunmuş oldukları hizmetlerden memnun kalınan taşıma şirketi ile yeniden sözleşme yapılmasının tercih edildiği belirtilmiştir. Bu bakımdan taşıma hizmetinin verilebilmesi için aranan koşulların, ihaleye katılım ya da sözleşmeye istekli ve aynı zamanda okul tarafından tercih edilecek taşıyıcı sayısının az olmasında ve dolayısıyla önceki senelerde hizmet alınan firmalarla yeniden sözleşme yapılmasında önemli bir rol oynadığı söylenebilecektir.
- (63) Ankara Büyük Şehir Belediyesinden edinilen bilgilere göre, UKOME tarafından alınan 2015/04 sayılı karar ile okul öncesi eğitim kurumlarının, kreşlerin, gündüz bakım evlerinin, çocuk yuvalarının, etüt merkezlerinin ve özel okulların servis taşımacılığının yalnızca C plakalı servis araçları ile yapılması gerekmektedir. Mezkûr karar öncesinde özel okulların öğrenci taşımacılığını kendi araçlarıyla yapması ve dolayısıyla veliler tarafından ilave bir ücret ödenmemesi mümkün iken, karar sonrası öğrenci taşıma hizmetinin C plakalı ve ilgili mevzuatta aranan diğer koşulları yerine getiren taşıyıcılardan alınması gerekli olmuştur. Bu durumun öğrenci taşımacılığında C plakalı araçlara yönelik talebin ve sektördeki yeterli sayıda taşıyıcı bulma konusundaki sorunların artmasına yol açtığı söylenebilecektir.
- (64) Mevcut durumda öğrenci taşıma hizmetinde, hizmet alım süreci genel olarak yukarıda aktarıldığı şekilde okullar tarafından yürütülürken, hizmet bedelini ödemeye yükümlü olanlar hizmetten yararlanan velilerdir. Daha önce de belirtildiği üzere, Ankara Büyükşehir Belediyesi sınırları içerisinde yapılan öğrenci taşımacılığı için ATO tarafından güzergâha göre belirlenen Servisçiler Azami Fiyat Tarifesi yayımlanmaktadır. Bununla birlikte ATO ile yapılan görüşmede, *"ATO olarak Servisçiler Azami Fiyat*

Tarifesi yayınlanmaktadır. Ancak bu tarifelerin uygulandığını söylemek pek de mümkün olmamaktadır. Okul idarelerinin servisçilerden talep etmiş olduğu ilave hizmet ücretlerini servis ücretlerine yansıtma mecburiyetinde kalınmaktadır. Bu durum ise öğrenci velileri tarafından sıklıkla şikayete konu olmaktadır. Odamızca yayımlanan Servisçiler Azami Fiyat Tarifesi; enflasyon oranı, araç maliyetleri, yakıt ve işçilik giderleri gibi birçok unsurun dikkate alınmasıyla belirlenmektedir.” ifadelerine yer verilmiştir. Bu ifadeler doğrultusunda öğrenci taşımacılığında ATO tarafından belirlenen fiyat tarifelerine uyulmadığı durumların mevcut olduğu anlaşılacakla birlikte, bilgisine başvuru okulların cevaplarından hizmet alımlarında genel olarak söz konusu tarifelerin esas alındığı anlaşılmaktadır.

- (65) Özetle; öğrenci servis taşımacılığı faaliyeti bakımından okulların servis taşımacılığını yapacak olan teşebbüsü/gerçek kişiyi seçmeye yetkili olduğu, genel olarak Milli Eğitim Bakanlığı tarafından belirlenen araç yaşı, özmal durumu, hizmet süresi, okul ile aynı ilçede olma ve daha önce aynı okula hizmet verme kriterlerinin taşıyıcı firmanın seçiminde belirleyici olduğu, sözü edilen koşulları karşılayabilen az sayıda firmanın bulunduğu, bu koşulları sağlayan firma sayısının az olmasında C plakanın tahditli olmasının ve öğrenci taşımacılığının yalnızca bu araçlar ile yapılabilmesinin de etkisi olduğu, bunların yanında okulların kendi tercihlerine ve önceliklerine göre seçim kriterlerinin ve hizmet alma yöntemlerinin değişebildiği, bazı okulların kendi tercihleri ile tek bir firma ile çalıştığı ya da teklif alacakları firmaları kendi seçtiği anlaşılmaktadır. Özetle; sektördeki okulların hizmet taleplerine az sayıda firmanın cevap vermesinde veya çalıştıkları firmaların yıllar itibarıyla aynı olmasında sayılan bu hususların etkili olduğu; fiyatların ATO tarafından yayımlanan Servisçiler Azami Fiyat Tarifesi çerçevesinde oluşturduğu anlaşılmaktadır.
- (66) Sonuç olarak dosya kapsamında Ankara ilinde öğrenci taşımacılığı hizmetlerinde faaliyet gösteren teşebbüslerin 4054 sayılı Kanun’un 4. maddesini ihlal ettiklerine yönelik herhangi bir bilgi, belge ya da bulguya ulaşılamamıştır.

1.3.1.2. Personel Servis Taşımacılığına İlişkin Değerlendirme³

- (67) Personel Taşıma Yönetmeliği’nin "Personel Servis Hizmetinin İhdası ve Personel Servis Araçlarının Kiralanması” başlıklı 5. maddesine göre, kamu kurum ve kuruluşları personelini işbaşına götürüp getirmek amacıyla kiralama yoluyla veya kendi özmal araçları ile taşıma işlemini yapabilmektedir. Kamu kurum ve kuruluşlarının personelinin taşınması için hizmetin kiralama yoluyla üçüncü kişilerden alınması yöntemini tercih etmesi halinde kamu kurum ve kuruluşları tarafından hizmet alım ihalesi düzenlenmektedir.
- (68) Kamu İhale Kanunu kapsamında düzenlenen kamu personeli taşıma hizmeti alım ihalelerinde, ihale onay belgesi düzenlenmeden önce ilk olarak, ihale konusu işin KDV hariç yaklaşık maliyetinin hesaplanması gerekmektedir. 04.03.2009 tarih ve 27159 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliği’nin 8. maddesinde yer alan ifadelerle göre, yaklaşık maliyete ilişkin fiyatların tespitinde, kamu kurum ve kuruluşlarınca işin niteliğine göre belirlenmiş fiyatlar, ihaleyi yapan idare veya diğer idarelerce gerçekleştirilmiş aynı veya benzer işlerdeki fiyatlar, ilgili odalarca belirlenmiş fiyatlar, ihale konusu işi oluşturan iş kalemlerine veya gruplarına ilişkin olarak piyasadaki yapılacak fiyat araştırması kapsamında elde edilecek fiyat tekliflerinin aritmetik ortalaması alınmak suretiyle ya da konusunda uzman bilirkişi ve

³ Personel taşımacılığı, özel kurumlarda çalışan personel taşımacılığı hizmeti ve kamu kurum ve kuruluşlarının personel taşımacılığı şeklinde ayrılmakla birlikte bu başlık altında yalnızca kamu kurum ve kuruluşlarının personellerine yönelik servis taşıma hizmeti ele alınmıştır.

ekspertizlerden soruşturularak oluşturulan fiyatlar, ihale konusu işe ilişkin olarak Bütçe Uygulama Talimatlarında ve/veya Sağlık Uygulama Tebliği'nde yer alan fiyatlardan KDV veya farklı nitelikteki diğer giderler indirilmek suretiyle bulunan fiyatlar esas alınmaktadır.

- (69) İhale dokümanında; isteklilere talimatları da içeren idari şartname, sözleşme tasarısı ve teknik şartname ile gerekli diğer belge ve bilgilerin bulunması gerekli olduğundan ihalenin ilan edilmesinden önce bunların hazırlanması gerekmektedir. İdari şartnamede idare tarafından uygulanacak ihalenin usulü, ihaleye katılabilecekler, yeterlilik değerlendirmesi için istenecek belgeler ve aranılacak kriterler belirtilmektedir. Ön yeterlik şartnamesinde veya idari şartnamede yeterlilik kriteri olarak belirlenmeyen, ancak sözleşmenin yürütülmesi aşamasında işin yerine getirilmesi için gerekli olduğu öngörülen mesleki ve teknik yükümlülüklerle yönelik düzenlemeler ise teknik şartnamelerde yer almakta olup Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'nin 16. maddesinde teknik şartnameler aşağıdaki şekilde açıklanmıştır:

“(1) İşin teknik ayrıntılarını ve şartlarını gösteren bir teknik şartname hazırlanarak ihale dokümanına dahil edilir. Teknik şartnamelerde belirlenecek teknik kriterlerin, verimliliği ve fonksiyonelliği sağlamaya yönelik olması, rekabeti engelleyici hususlar içermemesi ve bütün istekliler için fırsat eşitliği sağlaması zorunludur.

(2) Teknik şartnamede, varsa ulusal ve/veya uluslararası teknik standartlara uygunluğu sağlamaya yönelik düzenlemeler de yapılır. Bu şartnamede teknik özelliklere ve tanımlamalara yer verilir. Belli bir marka, model, patent, menşei, kaynak veya ürün belirtilemez ve belirli bir marka veya modele yönelik özellik ve tanımlamalara yer verilemez. Ancak, ulusal ve/veya uluslararası teknik standartların bulunmaması veya teknik özelliklerin belirlenmesinin mümkün olmaması hallerinde "veya dengi" ifadesine ...”

- (70) Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliği'nin “Yeterliğin Belirlenmesinde Uyulacak İlkeler” başlıklı 28. maddesinde yer alan, *“Ekonomik ve mali yeterlik ile mesleki ve teknik yeterliğin saptanması amacıyla öngörülecek değerlendirme kriterleri ve istenecek belgeler, rekabeti engelleyecek şekilde belirlenemez.”* şeklindeki hüküm de dikkate alındığında, ihaleyi düzenleyen kamu kurum ve kuruluşları tarafından ihale teknik ve idari şartnameleri ile özel şartlar getirilebilse bile, bu şartların rekabeti engelleyecek şekilde belirlenmemesi gerekmektedir.

- (71) 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'nun “Şartnameler” başlıklı 12. maddesinde de idareler tarafından hazırlanan idari ve teknik şartnamelerin rekabeti engelleyici hususlar içermeyecek şekilde olması gerektiği aşağıdaki şekilde ifade edilmiştir:

“İhale konusu mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin her türlü özelliğini belirten idari ve teknik şartnamelerin idarelerce hazırlanması esastır. Ancak, mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin özelliği nedeniyle idarelerce hazırlanmasının mümkün olmadığı ihale yetkilisi tarafından onaylanması kaydıyla, teknik şartnameler bu Kanun hükümlerine göre hazırlanabilir.

İhale konusu mal veya hizmet alımları ile yapım işlerinin teknik kriterlerine ihale dokümanının bir parçası olan teknik şartnamelerde yer verilir. Belirlenecek teknik kriterler, verimliliği ve fonksiyonelliği sağlamaya yönelik olacak, rekabeti engelleyici hususlar içermeyecek ve bütün istekliler için fırsat eşitliği sağlayacaktır.

...”

- (72) İhale dokümanlarının hazırlanmasının ve ihalenin ilan edilmesinin ardından, ihale şartlarını sağlayan kişiler ihaleye teklif vermektedir. Kişiler ihaleye tek başına teklif

verebildikleri gibi iş ortaklıkları veya konsorsiyum şeklinde de teklif verebilmektedirler. Personel Taşıma Yönetmeliği'nin "Ortak Girişimler" başlıklı ikinci bölümünde 32. madde kapsamında "iş ortaklığı",

"(1) Birden fazla gerçek veya tüzel kişi iş ortaklığı oluşturmak suretiyle her türlü ihaleye katılabilir.

(2) İş ortaklığını oluşturanlar, hak ve sorumluluklarıyla işin tümünü birlikte yapmak üzere ortaklık yapar.

(3) İş ortaklığı, başvuru veya teklifiyle birlikte pilot ortağın da belirlendiği İş Ortaklığı Beyannamesini vermek zorundadır.

(4) İş ortaklığında en çok hisseye sahip ortak, pilot ortak olarak gösterilmek zorundadır. Ancak bütün ortakların hisse oranlarının eşit olduğu veya diğer ortaklara göre daha fazla hisse oranına sahip ve hisseleri birbirine eşit olan ortakların bulunduğu iş ortaklığında ise bu ortaklardan biri pilot ortak olarak belirlenir. Ortakların hisse oranları İş Ortaklığı Beyannamesinde gösterilir.

(5) İş ortaklıklarının ihaleye katılabilmek için sunacakları belgelerin belirlenmesinde ve yeterlik kriterlerine ilişkin değerlendirmede, bu Yönetmeliğin İkinci Kısımında yer alan düzenlemeler esas alınır.

(6) İhalenin iş ortaklığı üzerinde kalması halinde iş ortaklığı tarafından, sözleşmenin imzalanmasından önce noter onaylı ortaklık sözleşmesinin idareye verilmesi zorunludur. Bu sözleşmede, ortakların hisse oranları ve pilot ortak ile diğer ortakların işin yerine getirilmesinde müştereken ve müteselsilen sorumlu olduğu açıkça belirtilir."

şeklinde düzenlenmekte iken, 33. maddesinde "konsorsiyum"lar ise aşağıdaki şekilde düzenlenmiştir:

"(1) İdare, konsorsiyumların ihaleye katılıp katılamayacağını, katılabilecekleri ihalelerde ise işin farklı uzmanlık gerektiren kısımlarını ön yeterlik şartnamesinde veya idari şartnamede belirtir.

(2) Konsorsiyum, başvuru veya teklifiyle birlikte koordinatör ortağın da belirlendiği Konsorsiyum Beyannamesini vermek zorundadır.

(3) Konsorsiyumların ihaleye katılabilmek için sunacakları belgelerin belirlenmesinde ve yeterlik kriterlerine ilişkin değerlendirmede bu Yönetmeliğin İkinci Kısımında yapılan düzenlemeler esas alınır.

(4) İhalenin konsorsiyum üzerinde kalması halinde konsorsiyum tarafından, sözleşme imzalanmadan önce noter onaylı konsorsiyum sözleşmesinin idareye verilmesi zorunludur. Bu sözleşmede, konsorsiyumu oluşturan gerçek veya tüzel kişilerin işin hangi kısmını taahhüt ettikleri ve işin yerine getirilmesinde, koordinatör ortak aracılığıyla aralarında koordinasyonu sağlayacakları belirtilir."

- (73) Toplanan tekliflerin ardından belirtilen ihale tarih ve saatinde ihale komisyonu tarafından, teklif zarfları isteklilerle birlikte hazır bulunanlar önünde alınıp sırasına göre açılmakta, işin yaklaşık maliyeti açıklanmakta ve teklifleri değerlendirmek üzere oturum kapatılmaktadır. Teklifler ihale komisyonu tarafından değerlendirildikten sonra, ihale komisyonu ilgili kurum veya kuruluş tarafından belirlenen yöntemle sınır değeri hesaplanmaktadır. Bu değer altında olan teklifler doğrudan reddedilebileceği/kabul edilebileceği gibi teklif sahiplerinden teklifte önemli olduğunu tespit ettiği bileşenler ile ilgili ayrıntıların yazılı olarak istenmesi de söz konusu olabilmektedir. İhale komisyonu

tarafından ekonomik açıdan en avantajlı teklif, fiyat esasına göre veya fiyat ile birlikte fiyat dışındaki unsurlar (işletme ve bakım maliyeti, maliyet etkinliği, verimlilik, kalite ve teknik değer vb.) da dikkate alınarak belirlenmektedir. İhale süreci sonucunda, en avantajlı teklifi vermiş olan kişi ile ihaleyi düzenleyen kamu kurum ve kuruluşu arasında sözleşme imzalanmakta ve süreç tamamlanmaktadır.

- (74) İhale sürecinde ilgili idare tarafından önceden belirlenen kriterler doğrultusunda ihaleye katılmaya hak kazanan teşebbüslerin kendi aralarında rekabet etmesi ve böylece ihaleyi düzenleyen idarenin en uygun fiyatlı teklifi seçme olanağının bulunması beklenmektedir. En uygun fiyatın oluşumunda önemli unsurlardan birisi ihaledeki istekli sayısıdır. İhaledeki istekli sayısı arttıkça ihale sürecinde istekliler arasındaki rekabet de artmakta ve böylece ihalenin konusunu oluşturan mal ya da hizmet alımı veya yapım işi daha uygun fiyatla yaptırılabilir.
- (75) ATO'dan elde edilen bilgilere göre, 49.39.03 NACE Kodu (Şehir içi, banliyö ve kırsal alanlarda kara yolu ile personel, öğrenci, vb. grup taşımacılığı (şehir içi personel ve okul servisleri vb.)) ile faaliyet gösteren 972 tüzel kişi üye bulunmaktadır. Ankara Servis Aracı İşletmecileri Esnaf Odasından elde edilen bilgilere göre ise Odaya kayıtlı 3.871 gerçek kişi üye bulunmaktadır. KİK'ten alınan ihale bilgileri çerçevesinde, 2015-2018 döneminde Ankara ilinde kamu kurumlarının personel taşıma hizmetine ilişkin alınan ihale sayısına ve ihalelerin sözleşme bedellerine göre ilk yirmi teşebbüsün pazar payı bilgilerine aşağıdaki tablolarda yer verilmiştir:

Tablo 2: Kamu Kurumlarının Personelinin Taşınması Hizmetinde Alınan İhale Sayısına Göre Pazar Payları (2015-2018)

Sıra	Alınan İhale Sayısına Göre Pazar Payları (%)				
	Teşebbüs	2015	2016	2017	2018
1	KAYA	(....)	(....)	(....)	(....)
2	DEMİRHAN	(....)	(....)	(....)	(....)
3	ÖZER	(....)	(....)	(....)	(....)
4	YUMUŞ	(....)	(....)	(....)	(....)
5	KOÇLAR	(....)	(....)	(....)	(....)
6	HİLAL	(....)	(....)	(....)	(....)
7	GÜLDENLER	(....)	(....)	(....)	(....)
8	ELANUR	(....)	(....)	(....)	(....)
9	ETİMESGUT	(....)	(....)	(....)	(....)
10	GÜVENCE	(....)	(....)	(....)	(....)
11	BEŞELLER	(....)	(....)	(....)	(....)
12	ÖZYAREN	(....)	(....)	(....)	(....)
13	SES	(....)	(....)	(....)	(....)
14	ÇAĞRI	(....)	(....)	(....)	(....)
15	AC TURİZM	(....)	(....)	(....)	(....)
16	GÜMÜŞSOY	(....)	(....)	(....)	(....)
17	ÇINAR	(....)	(....)	(....)	(....)
18	ÖLGÜN	(....)	(....)	(....)	(....)
19	ÖZ ÜSTÜN	(....)	(....)	(....)	(....)
20	MAVERA	(....)	(....)	(....)	(....)

Kaynak: KİK'ten gelen veriler

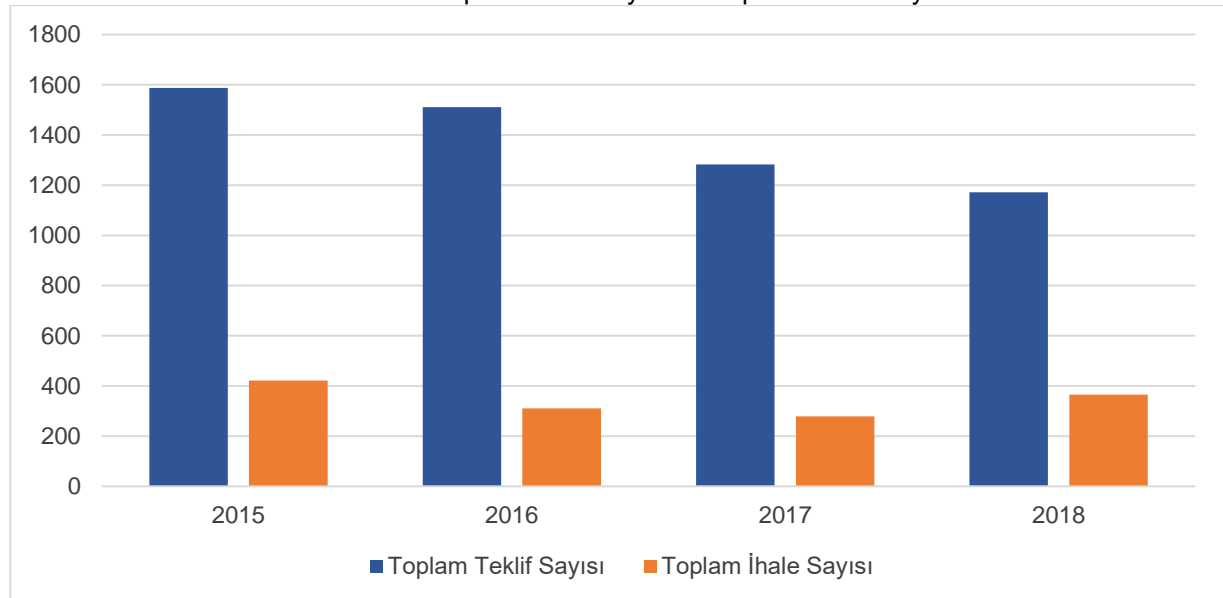
Tablo 3: Kamu Kurumlarının Personelinin Taşınması Hizmetinde Sözleşme Bedellerine Göre Pazar Payları (2015-2018)

Sıra	Teşebbüs	Sözleşme Bedellerine Göre Pazar Payları (%)			
		2015	2016	2017	2018
1	KAYA	(....)	(....)	(....)	(....)
2	DEMİRHAN	(....)	(....)	(....)	(....)
3	KOÇLAR	(....)	(....)	(....)	(....)
4	ÖZER	(....)	(....)	(....)	(....)
5	ÖZYAREN	(....)	(....)	(....)	(....)
6	YUMUŞ	(....)	(....)	(....)	(....)
7	HİLAL	(....)	(....)	(....)	(....)
8	GÜVENCE	(....)	(....)	(....)	(....)
9	ETİMESGUT	(....)	(....)	(....)	(....)
10	BEŞELLER	(....)	(....)	(....)	(....)
11	ELANUR	(....)	(....)	(....)	(....)
12	ÇAĞRI	(....)	(....)	(....)	(....)
13	ÖZ ÜSTÜN	(....)	(....)	(....)	(....)
14	OLGUN	(....)	(....)	(....)	(....)
15	GÜLDENLER	(....)	(....)	(....)	(....)
16	SES	(....)	(....)	(....)	(....)
17	KÖKER	(....)	(....)	(....)	(....)
18	ÇINAR	(....)	(....)	(....)	(....)
19	AC TURİZM	(....)	(....)	(....)	(....)
20	ÇETİNKAYA	(....)	(....)	(....)	(....)

Kaynak: KİK'ten gelen veriler

- (76) Tablolar incelendiğinde, genel olarak yıllar itibarıyla hem ihale sayısı hem de sözleşme bedeli bakımından teşebbüslerin pazar paylarında değişimler olduğu; 2018 yılına gelindiğinde ise %5'in üzerinde olan tek bir taşıyıcı firmanın olduğu, dolayısıyla pazarın çok sayıda küçük firmalardan oluştuğu anlaşılmaktadır. Tablodaki bilgiler doğrultusunda pazarın yoğunlaşmış veya bir ya da birkaç firmanın domine ettiği bir yapıda olmadığı söylenebilecektir. Söz konusu bilgiler sektörde çok sayıda teşebbüsün faaliyet gösterdiğini ima etse de düzenlenen ihalelere katılım oranına da bakmak yerinde olacaktır. Bu kapsamda aşağıdaki grafikte 2016-2018 döneminde yıl içerisinde düzenlenen toplam ihale sayısı ve ihalelere verilen toplam teklifler gösterilmektedir:

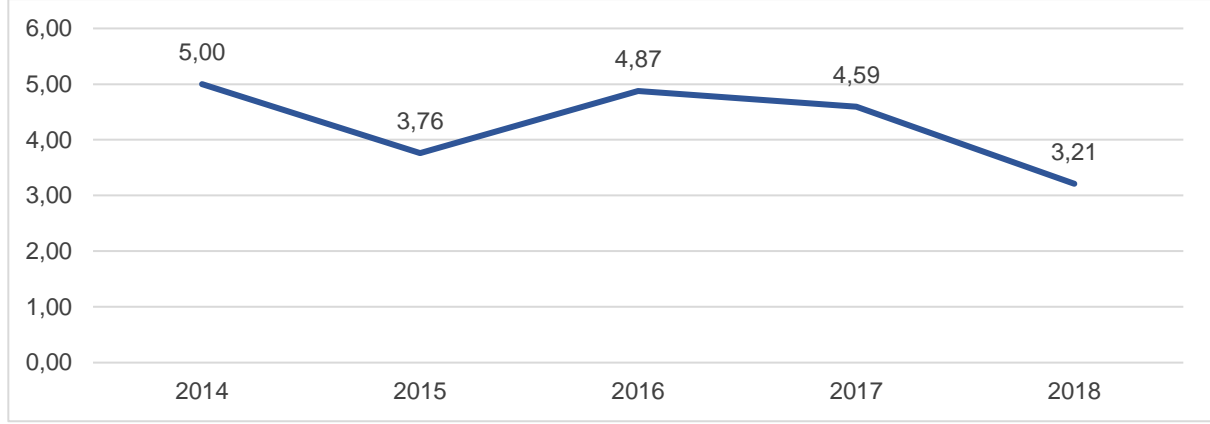
Grafik 1: Ankara İlinde Yıllara Göre Toplam İhale Sayısı ve Toplam Teklif Sayısı



Kaynak: KİK'ten gelen veriler

- (77) Grafiğe göre, hem ihale sayısı bakımından hem de toplam teklif sayısı bakımından yıllar itibarıyla bir azalış olduğu, 2018 yılına gelindiğinde ihale sayısında bir artış yaşanmış olmakla birlikte toplam teklif sayısındaki azalışın devam ettiği görülmektedir. İhale başına ortalama kaç teklif verildiğine bakmak ihalelere katılım oranını daha net ortaya koyacaktır. Bu çerçevede aşağıdaki grafikte 2016-2018 döneminde yıl içerisinde düzenlenen ihalelere verilen ortalama teklif sayısı gösterilmektedir:

Grafik 2: Ankara İlinde Yıllara Göre İhale Başına Düşen Ortalama Teklif Sayısı



Kaynak: KİK'ten gelen veriler

- (78) Her ne kadar sektörde faaliyet gösteren teşebbüs sayısı fazla olsa da grafikten ihalelere verilen teklif sayısının yaklaşık üç ilâ beş arasında değiştiği görülmektedir. Sunulan hizmetin homojen bir özellik gösterdiği söylenebilecekse de kamu kurumlarının idari ve teknik şartnamelerde aradığı kriterler ihaleye katılımı teşebbüs sayısını etkileyebilmektedir. Dosya kapsamında bahse konu hususa ilişkin taşıyıcı firmalar tarafından yapılan açıklamalarda; kamu kurumları veya okullar tarafından getirilen teknik şartnamelerdeki birtakım şartların sağlanamaması nedeniyle az sayıda ihaleye teklif verebildikleri, sahip oldukları araç sayısı göz önüne alındığında aynı anda hizmet verilebilecek okul veya kamu kurumu sayısının kısıtlı olduğu ifade edilmiştir. C plakanın tahditli olması da firmaların ihale koşullarını sağlayabilecek yeterlilikte araca sahip olmasını ve dolayısıyla iş kapasitesini etkilemektedir. Nitekim Sermaye Piyasası Kurumu tarafından C plakanın tahditli olmasından kaynaklı olarak ihalelere girebilen firma sayısının kısıtlı olduğu belirtilmiştir.
- (79) Sektör oyuncularından elde edilen bilgilerden de aynı anda çok sayıda araç çalıştırmanın bir takım zorlukları olduğu ifade edilmiş ve ihaleye katılımı dikkate aldıkları kriterleri aşağıdaki şekilde sıralamışlardır:

- Güzergâh uzunluğu,
- Kurumun bulunduğu bölge,
- Çalışma saatleri (kurumların mesai saatleri),
- Çalışacak araç sayısı ve araç özellikleri (koltuk sayısı, motor hacmi vb.),
- İşin süresi,
- İhaleye katılım için istenen öz mal sayısı,
- İhaleye katılım için istenen iş bitirme şartının sağlanıp sağlanamaması,
- Araç giderleri (yakıt, araç bakım onarım giderleri, sigorta ve şoför giderleri),
- Sözleşme masrafları (damga vergisi, karar pul bedeli ve KİK payı),
- Mevcut işlerle çakışıp çakışmadığı,
- İhaleye katılım için gereken geçici ve kesin teminat tutarları,
- Alt yüklenici çalıştırmaya izin verilip verilmemesi,
- Geçmişte veya hâlihazırda o kurum ile çalışılıyor olması,

- Şartnamelerde yer alan cezai şartlar.

- (80) Sayılan bu kriterler içerisinde yer alan kurumun çalışma saatleri ve mevcut işlerle çakışma olup olmadığı hususları özellikle yeterli kapasitede aracı bulunmayan firmalar açısından bu ihalelere girilmemesi yönünde bir etken olabilecek niteliktedir. Bunun yanında kurumun bulunduğu bölge ve güzergâh uzunluğu da ihaleye katılımda belirleyici kriterlerden biri konumundadır. Keza teşebbüslerden edinilen bilgilere göre, gün içinde birden fazla kurum veya okula taşımacılık hizmeti sunulduğu, bu kurumlar arasındaki yakınlığın da ihaleye teklif sürecinde etkili olduğu, yakın mesafelerde bulunan ve aynı çalışma saatlerine sahip kurumların ihalelerine girmenin makul olmadığı belirtilmiştir. Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı tarafından gönderilen bilgilerde binalarının Pursaklar ilçesinde bulunması ve servis güzergâhlarının uzun olması nedeniyle ihaleye katılan isteklilerin bu ihtiyaca cevap vermekte sıkıntı yaşadığı dile getirilmiştir. Yükselen Koleji tarafından, Ankara genelinde merkez ilçelerin tamamına hizmet sunan büyük eğitim kurumlarının okula nispeten uzak bölgelerden öğrenci taşıyacak servis aracı bulmakta zorluklar yaşadıkları, servis araçlarının bir sonraki işe yetişemedikleri gerekçesi ile merkeze uzak hatlarda hizmet vermedikleri belirtilmiştir.
- (81) KİK tarafından gönderilen bilgi ve belgeler arasından, kamu kurumları tarafından düzenlenen son iki yıla ait ihalelerde dört ve altında teklif alan ihaleler seçilmiş olup ihalelerin yaklaşık maliyetleri, teşebbüsler tarafından iletilen teklifler ve kabul edilen tekliflere⁴ ilişkin tablo aşağıda verilmiştir:

Tablo 4: Kamu Kurumlarının 2017 Yılında Düzenledikleri, En Fazla Dört Teklif İletilen İhaleler

İHALEYİ AÇAN KURUM	TEKLİF VEREN FİRMALAR	TEKLİF FİYAT (₺)	YAKLAŞIK MALİYET (₺)
SERMAYE PİYASASI KURULU	İMZA TUR	543.816	569.631
	ER TEKS GÖL KENT SEYAHAT	615.888	
	TURLAND TURİZM	492.660	
	ÇALIKIRAN TURİZM	589.680	
ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	ÜLKÜ TUR	1.812.096	1.820.882
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ	CİHAN OTOMOTİV TAŞIMACILIK TURİZM	2.782.888	2.868.726
	PLATFORM TURİZM	2.587.832	
	ŞEN-DEM TURİZM	2.619.395	
KEÇİÖREN İLÇE MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	ÇETİNKAYA TURİZM	3.922.515	3.655.283
	TEKMAN OTOM. TURİZM	3.630.915	
	BEYLER SEYAHAT	3.630.915	
	GÜMÜŞSOY TURİZM	3.630.915	
TÜRKİYE ATOM ENERJİSİ KURUMU	ÖZER TUR	2.973.786	3.002.700
	ETİMESGUT SEYAHAT	2.996.920	
KARAYOLLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (4. BÖLGE)	ÇAĞRI TUR	1.595.900	1.812.681
	ÖZYAREN TURİZM	1.571.620	
	MAVERA 1 TURİZM	1.631.250	
MADEN TETKİK VE ARAMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	AYDER TURİZM	5.986.350	5.859.457
	YİĞİT TUR	4.676.130	
MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI	KAYA SEYAHAT TURİZM	1.585.382	1.642.382

⁴ Kabul edilen teklifler tabloda kalın (*bold*) olarak işaretlenmiştir.

İHALEYİ AÇAN KURUM	TEKLİF VEREN FİRMALAR	TEKLİF FİYAT (₺)	YAKLAŞIK MALİYET (₺)
	CAN OTOMOTİV	1.978.372	
	GLOBAL GRUP	1.978.372	
	AYDER TURİZM	1.533.808	
MİLLİ SAVUNMA BAKANLIĞI (ANKARA TED.BLG.BŞK.)	KALYONCUOĞULLARI TURİZM	521.642	512.509
	ÖZYAREN TURİZM	452.500	
	KALFAT-TUR	567.435	
POLİS AKADEMİSİ	ÖZER TUR	3.608.000	3.577.000
	GLOBAL GRUP	3.537.500	
	YUSUF ARIDURU	3.537.500	
	BEŞELLER TURİZM	3.567.500	
MAKİNA VE KİMYA ENDÜSTRİSİ KURUMU	TURİST TURİZM	1.559.740	1.790.895
	MASİVA TURİZM	1.494.944	
	ASYA EĞİTİM TURİZM	1.554.393	
MİLLİ SAVUNMA BAKANLIĞI (AKARYAKIT İKMAL VE NATO POL TESİSLERİ İŞLETME BAŞKANLIĞI MERKEZ TEŞKİLATI)	YÖN TURİZM	677.700	631.524
	CANDOSTLAR TAŞIMACILIK	591.858	
	YUMUŞ TURİZM	621.225	
DEVLET OPERA VE BALESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	KALYONCUOĞULLARI TURİZM	1.937.100	2.143.121
	HARPUT TUR	1.945.680	
	TEKMAN	1.998.678	
KAMU GÖZETİMİ, MUHASEBE VE DENETİM STANDARTLARI KURUMU	HAS GRUP TEMİZLİK TAŞIMACILIK	669.919	672.680
	ARZU TAŞIMACILIK TURİZM	665.150	
	ÖZTÜRKCAN TURİZM	667.660	
	HARPUT TUR	670.170	
HAKİM VE SAVCILAR KURULU	DEMİRHAN TURİZM	1.579.292	1.975.872
MAKİNA VE KİMYA ENDÜSTRİSİ KURUMU GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	TAÇBEN TURİZM	537.500	559.000
	SES GRUP TAŞIMACILIK	482.500	
	ALMİLA TAŞIMACILIK	550.000	
CEZAEVİ MÜDÜRLÜĞÜ (SİNCAN AÇIK CEZA İNFAZ KURUMU)	KAYA SEYAHAT	3.304.439	3.788.982
	AYDER TURİZM	3.246.499	
	CAN OTOMOTİV	2.885.159	
MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI (2. AKŞAM SANAT OKULU)	ÖZER TUR	1.119.711	956.310
	ANIT-TUR SEYAHAT	1.123.225	
TÜTÜN VE ALKOL PİYASASI DÜZENLEME KURUMU	KOÇLAR TURİZM	1.082.312	822.276
	AC TURİZM	681.716	
ANAYASA MAHKEMESİ	KAYA SEYAHAT	1.540.387	1.601.393
	HAKKIOĞLU TURİZM	1.634.010	
	GÜVENCE TURİZM	1.599.623	
	ÖZER TUR	2.890.014	3.561.848

İHALEYİ AÇAN KURUM	TEKLİF VEREN FİRMALAR	TEKLİF FİYAT (₺)	YAKLAŞIK MALİYET (₺)
ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI	ÇAĞRI TUR	2.795.136	
YÜKSEK SEÇİM KURULU	LİKRA TURİZM	593.110	598.703
KAMU DENETÇİLİĞİ KURUMU	GÜLDENLER TURİZM	565.008	546.878

Kaynak: KİK'in Cevabi Yazısı

Tablo 5: Kamu Kurumlarının 2018 Yılında Düzenledikleri, En Fazla Dört Teklif İletilen İhaleler

İHALEYİ AÇAN KURUM	TEKLİF VEREN FİRMALAR	TEKLİF FİYAT (₺)	YAKLAŞIK MALİYET (₺)
YÜKSEKÖĞRETİM KURULU	ÖZER TUR	2.861.400	2.606.394
	GÜLDENLER TURİZM	3.074.750	
	DEMİRHAN TURİZM	2.890.265	
TÜRKİYE BİLİMSEL VE TEKNOLOJİK ARAŞTIRMA KURUMU	ARZU TAŞIMACILIK	998.478	909.756
	ÖZTÜRKCAN TURİZM	975.637	
	HARPUT TUR	1.171.417	
DEVLET SU İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	GÖK-ER TAŞIMACILIK	1.296.276	1.788.105
	VASFİ DEĞİRMEN	1.726.365	
	ÇELİKER TAŞIMACILIK	1.519.870	
ELEKTRİK ÜRETİM A.Ş. GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	KONVOY GRUP TURİZM	1.228.910	815.054
	SUŞEHİRİ MİNİBÜSÇÜLER KOOPERATİFİ	792.700	
ALTINDAĞ İLÇE MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	ÇAĞDAŞ TURİZM	5.693.682	5.784.517
	DEMİRHAN TURİZM	5.758.492	
ELEKTRİK ÜRETİM A.Ş. GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	KONVOY GRUP TURİZM	914.995	698.231
	GÖL TURİZM	659.165	
	ÖZ AKBOZ İNŞAAT NAKLİYAT	684.000	
	ÇİL TAŞIMACILIK	599.255	
MİLLİ PİYANGO İDARESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	YENİ İKİZLER TURİZM	982.414	1.199.666
	GENOL GIDA İNŞAAT TURİZM	1.277.590	
	ÖZYAREN TURİZM	1.085.575	
	ESERBEY TURİZM	1.038.136	
MAMAK İLÇE MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	DEMİRHAN TURİZM	4.303.914	4.120.109
	ANIT-TUR	4.303.914	
	BEYLER SEYAHAT	4.054.388	
	TEKMAN OTOM. TURİZM	4.054.388	
MİLLİ SAVUNMA BAKANLIĞI (ANKARA TED.BLG.BŞK.)	D-B TEMİZLİK TAŞIMACILIK TURİZM	881.253	1.484.689
	CANER AKTAŞ	1.311.471	
	AC TURİZM	992.277	
	06 SEYAHAT TURİZM	1.189.396	
MADEN TETKİK VE ARAMA GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	AYTEKİN GRUP TURİZM	5.670.975	6.164.182
	AYDER TURİZM	6.648.300	
	AYBÜKE ÇİLEK TAŞIMACILIK	5.670.975	
	YİĞİT TUR	5.682.180	

İHALEYİ AÇAN KURUM	TEKLİF VEREN FİRMALAR	TEKLİF FİYAT (₺)	YAKLAŞIK MALİYET (₺)
MİLLİ SAVUNMA BAKANLIĞI (TOPÇU VE FÜZE OK.K.)	ANIL TURİZM	831.509	834.858
MİLLİ SAVUNMA BAKANLIĞI (11. İKMAL MERKEZİ K.LİĞİ)	KAYA SEYAHAT TURİZM	2.876.241	2.935.860
	GÜVEN ÇAYIR TURİZM	3.126.240	
GÖLBAŞI İLÇE MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	BEŞELLER TURİZM	347.278	758.659
	YENİ-TUR	753.118	
ANKARA YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİ	LİKRA TURİZM	847.000	955.929
MİLLİ SAVUNMA BAKANLIĞI (HV.LOJ.K.LİĞİ, MAHALLİ)	KAYA SEYAHAT TURİZM	1.769.000	2.092.917
	AYDER TURİZM	1.622.989	
	DEMİRCİOĞLU TUR	1.019.535	
	YUMUŞ TURİZM	1.865.000	
TÜRKİYE ELEKTROMEKANİK SANAYİ ANONİM ŞİRKETİ	ÇAĞDAŞ GÜVEN YER HİZMETLERİ TURİZM	1.243.968	1.059.069
	GÜLDENLER TURİZM	700.080	
	AC TURİZM	1.249.920	
	OLGUNTUR	1.130.880	
NÜFUS VE VATANDAŞLIK İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	ÖZ SAMET İNŞAAT TURİZM	2.133.070	2.984.250
	ÇINAR TRANSFER	1.940.264	
	BOSS ULAŞIM	2.213.520	
	GENOL GIDA İNŞAAT TURİZM	2.382.338	
KARAYOLLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (4.BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ)	KAYABURUN TURİZM	1.737.900	1.741.024
	SELİNDA TURİZM	1.735.120	
ELEKTRİK ÜRETİM A.Ş. GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	S.S.95 NOLU ÇAN İŞÇİ VE ÖĞR. SERV. HİZM. MOT. TAŞ. KOOP.	2.200.120	2.234.818
YARGITAY	KOÇLAR TURİZM	5.233.998	5.184.412
	KÖKER TURİZM	5.986.365	
	DEMİRCİOĞLU TUR	4.393.620	
	ÖZYAREN TURİZM	6.107.640	
YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARI	KOÇLAR TURİZM	588.885	605.873
	DEMİRCİOĞLU TUR	479.325	
	OLGUNTUR	570.708	
	UFUK TURİZM	512.940	
MİLLİ SAVUNMA BAKANLIĞI (4. KOR.K.LİĞİ)	KAYA SEYAHAT	2.438.613	2.991.206
	GÜVEN ÇAYIR TURİZM	2.732.025	
	YİĞİT TUR	2.833.322	
POLİS AKADEMİSİ	CİHAN OTOMOTİV TAŞIMACILIK	1.901.000	2.032.905
	KÖKER TURİZM	1.847.500	
MİLLİ SAVUNMA BAKANLIĞI (EDOK K.LİĞİ)	KOÇLAR TURİZM	3.599.340	2.300.000
	KÖKER TURİZM	2.891.520	
	ÖZYAREN TURİZM	2.911.600	

İHALEYİ AÇAN KURUM	TEKLİF VEREN FİRMALAR	TEKLİF FİYAT (₺)	YAKLAŞIK MALİYET (₺)
MİLLİ SAVUNMA BAKANLIĞI (4. KOR.K.LIĞI)	GÜMÜŞSOY TURİZM	1.485.024	1.499.784
	TEKMAN OTOM. TUR.	1.491.012	
MİLLİ SAVUNMA BAKANLIĞI (KARA HVCL.K.LIĞI)	KAYA SEYAHAT	2.617.575	3.125.025
	YUMUŞ TURİZM	2.698.410	
ANKARA YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİ	AK TURİZM	699.690	835.007
	BOSS ULAŞIM TURİZM	766.920	
HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI	KÖKER TURİZM	3.363.243	3.577.988
	ÇETİNKAYA TURİZM	2.990.490	
	GÜVENCE TURİZM	2.761.908	
MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI	KAYA SEYAHAT	1.791.574	2.260.570
	AYDER TURİZM	1.791.773	
ÖLÇME SEÇME VE YERLEŞTİRME MERKEZİ BAŞKANLIĞI	ÇINAR TRANSFER TAŞIMACILIK	2.421.525	2.817.850
	GÜVENCE TURİZM	2.421.525	
	YİĞİT TUR	2.193.690	
	AC TURİZM	3.234.510	
TARIM VE KIRSAL KALKINMAYI DESTEKLEME KURUMU	AŞIR YILMAZLAR TURİZM	1.891.155	3.128.685
	HİLAL-TUR	2.126.460	
	MAVERA 1 TURİZM	2.161.320	
MİLLİ SAVUNMA BAKANLIĞI (ANKARA TED. BLG. BŞK.)	KOÇLAR TURİZM	787.400	785.781
	BAYRAM TURİZM	690.680	
	ÇAĞRI TUR	736.500	
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI	AZİZOĞLU MOTORLU ARAÇLAR	948.192	1.240.020
	HİLAL-TUR	988.530	
	YARDIMER TURİZM	1.032.105	
DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI, AVRUPA BİRLİĞİ BAŞKANLIĞI	AC TURİZM	1.115.520	1.072.641
	MAVERA 1 TURİZM	1.115.520	
	UFUK TURİZM	954.168	
ETİ MADEN İŞLETMELERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	HAKKI KÖMÜRCÜ	2.446.483	2.443.281
	DERVİŞOĞLU SEYAHAT	2.419.804	
	ALTINZADE TAŞIMACILIK	2.439.881	
TÜRKİYE ATOM ENERJİSİ KURUMU	ÖZER TUR	3.797.850	3.891.455
	GÜLDENLER TURİZM	3.855.425	
	ŞEN-DEM TURİZM	3.878.735	
	DEMİRHAN TURİZM	3.830.425	
HAKİM VE SAVCILAR KURULU	DEMİRHAN TURİZM	2.109.030	2.320.406
ÖZELLEŞTİRME İDARESİ BAŞKANLIĞI ⁵	YİĞİT TUR	697.200	3.511.000
	ALMİLA TAŞIMACILIK	722.100	

⁵ Özelleştirme İdaresi Başkanlığı tarafından düzenlenen söz konusu ihale kısmi ihaledir.

İHALEYİ AÇAN KURUM	TEKLİF VEREN FİRMALAR	TEKLİF FİYAT (₺)	YAKLAŞIK MALİYET (₺)
CUMHURBAŞKANLIĞI STRATEJİ VE BÜTÇE BAŞKANLIĞI	ÖZER TUR	1.937.718	1.928.250
	DEMİRHAN TURİZM	2.104.050	
MESLEKİ YETERLİLİK KURUMU	SES GRUP TAŞIMACILIK	877.725	838.370
	06 SEYAHAT TURİZM	835.001	
BAŞBAKANLIK DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI	YENİ METKAN TURİZM	4.125.805	4.757.837
	HİLAL-TUR	3.678.975	
	YUMUŞ TURİZM	3.703.626	
	ŞEN-DEM TURİZM	3.828.624	
KOSGEB	YİĞİT TUR	1.666.557	2.097.049
	UFUK TURİZM	1.721.337	
ANKARA ÜNİVERSİTESİ	SES GRUP TAŞIMACILIK	711.891	783.810
MİLLİ SAVUNMA BAKANLIĞI (ANKARA TED.BLG.BŞK)	KALYONCUOĞULLARI TURİZM	4.690.212	6.353.878
	ELANUR TURİZM	4.240.690	
	SES GRUP TAŞIMACILIK	4.270.680	
	AC TURİZM	4.164.138	
MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI (2. AKŞAM SANAT OKULU)	ÖZER TUR	1.217.610	1.408.244
	GÜLDENLER TURİZM	1.497.735	
	ÇALIKIRAN TURİZM	1.251.225	
ANAYASA MAHKEMESİ	KOÇLAR TURİZM	1.948.425	2.814.215
	ÇAĞRI TUR	1.962.120	
	ŞEN-DEM TURİZM	2.274.117	
MİLLİ SAVUNMA BAKANLIĞI (ANKARA TED.BLG.BŞK)	D-B TEMİZLİK TAŞIMACILIK TURİZM	617.232	826.412
	AC TURİZM	543.312	
	ETİMESGUT SEYAHAT	580.272	
	06 SEYAHAT TURİZM	688.512	
MİLLİ SAVUNMA BAKANLIĞI (TSK SHH.İK.BAK.MRK.K)	ÖZER TUR	894.640	870.375
	KALYONCUOĞULLARI TURİZM	884.512	
	KALFAT-TUR TURİZM	945.280	

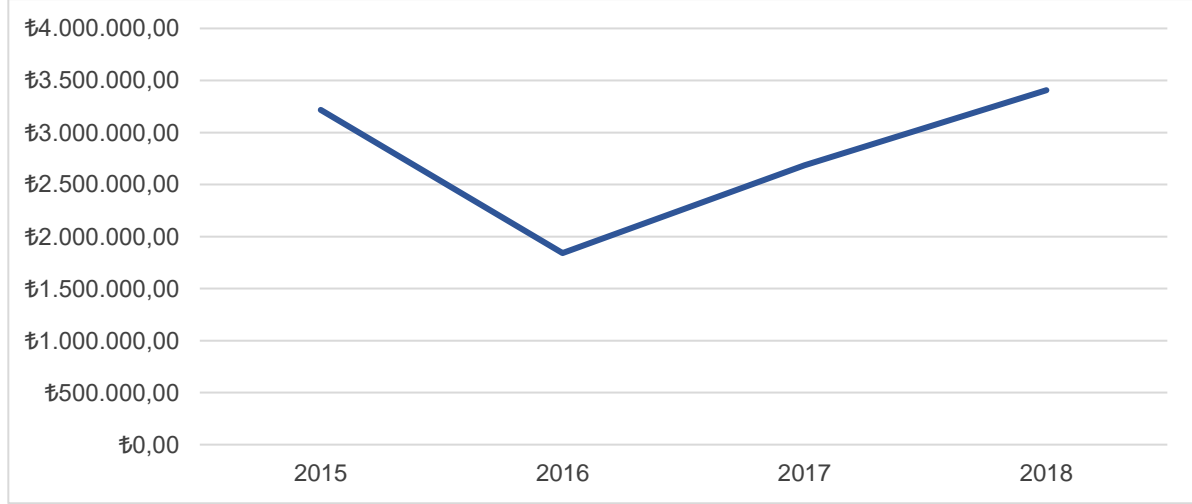
Kaynak: KİK'in Cevabi Yazısı

- (82) KİK'ten elde edilen verilerin incelenmesi sonucunda, kamu kurumları tarafından 2017 yılında düzenlenen 192 ihaleden 23'ünde, 2018 yılında düzenlenen 246 ihaleden 48'sinde sunulan teklif sayısının dört ve altında olduğu görülmektedir. Bununla beraber bu ihalelerden 2017 yılı bakımından dördünde; 2018 yılı bakımından ise beşinde teklif sayısının bir olduğu dikkate alındığında kamu kurumlarının ihalelerine teklif veren teşebbüs sayısının genel olarak ortalama teklif sayısına yakın olduğu söylenebilecektir. Söz konusu ihalelerde verilen teklifler incelendiğinde tekliflerin birbirinden farklılaştığı görülmekle birlikte bu teklifler birbirinden çok farklı seviyede gerçekleşmemektedir. Personel servis taşımacılığı hizmetinde kamu kurumlarının ihale konusu iş için geçmiş sözleşme bedelleri, sektördeki firmaların teklifleri, maliyet faktörleri ve ilgili odanın fiyat tarifesi gibi unsurları dikkate alarak yaklaşık maliyet hesabı yaptığı göz önüne alındığında teşebbüslerin bu yaklaşık maliyetten çok fazla uzaklaşması beklenmeyecektir. Bununla birlikte, kabul edilemez tekliflerin sınırlı sayıda olduğu ve genelde yaklaşık maliyetin belirli bir oranda altında teklifler verildiği görülmektedir. Bu

çerçeve, teklifler arasındaki fiyat farklılıklarının olağan olmayan bir seviyede olmadığı gözlenmiştir.

- (83) Dosya kapsamında teklif bedellerinin seyri de incelenmiştir. 2015-2018 döneminde sektördeki tüm teklif bedellerinin toplam teklif sayısına oranını gösteren aşağıdaki grafiğe bakıldığında, 2016 yılında ortalama teklif bedelinde önemli bir azalış söz konusu iken takip eden yıllarda ortalama teklif bedellerinde istikrarlı bir artış görülmektedir:

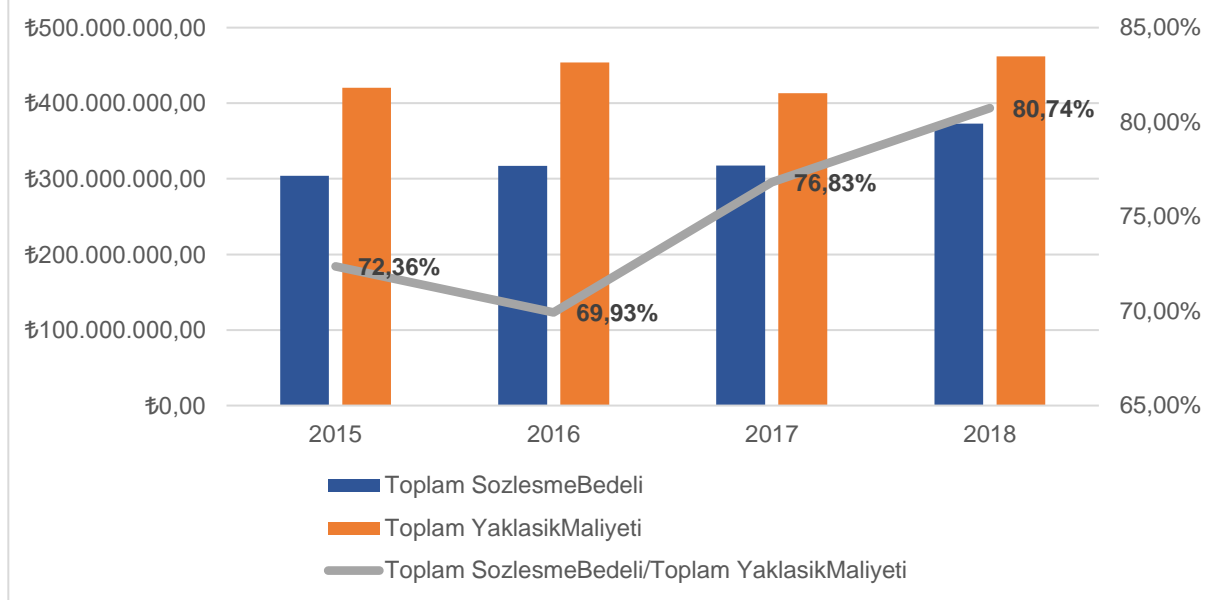
Grafik 3: Yıllara Göre Ortalama Teklif Bedeli



Kaynak: KİK'ten gelen veriler

- (84) Aşağıdaki grafikte ise 2015-2018 döneminde sektördeki sözleşme bedellerinin yaklaşık maliyete oranına yer verilmiştir:

Grafik 4: Sözleşme Bedellerinin Yaklaşık Maliyete Oranı



Kaynak: KİK'ten gelen veriler

- (85) Grafiğe göre, toplam sözleşme bedellerinin toplam yaklaşık maliyete oranı, Grafik 3'teki ortalama teklif bedellerindeki seyre paralel bir şekilde, 2016 yılında yaklaşık %70 düzeyine düşmüşken 2017 yılında yaklaşık %77'ye ve 2018 yılında yaklaşık %81'e yükselmiştir. Bu noktada belirtilmesi gereken husus, aşağıda detaylarına yer verileceği üzere, 2016 yılında gerçekleşen ortalama teklif bedellerinin ve toplam sözleşme bedellerinin toplam maliyete oranındaki düşüşün 2015 yılında UKOME kararıyla 400

plaka satışının yapılmasının ardından gerçekleşmiş olmasıdır. 2015 yılından sonra 2018 yılına dek UKOME kararıyla C plaka satışı gerçekleştirilmemiştir.

- (86) Yukarıda verilen bilgilerin yanı sıra, KİK'ten elde edilen veriler çerçevesinde, 2016-2019 döneminde kurumların ihalesini kazananların aynı teşebbüsler olup olmadığı da incelenmiştir. Bahse konu dönem içerisinde düzenlenen ihale sayısı dikkate alındığında, sadece 17 kamu kurumu tarafından düzenlenen ihalelerin aynı teşebbüsler tarafından en az üç kez kazanıldığı görülmüştür. Aşağıda ilgili ihaleleri düzenleyen 17 kuruma ve ihaleleri kazanan teşebbüslere yer verilmiştir.

Tablo 6: Kamu Kurumları Tarafından Düzenlenen İhaleyi En Az Üç Yıl Alan Teşebbüsler

KAMU KURUMU	İHALEYİ ALAN 2016	İHALEYİ ALAN 2017	İHALEYİ ALAN 2018	İHALEYİ ALAN 2019
REKABET KURUMU	ALMİLA TAŞIMACILIK	ALMİLA TAŞIMACILIK	ALMİLA TAŞIMACILIK	ÇAYYOLU TUR
BAŞBAKANLIK DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI	HİLAL-TUR SEYAHAT	HİLAL-TUR SEYAHAT	HİLAL-TUR SEYAHAT	-
BAŞBAKANLIK AFET VE ACİL DURUM YÖNETİMİ BAŞKANLIĞI	ÖZGÜN-TUR SEYAHAT	KARAHAN KARDEŞLER SEYAHAT	ÖZGÜN-TUR SEYAHAT	ÖZGÜN-TUR SEYAHAT
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK EĞİTİM VE ARAŞTIRMA MERKEZİ	GÜLDENLER TURİZM	GÜLDENLER TURİZM	-	GÜLDENLER TURİZM
HAKİM VE SAVCILAR KURULU	DEMİRHAN TURİZM	DEMİRHAN TURİZM	DEMİRHAN TURİZM	-
JANDARMA VE SAHİL GÜVENLİK AKADEMİSİ BAŞKANLIĞI	-	ETİMESGUT SEYAHAT	ETİMESGUT SEYAHAT	ETİMESGUT SEYAHAT
KARAYOLLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (4. BÖLGE)	SELİNDA TURİZM	SELİNDA TURİZM, ÖZYAREN TURİZM	SELİNDA TURİZM	-
MİLLİ SAVUNMA BAKANLIĞI (ANKARA TED.BLG.BŞK)	DEMİRHAN TURİZM	AC TURİZM	AC TURİZM	AC TURİZM, BOSS ULAŞIM TURİZM
MİLLİ PIYANGO İDARESİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	ASAFTUR TURİZM SEYEHAT	TUZEY TURİZM	TUZEY TURİZM, YENİ İKİZLER TURİZM	TUZEY TURİZM
TÜRK PATENT VE MARKA KURUMU	BEŞELLER TURİZM	BEŞELLER TURİZM	BEŞELLER TURİZM	-
ULAŞTIRMA VE ALTYAPI BAKANLIĞI	YUMUŞ TURİZM	YUMUŞ TURİZM	YUMUŞ TURİZM	-
TÜRKİYE BİLİMSEL VE TEKNOLOJİK ARAŞTIRMA KURUMU	ÖZTÜRKCAN TURİZM	ÖZTÜRKCAN TURİZM	ÖZTÜRKCAN TURİZM	ÖZTÜRKCAN TURİZM
SERMAYE PİYASASI KURUMU	ÖZGÜN-TUR SEYAHAT	KARAHAN KARDEŞLER SEYAHAT	ÖZGÜN-TUR SEYAHAT	ÖZGÜN-TUR SEYAHAT
HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ	KOÇLAR TURİZM	KOÇLAR TURİZM	KOÇLAR TURİZM	-
YÜKSEKÖĞRETİM KURULU	ÖZER TUR TAŞIMACILIK	ÖZER TUR TAŞIMACILIK	ÖZER TUR TAŞIMACILIK	ÖZER TUR TAŞIMACILIK
ANKARA ÜNİVERSİTESİ	SES GRUP TAŞIMACILIK	SES GRUP TAŞIMACILIK	SES GRUP TAŞIMACILIK	-

KAMU KURUMU	İHALEYİ ALAN 2016	İHALEYİ ALAN 2017	İHALEYİ ALAN 2018	İHALEYİ ALAN 2019
ANKARA YILDIRIM BEYAZIT ÜNİVERSİTESİ	LİKRA TURİZM SEYAHAT	LİKRA TURİZM SEYAHAT	LİKRA TURİZM SEYAHAT	-

Kaynak: KİK'in Cevabi Yazısı

- (87) Yukarıdaki tabloda yer alan kamu kurumlarından ihale idari ve teknik şartnamelerine ilişkin bilgi ve belge talep edilmiş, iletilen cevabi yazılarda kamu kurumları tarafından düzenlenen teknik ve idari şartnamelerin araç modeli ve yaşı ile belli bir sayıda özmla sahip olma gibi özel şartlar getirildiği, bu şartların işin aksamadan yürütülmesi için gerekli olduğu belirtilmiştir. Örneğin gelen cevaplar içerisinde Hâkimler ve Savcılar Kurulunun teknik şartnamesinde servis araçlarının en az 10 tanesinin; Türk Patent ve Marka Kurumunun teknik şartnamesinde araçlardan en az sekiz tanesinin yüklenicinin kendi özmal olması ve Sermaye Piyasası Kurumunun ve Türk Patent ve Marka Kurumunun teknik şartnamesinde araçların 2013 ve üzeri model olması şartının getirildiği görülmüştür. Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu tarafından ihalelerinin birden fazla kez aynı teşebbüs tarafından kazanılmasının nedeni olarak; işi alan firmanın kurumun güzergâhlarına, süreçlerine (özellikle ödemelerin zamanında yapılması) aşına olduğu ve ilgili firmanın ihale kapsamında çalıştırması zorunlu özmal (beş adet servis aracı) şartını sağladığı belirtilmiştir.
- (88) Özmal şartı ile birlikte ihalede istenen araç sayısı ve araç modeli gibi unsurların taşıma hizmeti veren tüm teşebbüslerce sağlanamaması sebebiyle ihaleye katılım şartlarını sağlayan ve ihaleyi kazanan teşebbüsün bir sonraki yılda aynı ihaleyi kazanmasının kolaylaştığı değerlendirilmektedir. Bununla birlikte, dosya kapsamında bilgisine başvurulmuş kamu kurumları tarafından ihaleye katılımın yeterli seviyede gerçekleştiği belirtilmiş olup söz konusu kurumların ihalelerine teklif verenlerin sayısına bakıldığında genel olarak ortalama teklif sayısı seviyesinde veya üzerinde olduğu görülmüştür.
- (89) Özetle; kamu kurumları tarafından personel taşıma hizmetini gerçekleştirecek olan teşebbüslerin ihale düzenlenerek seçildiği, personel taşımacılığı hizmeti veren çok sayıda ve küçük ölçekte firma bulunduğu, ancak kurumlar tarafından teknik ve idari şartnamelerde getirilen ihaleye katılım koşullarının ve C plaka sınırlamasının ihalelere katılımın az olmasına sebep olduğu, bunların yanında firmalar tarafından ihalelere katılımda dikkate alınan kriterlerin bu firmaların iş kapasitesi ve araç sınırlaması karşısında makul olduğu, ayrıca aynı firmalarla çalışan kurum sayısının sınırlı olduğu anlaşılmaktadır. Sonuç olarak dosya kapsamında Ankara ilinde personel taşımacılığı hizmetlerinde faaliyet gösteren teşebbüslerin 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlal ettiklerine yönelik herhangi bir bilgi, belge ya da bulguya ulaşılamamıştır.

1.3.2. 4054 sayılı Kanun'un 6. Maddesi Kapsamında Değerlendirme

- (90) Önaraştırmanın konusunu Ankara ilinde öğrenci ve personel taşımacılığı yapan teşebbüslerin 4054 sayılı Kanun'u ihlal edip etmedikleri oluşturmaktadır. 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi çerçevesinde yapılan inceleme ve değerlendirmelere yukarıda yer verilmiştir.
- (91) 4054 sayılı Kanun'un 6. maddesinde; *"Bir veya birden fazla teşebbüsün ülkenin bütününde ya da bir bölümünde bir mal veya hizmet piyasasındaki hâkim durumunu tek başına yahut başkaları ile yapacağı anlaşmalar ya da birlikte davranışlar ile kötüye kullanması hukuka aykırı ve yasaktır."* hükmüne yer verilmiştir. Anılan kanun maddesi kapsamında incelenen bir davranışın ihlal teşkil edebilmesi için davranışı gerçekleştiren

teşebbüsün ilgili pazarda hâkim durumda olması ve davranışın bir kötüyeye kullanma niteliği taşıması gerekmektedir.

- (92) Kanun'un 3. maddesinde ise hâkim durum; *"Belirli bir piyasadaki bir veya birden fazla teşebbüsün, rakipleri ve müşterilerinden bağımsız hareket ederek fiyat, arz, üretim ve dağıtım miktarı gibi ekonomik parametreleri belirleyebilme gücü"* olarak tanımlanmıştır. Hâkim durum değerlendirmesi yapılırken esasen incelenen teşebbüsün rekabetçi baskılardan ne ölçüde bağımsız davranabildiği araştırılmakta ve bu kapsamda incelenen teşebbüsün ve rakiplerinin ilgili pazardaki konumu, pazara giriş ve pazarda büyüme engelleri, alıcıların pazarlık gücü gibi unsurlar incelenmektedir.
- (93) Genellikle incelenen teşebbüsün pazardaki konumunun birincil göstergesi, teşebbüsün sahip olduğu pazar payıdır. İncelenen teşebbüsün sahip olduğu pazar payının yanı sıra bu payın zaman içerisindeki istikrarı, faaliyet gösteren rakiplerin sayısı ve payları da dikkate alınmaktadır. Ancak özellikleri gereği, ihale pazarları ile hızlı büyüyen ve yeni oluşmakta olan pazarlarda, teşebbüslerin payları sürekli bir dalgalanma gösterebildiğinden, bir süreklilikten bahsedilememekte ve dolayısıyla pazar payı teşebbüsün pazardaki konumu hakkında güvenilir bir gösterge olmayabilmektedir.
- (94) Yapılan önaraştırma kapsamında, Ankara ilinde öğrenci ve personel taşımacılığı bağlamında C plakaya sahip toplam 7.329 aracın bulunduğu, bu araçlardan 4.611 adedinin gerçek kişilere, 2.590 adedinin personel ve öğrenci taşımacılığı faaliyetinde bulunan tüzel kişilere ait olduğu tespit edilmiştir. Personel taşımacılığı, özel kurumlarda çalışan personel taşımacılığı hizmeti ve kamu kurum ve kuruluşlarının personel taşımacılığı şeklinde ayrılmakta, özel kurumlarda çalışan personel taşımacılığından farklı olarak kamu personelinin taşıma hizmetinin sağlanabilmesi için taşıma faaliyetinde bulunan kişinin kamu kurum ve kuruluşları tarafından düzenlenen personel taşıma ihalelerine katılmaları gerekmektedir. Diğer yandan, öğrenci taşımacılığı hizmeti kapsamında ise hizmet alıcısı okullar tarafından taşımacıyı tespit komisyonu kurularak ilana çıkıldığı bilgisi edinilmiştir. Dolayısıyla öğrenci ve personel taşımacılığı hizmetlerinin büyük bölümünün ihaleler yoluyla gerçekleştirildiği, bu nedenle teşebbüslerin pazar paylarının hakim durumun tespiti bakımından sağlıklı bir kriter olmayacağı değerlendirilmektedir. Aynı zamanda, sektörde teşebbüslerin herhangi bir ihaleye birlikte teklif vermeleri, birbirlerinden araç kiralama veya gerçek kişilere ait araçları kiralama gibi uygulamaların varlığı da göz önünde bulundurulduğunda, teşebbüslerin girdikleri ihalelerin bedelleri, araç sayısı vb. kriterler de teşebbüslerin pazar paylarının doğru bir şekilde ortaya konmasını güçleştirmektedir. Öte yandan, öğrenci ve personel taşımacılığı faaliyeti gösteren teşebbüs sayısı ve personel taşımacılığı bakımından Tablo 2 ve Tablo 3'teki taşıyıcıların pazar payları göz önüne alındığında, herhangi bir teşebbüsün tek başına rakipleri ve müşterilerinden bağımsız hareket ederek fiyat, arz, üretim ve dağıtım miktarı gibi ekonomik parametreleri belirleyebilme gücüne sahip olmadığı değerlendirilmektedir.
- (95) Hâkim durum değerlendirmesinin ikinci adımı pazara yeni teşebbüslerin girmesinin ya da pazarda faaliyet gösteren teşebbüslerin büyümesinin önünde engeller bulunup bulunmadığının incelenmesidir. Girişin ya da büyümenin önündeki engeller, ilgili pazarın özelliklerinden, incelenen teşebbüsün özelliklerinden ya da davranışlarından kaynaklanabilmekte; kamu tekelleri, yetkilendirme ve lisanslama gereklilikleri, fikri mülkiyet hakları gibi yasal ve idari engeller ya da batık maliyetler, ölçek ve kapsam ekonomileri, şebeke etkileri, tüketicilerin başka bir sağlayıcıya geçiş maliyetleri gibi ekonomik engeller gibi çeşitli şekillerde ortaya çıkabilmektedir.

- (96) Ankara ilinde servis taşımacılığı yapmak isteyen bir teşebbüsün öncelikle Ankara Valiliği İl Trafik Komisyonunun almış olduğu plaka tahdit kararına göre Ankara Emniyet Müdürlüğü Trafik Tescil Şube Müdürlüğünde C plaka kaydı bulunan bir araca sahip olması gerekmektedir. Teşebbüsler C plakaları ya Ankara Büyükşehir Belediyesi tarafından düzenlenen satış ihalesine girmek yoluyla ya da internet üzerinden verilen ilanlar aracılığıyla ikinci el olarak temin edebilmektedirler. Ancak, UKOME kararlarının düzenli ve öngörülebilir zaman aralıklarıyla alınmadığı, nitekim her yıl C plaka satışı yapılmadığı, 2018 yılından önce C plaka satışlarının 2015 ve 2011 yıllarında yapıldığı görülmektedir. Özel servis araçları ile taşımacılık hizmeti yapılabilmesi için C plakaya sahip olanların ayrıca her yıl Ankara Büyükşehir Belediyesi EGO Genel Müdürlüğü Ulaşım Dairesi Başkanlığından özel servis aracı çalışma izin belgesi alması gerekmektedir. Bu kapsamda, C plaka şartının ve yıllık çalışma izninin öğrenci ve personel taşımacılığı faaliyeti göstermek için en temel koşul olduğu görülmektedir.
- (97) Bununla birlikte, idarenin tahdit kararına göre, zaman içinde az sayıda C plakanın satışa çıkarılması sebebiyle C plakaların piyasa değerinin oldukça yüksek olduğu bilgisi edinilmiştir. Dolayısıyla, C plaka tahdit uygulamasının piyasaya girişte zorluk yaratan bir husus olduğu değerlendirilmektedir.
- (98) Bir teşebbüsün ilgili pazardaki davranışları üzerinde etkili olan unsurlar mevcut ve potansiyel rakiplerle sınırlı değildir. İncelenen teşebbüsün müşterileri görece büyük, alternatif temin kaynakları hakkında yeterince bilgili ve makul bir süre içerisinde başka bir sağlayıcıya geçmek ya da kendi arzını yaratmak imkânına sahip ise bu müşterilerin pazarlık gücüne, bir başka deyişle alıcı gücüne sahip olduğu söylenebilecektir. Bu durumda müşterilerin alıcı gücü, incelenen teşebbüsün davranışlarını sınırlayan rekabetçi bir unsur olarak ortaya çıkacak ve teşebbüsün hâkim durumda olarak değerlendirilmesini engelleyebilecektir.
- (99) Dosya konusu faaliyetleri gösteren teşebbüsler kamu kurumlarına hizmet verebilmek için her bir kamu kurumu tarafından açılan ihalelere katılmaktadır. Öğrenci taşımacılığında ise ihale yerine okullar ilana çıkmakta, taşıma işini gerçekleştirecek kişilerle anlaşma yaparak bu hizmeti satın almaktadırlar. Hem özel okullar hem de devlet okulları taşımacıyı Milli Eğitim Bakanlığı tarafından yayımlanan usul ve esaslara göre belirlemektedir. Kamu kurumlarınca düzenlenen ihalelerde idarenin belirlediği yaklaşık maliyet fiyatların oluşumunda belirleyiciyken, öğrenci servis taşımacılığında ATO tarafından yayımlanan fiyat tarifelerinin esas alınması gerekmektedir. Dolayısıyla, servis taşımacılığı hizmetinin alıcısı konumunda bulunan idarelerin hizmet fiyatları üzerinde dolaylı da olsa etkilerinin bulunduğundan bahsedilebilecek, bu durumun, Ankara ilinde personel ve öğrenci taşımacılığı alanında faaliyet gösteren teşebbüslerin müşterileri konumunda olan kamu kurumlarının ve okulların alıcı gücünün varlığına yönelik güçlü emare teşkil ettiği söylenebilecektir. Bu nedenle, söz konusu alıcı gücünün varlığının hâkim durumun oluşmasını engelleyebileceği değerlendirilmektedir.
- (100) Sonuç olarak, Ankara ilinde personel ve öğrenci servis taşımacılığı faaliyeti gösteren teşebbüslerin sayıca çokluğu, alıcı gücünün varlığı ve sektördeki çeşitli düzenlemeler sebebiyle herhangi bir teşebbüsün rakiplerinden ve müşterilerinden bağımsız hareket ederek fiyat, arz, üretim ve dağıtım miktarı gibi ekonomik parametreleri belirleyebilme gücüne sahip olmadığı, bu nedenle ilgili pazarın olası en dar tanımında dahi herhangi bir teşebbüsün hâkim durumundan bahsedilemeyeceği değerlendirilmektedir.
- (101) Hâkim Durumdaki Teşebbüslerin Dışlayıcı Kötüye Kullanma Niteliğindeki Davranışlarının Değerlendirilmesine İlişkin Kılavuz'un 7. paragrafında "*Kanun'un 6. maddesi kapsamında incelenen bir davranışın ihlal teşkil edebilmesi için davranışı*

gerçekleştiren teşebbüsün ilgili pazarda hâkim durumda olması ve davranışın bir kötüye kullanma niteliği taşıması gerekmektedir. Kurul, bu iki temel unsurdan birinin bulunmadığının açıkça gösterilebildiği durumlarda diğer unsura ilişkin analize yer vermeyebilir.” ifadesine yer verilmiştir. Yapılan inceleme ve değerlendirmeler neticesinde ilgili pazarın olası en dar tanımında dahi, herhangi bir teşebbüsün hâkim durumda bulunmadığı değerlendirildiğinden, kötüye kullanma analizine de yer verilmesine gerek görülmemiştir.

1.3.3. C Plaka Tahdidinin Sektördeki Etkisinin Değerlendirilmesi

- (102) 03.05.1986 tarih ve 19096 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 86/10553 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile vatandaşın ulaşım ihtiyacını karşılamak üzere toplu taşımacılığın geliştirilmesi, plaka karaborsacılığının ve korsan taksiciliğin önlenmesi, fiilen çalışmakta olan şoför esnafının haklarının korunması maksadıyla taksit, dolmuş, minibüslere ve umum servis araçlarına verilecek ticari plakaların sayısı ile verilme usul ve esasları düzenlenmiştir. Sözü edilen kararla birlikte karar ekinde bulunan “Ticari Plakaların Verilmesinde Uyulacak Usul ve Esaslar Hakkında Karar” (Ticari Plaka Kararı) da yürürlüğe girmiştir. Ticari Plaka Kararı’nın 2. maddesinde, “*Bu Karar, 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununun 12 nci maddesi hükümlerine göre, il trafik komisyonlarınca plaka tahdidi kararı alınan illerde uygulanır.*” şeklindedir⁶.
- (103) Öğrenci ve personel taşımacılığı için ticari plaka verilecek kişilerde aranacak şartlar söz konusu Usul ve Esaslar’ın 3. maddesinin ikinci fıkrasında; “*Ticari plaka verilebilmesi için; ... 2) Umum Servis Araçlarında; Şoförlük mesleğini geçim kaynağı olarak seçtiğini beyan etmiş ve Şoförler Odasına üye olmak veya Ticaret Odalarına kayıtlı taşımacı şirketlerce, şehir içinde taşımacılık yapmak şartı aranır.*” şeklinde düzenlenmiştir. Ticari plaka sayısının tespiti ise mezkûr kararın 4. maddesinde,

“Nüfus artışı ve şehrin ulaşım planı dikkate alınmak suretiyle o il veya ilçenin toplu taşıma ihtiyacı, trafik komisyonu tarafından düzenlenecek bir raporla İçişleri Bakanlığına bildirilir.

Halen plaka tahdidi uygulanan illerde, taksit, dolmuş, minibüs ve umum servis araçları için tespit edilen ticari plaka sayısının artırılması, iade edilenler ile henüz tahsis edilmemiş olanlar dâhil, bunların trafik komisyonlarınca dağıtılması, İçişleri Bakanının onayına tabidir...”

şeklinde düzenlenerek plaka sayısının artırılması il trafik komisyonlarının kararına bağlanmıştır. Kararın “Ticari Plakaların Verilme Usul ve Esasları” başlıklı 5. maddesinde plakanın bedeline ve satışına ilişkin aşağıdaki ifadeler yer verilmiştir:

“a) İlin ihtiyacı dikkate alınarak dağıtılacak ticari plaka sayısı trafik komisyonunca tespit edilecek ticari plakanın serbest piyasadaki tahmini bedelinin % 80’ine tekabül eden muhammen bedeli, müracaat şekli, süresi, ihale zamanı ve diğer hususlar mahalli vasıta ve/veya en az iki gazete ile kamuoyuna duyurulur.

b) Tespit edilen ticari plakalar ikişer aylık dönemlerde bir yılda altı defa verilebilir.

...”

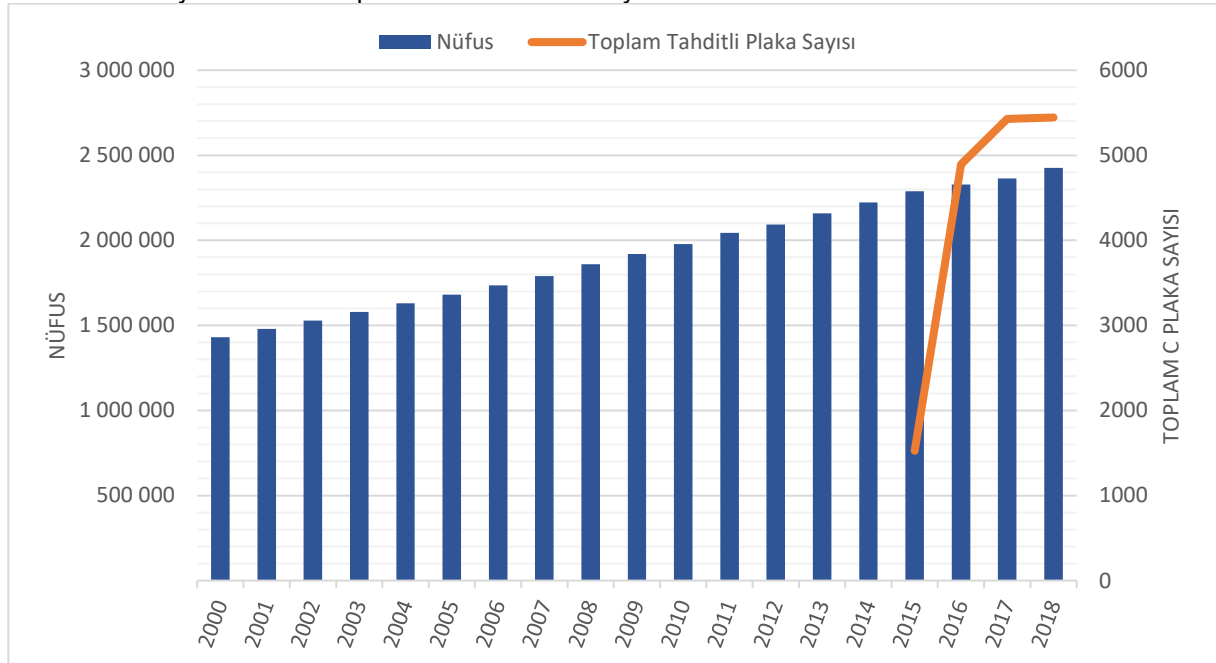
- (104) 2014 yılında yürürlüğe giren 6360 sayılı “On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik

⁶ Söz konusu hüküm 08.06.1991 tarih, 91/1780 sayılı ve 04.06.1998 tarih, 98/11158 sayılı Bakanlar Kurulu kararları ile değişmiş olup değişiklik öncesi “*Bu karar; Adana, Ankara, Bursa, Eskişehir, İstanbul, İzmir, Kocaeli, Konya, Sakarya ve Samsun illerindeki (ilçeler dahil) taksit, dolmuş ve minibüslere verilecek ticari plakaların verilmiş esas ve usulleri ile bu illerde çalışan şoför esnafını kapsar.*” şeklindedir.

Yapılmasına Dair Kanun” (6360 sayılı Kanun) ile ulaşım hizmetleri Büyükşehir Belediyesinin yetki ve sorumluluğuna girmiştir. Bahsi geçen düzenlemeler kapsamında ülkemizde personel ve öğrenci taşıma hizmeti veren özel servis araçları bakımından plaka tahdit uygulaması bulunduğu tespit edilerek bilgi talep edilen Ankara, Antalya, Bursa, Eskişehir, Gebze, İstanbul, İzmir, Kocaeli ve Konya illerinin belediyelerinden gelen cevaplar kapsamında bu illerdeki plaka tahdidi uygulamalarına ilişkin bilgilere aşağıda yer verilmektedir⁷:

- (105) Antalya Büyükşehir Belediyesi tarafından gönderilen yazıda; 17.03.1999 tarihinde Antalya'nın beş merkez ilçesinde öğrenci ve personel taşıma işinin tahdit kapsamına alındığı, ardından 6360 sayılı Kanun'un yürürlüğe girmesiyle, 30.12.2015 tarihinde plaka tahdidinin Antalya'nın 14 ilçesini kapsadığı, dokuz ilçenin talebi doğrultusunda 2017 yılında 202 adet C plaka; 2018 yılında ise üç ilçenin talebi ile 15 adet plaka dağıtıldığı belirtilmiştir. Aşağıdaki grafikte Antalya'da 2000-2019 yılları arasındaki toplam nüfus ve C plaka sayısına ilişkin grafiğe yer verilmiştir.

Grafik 5: Antalya Nüfus ve Toplam Tahditli Plaka Sayısı



Kaynak: Antalya Büyükşehir Belediyesinin cevabi yazısı

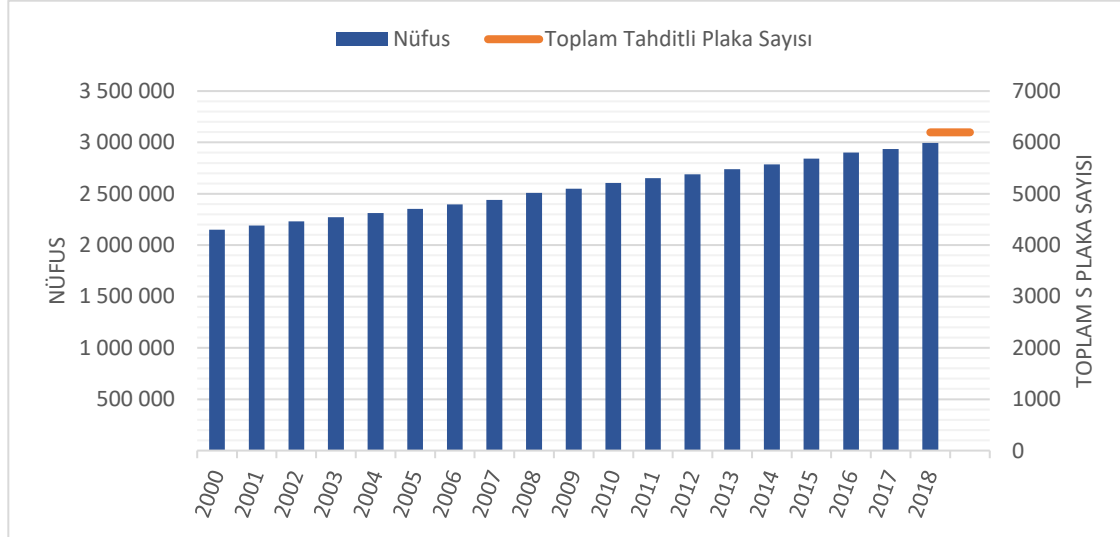
- (106) Grafikten, Antalya'nın beş ilçe ile başlayan plaka tahdidi uygulamasının 14 ilçesini içerecek şekilde genişletildiği 2015 yılından sonra plaka sayısında önemli bir artış olduğu, takip eden yıllarda nüfus artış hızı yavaşlamış olmakla birlikte plaka sayısındaki artışın devam ettiği görülmektedir.
- (107) Bursa Büyükşehir Belediyesinden gelen yazıda; 86/10553 sayılı Bakanlar Kurulu kararının ardından plaka tahdit uygulamasına geçildiği, 6360 sayılı Kanun'un yürürlüğe girdiği 30.03.2014 tarihine kadar bu uygulamanın merkez bölgede geçerli olduğu, bu tarihten sonra Bursa Büyükşehir Belediyesinin merkez bölge dışındaki ilçelerde de tahdit uygulama yetkisine sahip olduğu ve bu doğrultuda merkez bölge dışında Mudanya ve Gemlik ilçelerinde de tahsis uygulamasına başlandığı, tahdit kapsamına

⁷ Dosya kapsamında Manisa Büyükşehir Belediyesinden de bilgi talep edilmiş olup gelen yazıda, il sınırları içerisinde servis hizmeti yürütecek umum servis araçlarına J plaka grubu ayrılarak Manisa Büyükşehir Belediye Meclisince çıkartılan J Plaka Tahsisli Umum Servis Araçları Çalışma Usul ve Esaslarına Dair Yönetmelik hükümlerine göre tahsis işlemleri yapıldığı ve plaka tahdidi uygulaması olmadığı belirtilmiştir.

alınan bölgelerde 2005-2014 yılları arasında değişik tarihlerde plaka tahsisi yapıldığı ifade edilmiştir.

- (108) Yazının devamında; 2014 yılı yerel seçimler sonrasında nüfus ve ulaşım hareketliliğindeki artışlar ve Bursa Büyükşehir Belediye sınırının bütün şehir olması nedeniyle 2015/72 ve 2016/102 sayılı kararlar ile plaka satışına karar verildiği, ancak 2016/102 sayılı karar hakkında verilen Bursa 3. İdare Mahkemesinin 2016/832 E.-2016/930 K. sayılı kararı ile 59 adet plakanın satışının iptal edildiği, bu karara ilişkin temyiz süreçlerinin devam etmesi nedeniyle 2018/43 Kurul kararı ile bu plakaların satışının durdurulduğu ifade edilmiştir. 2016/102 sayılı karara ilişkin olarak ise mahkeme kararı doğrultusunda 2016/851 sayılı karar ile kalan 441 adet "S" plakanın satışına devam edilmesi kararı alındığı, fakat bu plakaların satışına devam edilmesine 2018/334 sayılı karar ile ara verilerek merkez bölgedeki ihtiyacın diğer ilçelerdeki fazla "S" plakası kapasitesinin merkez bölgeye devri ile çözülmesine karar verildiği ifade edilmiştir. Sonrasında, ilçelerden merkez bölgeye toplam 337 araç devredilerek merkez bölgeye tescili yapıldığı ve bu devir sonrası merkez bölgede ihtiyacı karşılamak üzere 2019/167 sayılı karar ile yeniden plaka satış kararı alındığı belirtilmiştir.
- (109) Bursa Büyükşehir Belediyesi tarafından gönderilen yazıda ayrıca, il genelinde personel ve servis taşımacılığında sadece "S" serisinden tahditli araçlar kullanıldığı, bununla birlikte "Bursa Büyükşehir Belediyesi Taksi-Dolmuş-Minibüs-Servis Araçları ve Özel Toplu Taşıma Araçları Yönetmeliği"nin 15. maddesi hükmünce kendi öğrencilerini kendi özmal araçları ile taşıyan kurumlar için A (özel okul, yurt, kreş vb.) ve A1 (rehabilitasyon merkezleri vb.); kendi personelini kendi öz mal aracı ile taşıyan firmalar için ise C yetki belgeleri verildiği belirtilmiştir. Aşağıdaki grafikte Bursa ilinde 2000-2018 yılları arasında, toplam nüfusa göre S plaka sayısının seyrine yer verilmiştir.

Grafik 6: Bursa Nüfus ve Toplam Tahditli Plaka Sayısı

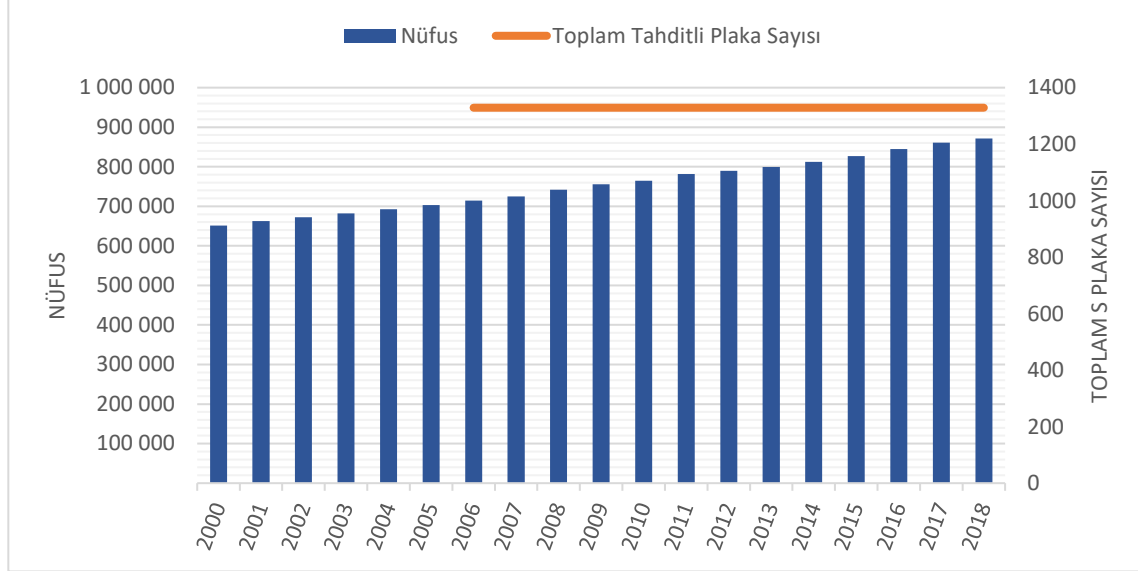


Kaynak: Bursa Büyükşehir Belediyesinin cevabi yazısı

- (110) Bursa'da plaka tahdidi uygulaması 1998 yılında başlamış olmakla birlikte, ilgili belediyeden gelen cevap kapsamında yıllar içerisindeki toplam tahditli plaka sayısının değişimine ilişkin bilgi sağlanamamış olup, yukarıda yer alan grafikte 2018 yılında toplam tahditli plaka sayısına yer verilmiştir. Grafığe bakıldığında 2001 yılından 2018 yılına kadar nüfusun sürekli arttığı görülmektedir. Bursa Büyükşehir Belediyesi tarafından gönderilen cevabi yazıda tahditli plakaya sahip araçların çevre ilçelerden merkeze kaydırılmak suretiyle sayının artırıldığı ifade edilmiştir.

- (111) Eskişehir Büyükşehir Belediyesi tarafından gönderilen cevabi yazıda; 25.01.2006 tarihinde tahdit uygulamasının getirildiği, öğrenci ve personel servis taşımacılığı alanında faaliyet gösteren araçların bedelsiz, sınırsız ve süresiz olarak tahdit kapsamına alındığı ifade edilmiştir. Aşağıdaki grafikte Eskişehir’de 2000-2018 yılları arasındaki toplam nüfusa göre S plaka sayısının seyrine yer verilmiştir.

Grafik 7: Eskişehir Nüfus ve Toplam Tahditli Plaka Sayısı

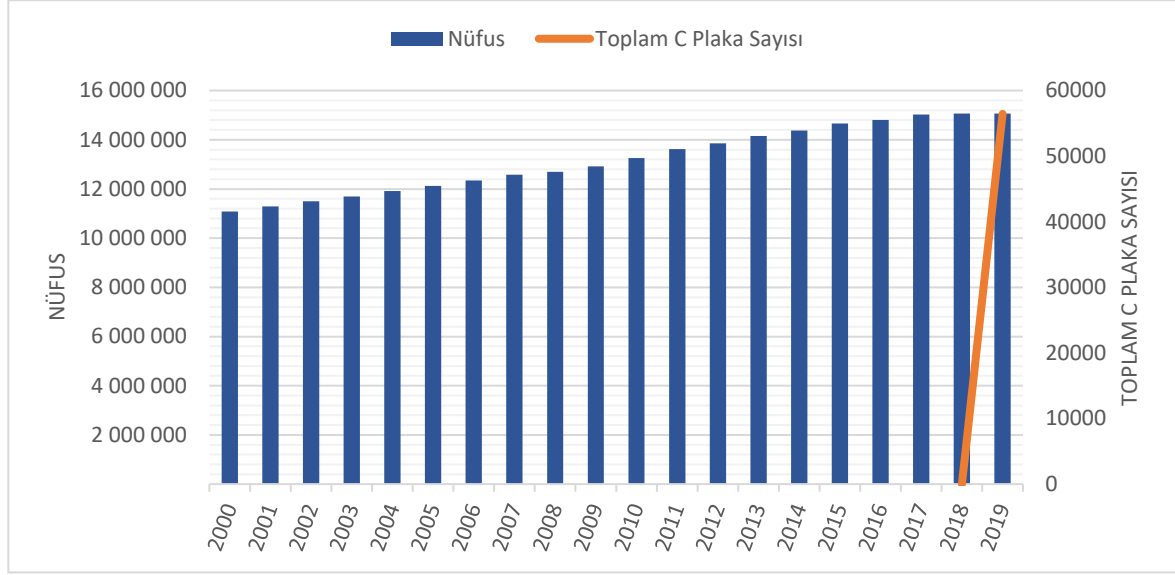


Kaynak: Eskişehir Büyükşehir Belediyesinin cevabi yazısı

- (112) Grafikten, Eskişehir’de yıllar itibarıyla nüfus artış hızının bölüm içerisinde verilen diğer illerin nüfus artışından daha az olduğu anlaşılmaktadır. C plaka sayısının ise tahdit kararının alındığı 2006 yılından, plaka satışına karar verildiği 2018 yılına kadar sabit devam ettiği görülmektedir. Bununla birlikte, 16.10.2019 tarihinde 1.329 olan S plaka sayısının 332 adet arttırılmasına karar verildiği, tahdit kapsamına alınan 332 adet S plakanın kullanım hakkı süresinin 10 yıl olarak belirlendiği de ifade edilmiştir.
- (113) İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından gönderilen cevabi yazıda; 11.06.2019 tarihinde İstanbul genelinde yalnızca okul ve personel servis taşımacılığı yapan araçlar bakımından plaka tahdit uygulamasına geçildiği, 34 LAA 001-34 LZZ 999 sona eren plaka kombinasyonlarına sahip plakaların tahditli hale geldiği belirtilmiştir. Bununla birlikte, tahdit öncesi yaklaşık 20.000 TL olan 10 yıllık Servis Taşımacılığı Kartı bedellerinin, Servis Taşımacılığı Kartının süresiz olması ile beraber 150.000 TL'ye kadar değer kazandığı da dile getirilmiştir. İstanbul’da tahditli okul ve personel servis taşıtı sayısının 56.440 olduğu ve bu taşıtların 39.908'inin şahıslara; 16.532'sinin tüzel kişilere ait olduğu belirtilmiştir⁸. Aşağıda yıllar itibarıyla İstanbul’un toplam nüfusuna göre plaka tahditli araç sayısının seyrine yer verilmiştir.

⁸ İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından iletilen cevabi yazıdan mevcut tahditli plaka sayısının tahsis edilebilecek toplam plaka sayısını aşmadığı anlaşılmaktadır.

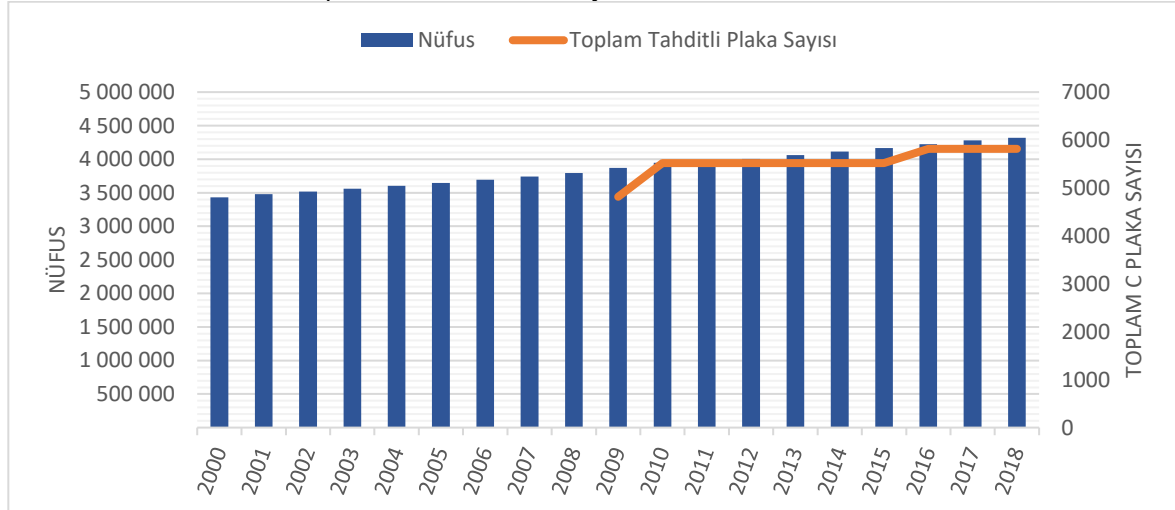
Grafik 8: İstanbul Nüfus ve Toplam Tahditli Plaka Sayısı



Kaynak: İstanbul Büyükşehir Belediyesinin cevabi yazısı

- (114) İstanbul bakımından tahdit kararı henüz 2019 yılında alınmış olduğundan bu plakaların tahdide alınmasıyla birlikte tahditli plaka sayısı 2019 yılında görünen seviyesine ulaşmıştır.
- (115) İzmir Büyükşehir Belediyesi tarafından gönderilen yazıda, İzmir sınırları içerisinde servis taşımacılığında kullanılan S plakaların 1999 yılında tahdit altına alındığı ve bu tarihten sonra ilk olarak S plaka sayısının 2009 yılı "İzmir Ulaşım Ana Planı" çalışmaları kapsamında 1.000 adet artırılmasına karar verildiği belirtilmiştir. Alınan karar ile birlikte, 2010 yılında 700 adet, 2016 yılında ise 300 adet S plaka ihalesi yapılarak Ulaşım Ana Planı kapsamında karar altına alınan 1.000 adet plaka dağıtımı yapılmıştır. Aşağıda İzmir'in yıllar içerisinde toplam nüfusuna göre tahditli plakalı araç sayısının seyrine yer verilmektedir.

Grafik 9: İzmir Nüfus ve Toplam Tahditli Plaka Sayısı



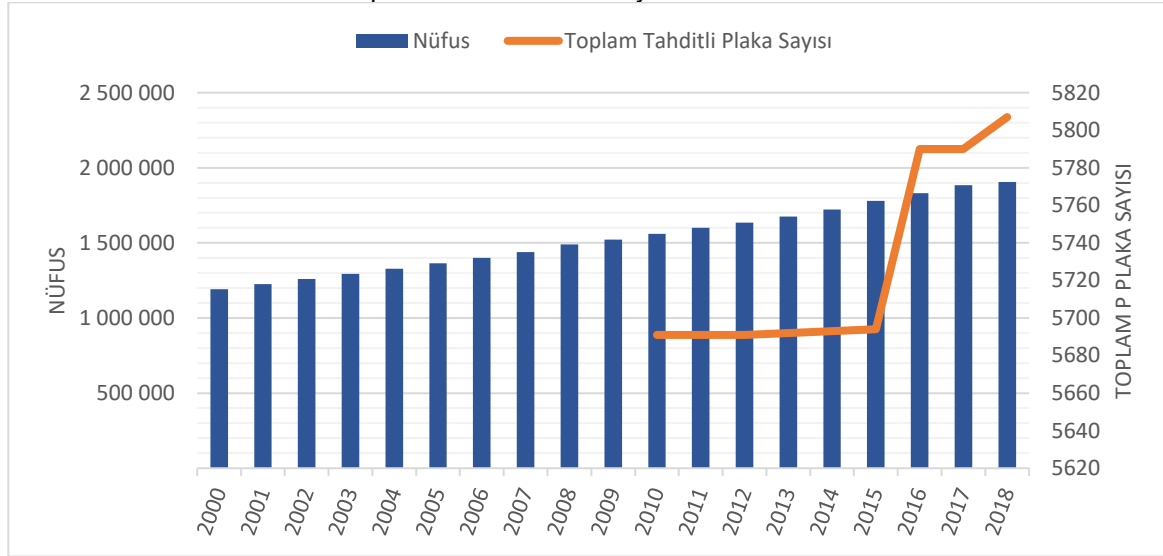
Kaynak: İzmir Büyükşehir Belediyesinin cevabi yazısı

- (116) İzmir'de plaka tahdidi uygulaması 1999 yılında başlamış olmakla birlikte, ilgili belediyeden gelen cevap kapsamında grafikte 2009 yılı sonrasına ilişkin bilgilere yer verilmiş olup grafikten 2009 ve 2015 yılında yapılan plaka satışları doğrultusunda plaka

sayısında bir miktar artış olduğu, söz konusu yıllar haricinde plaka sayısının sabit kaldığı, nüfus artış hızının ise son yıllarda düştüğü görülmektedir.

- (117) Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından gönderilen cevabi yazıda⁹; 11.07.2007 tarihinde "P" plaka tahdidinin getirildiği ifade edilmiştir. Ayrıca, plaka tahdit uygulaması sayesinde, öğrenci ve personel servis taşımacılığının kontrol altına alındığı, buna bağlı olarak uydu takip sistemi uygulamasının sorunsuz yapılabildiği, servis araçlarının kullanacakları güzergâhlar planlanarak ulaşım ve trafik alışkanlığı sorunlarının da kontrol edilebilir hale getirildiği ve 86/10553 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı gerekçesinde yer alan faydaların sağlandığı belirtilmiştir. Aşağıda Kocaeli'nde 2000-2018 yılları arasındaki toplam nüfusa göre P plaka sayısının seyrine yer verilmiştir.

Grafik 10: Kocaeli Nüfus ve Toplam Tahditli Plaka Sayısı

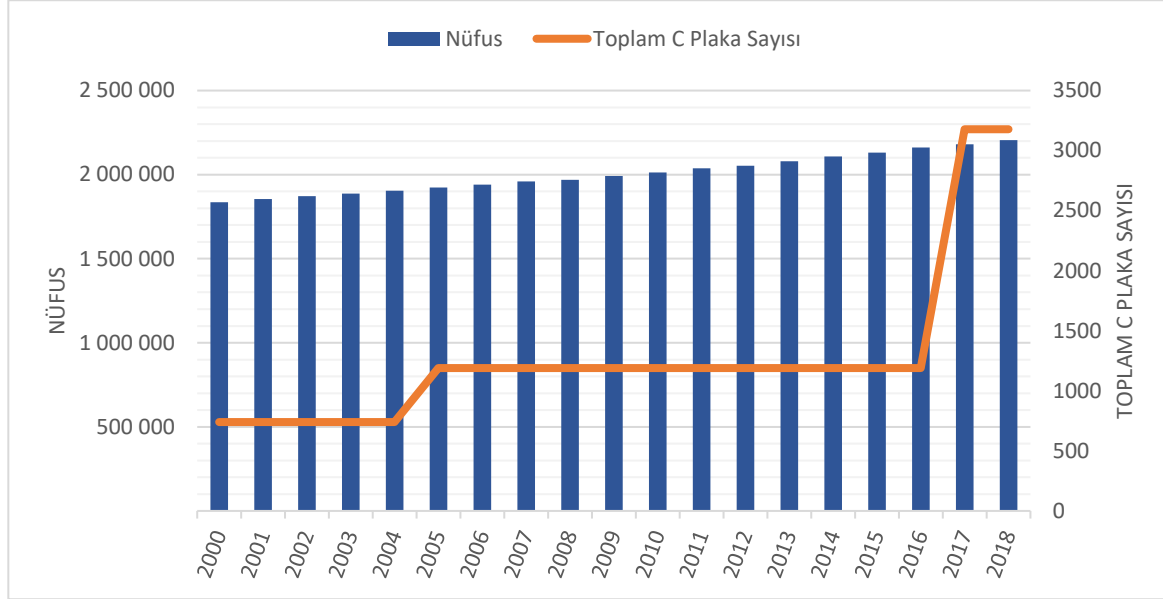


Kaynak: Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin cevabi yazısı (Belge-209)

- (118) Kocaeli'nde plaka tahdidi uygulaması 2007 yılında başlamış olmakla birlikte, ilgili belediyeden gelen cevap kapsamında grafikte 2011 yılı sonrasına ilişkin bilgilere yer verilmiş olup grafikten 2011 yılından 2016 yılına kadar nüfus artışı devam etse de plaka sayısının sabit kaldığı, 2016 yılından sonra plaka sayısında önemli bir artış yaşandığı ve bu artışın 2018 yılında da devam ettiği görülmektedir.
- (119) Konya Büyükşehir Belediyesi tarafından gönderilen cevabi yazıda, 86/10553 sayılı Bakanlar Kurulu kararı ile plaka tahdit uygulamasının başladığı, bu doğrultuda toplu taşımacılığın geliştirilmesi, disiplin altına alınması, korsan taşımacılığın önlenmesi, şehir içi trafiğin düzenli ve güvenli hale getirilmesi, fiilen çalışan esnafın da haklarının korunması amacıyla 05.06.2000 tarihinde 740 adet (C plaka) umum servis aracı tahsis edildiği belirtilmiştir. Daha sonra, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyeleri Kanunu ile birlikte, Büyükşehir Belediyesi sorumluluk alanlarının genişlemesi, nüfusun artması ve servis araçlarından hizmet alan sektörlerin açılması (kreş, öğrenci yurtları, tarım işçileri vs.) nedeni ile 450 adet umum servis aracı daha ilave edilerek toplam sayı 1.190'a çıkarılmıştır. Aşağıda Konya'da 2000-2018 yılları arasındaki toplam nüfusa göre tahditli plaka sayısının seyrine yer verilmiştir.

⁹ Gebze Büyükşehir Belediyesinden gönderilen cevabi yazıda, personel ve öğrenci taşıma servisleri ile ilgili her türlü düzenleme yapma yetkisinin Kocaeli Büyükşehir Belediyesinde olduğu belirtilmiştir.

Grafik 11: Konya Nüfus ve Toplam Tahditli Plaka Sayısı



Kaynak: Konya Büyükşehir Belediyesinin cevabi yazısı

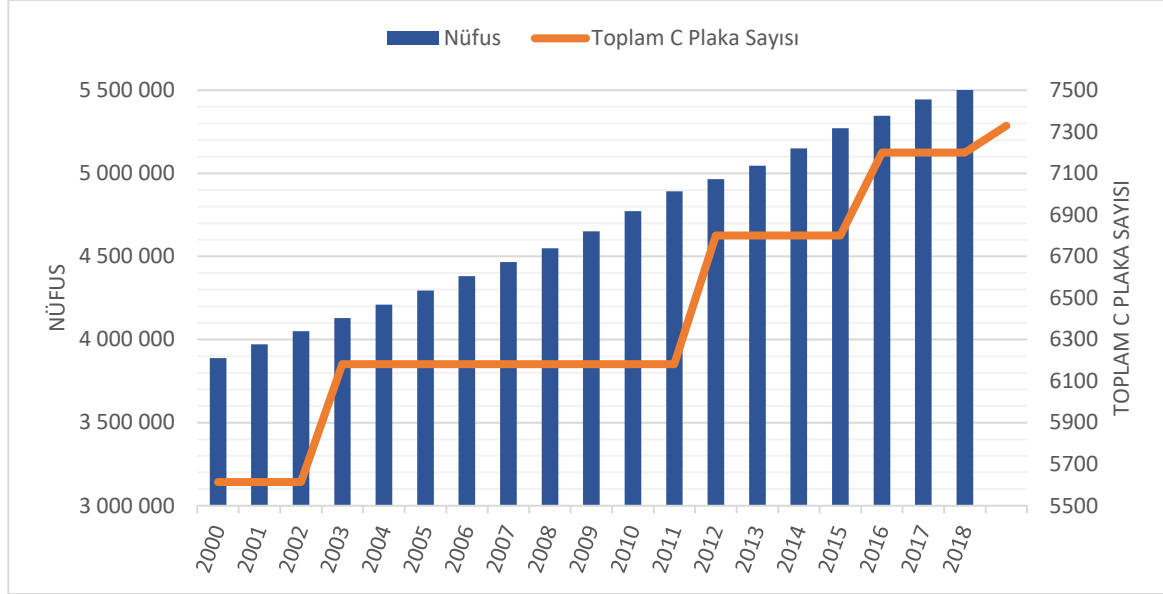
- (120) Konya'daki nüfus ve toplam tahditli plaka sayısına ilişkin yıllar içindeki değişime bakıldığında nüfus artışının işbu dosya kapsamında yer verilen diğer illere göre az olduğu, tahditli plaka sayısının 2005-2016 yılları arasında sabit olduğu ve 2017 yılında bu sayının arttığı görülmektedir.
- (121) Ankara Büyükşehir Belediyesi tarafından gönderilen cevabi yazıda ise Bakanlar Kurulunun 1998/11158 sayılı kararında belirtilen usul ve esaslar çerçevesinde umum servis araçları için plaka tahdidi uygulamasının mümkün hale geldiği, anılan Bakanlar Kurulu kararına dayanılarak Ankara Valiliği İl Trafik Komisyonunca 07.10.1998 tarih ve 1998/189 sayılı karar ile, Ankara merkez ilçelerin mülki hudutları dâhilinde servis taşımacılığı yapan umum servis araçlarına tahdit getirilerek tahdit kapsamına alınma şart ve usulleri ile müracaat şeklinin düzenlendiği ifade edilmiştir. Yazıda ayrıca, Ankara Büyükşehir Belediyesi EGO Genel Müdürlüğü Özel Servis Araçları Yönetmeliği'nin "Aranan Şartlar" başlıklı 8. maddesinde "...özel servis araçları Okul Servis Araçları Hizmet Yönetmeliği ve/veya Kamu Kurum ve Kuruluşları Personel Servis İkamet Yönetmeliği kapsamında aranan nitelikleri, hizmet verdikleri süre içinde sürekli olarak sağlamak zorundadırlar." düzenlemesinin bulunduğu ve C plakalı tahdit kapsamındaki servis araçlarının üst norm niteliğindeki yönetmeliklerde getirilen kriterleri sağlamak zorunda olduğu, mevcut tahditli araç sayısının artırılmasına yönelik taleplerin UKOME tarafından toplandığı ve tahditli plaka dağıtımının ihale usulüyle yapıldığı belirtilmektedir. Bu kapsamda UKOME tarafından,

- 1998/189 sayılı kararla 5.614 adet servis aracının tahdit kapsamına alındığı,
- 2002/40 sayılı kararla mevcut araç sayısının 750 adet artırıldığı, ancak 568 adedinin alıcı bulduğu,
- 2011/28 sayılı kararla mevcut sayının %10 (618) artırılmasına karar verildiği,
- 2015/05 sayılı kararla 400 adet artırılmasına karar verildiği,
- 2018/08 sayılı kararla 150 adet artırılmasına karar verildiği, ancak 129 adedinin satıldığı

belirtmiş ve mevcut durumda 7.200 adet C plakalı servis aracı kaydının bulunduğu, ancak bu araçların bir kısmının plaka tahsislerinin gerçekleştirmediği, bir kısmının da çeşitli nedenlerle plakalarının iptal edilmiş olduğu ve ayrıca özel nedenlerle de çalışmayan araçların bulunduğu ifade edilmiştir. Aşağıdaki grafikte Ankara'da 2000 ile

2018 yılları arasındaki toplam nüfusa göre plaka tahditli araç sayısının seyrine yer verilmektedir.

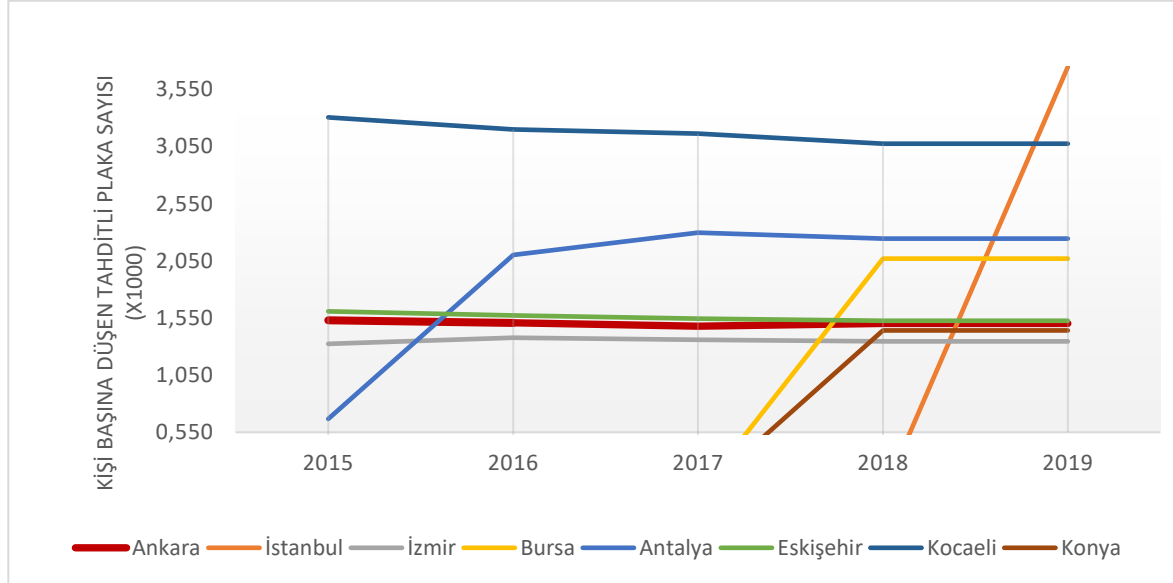
Grafik 12: Ankara Nüfus ve Toplam Tahditli Plaka Sayısı



Kaynak: Ankara Büyükşehir Belediyesinin cevabi yazısı

- (122) Grafikten Ankara'nın nüfusunun sürekli arttığı, tahditli plakaya sahip araç sayısının ise düzenli olmayan aralıklarla artış gösterdiği, nitekim 2002 yılında yapılan artıştan dokuz yıl sonra 2011 yılında artış yapıldığı, bu tarihten sonra daha az miktarlarda olmakla birlikte 2015 ve 2018 yıllarında artış yapıldığı görülmektedir.
- (123) Ankara Büyükşehir Belediyesinden gelen bilgilerde plaka sayısı Ankara il nüfusuna göre bu şekilde verilmiş olmakla birlikte, C plaka tahdidi Ankara'nın merkez ilçelerinde uygulanmaktadır. Bu doğrultuda Ankara merkez ilçeler ve diğer plaka tahdit uygulaması bulunan iller bakımından yıllar içindeki kişi başına düşen plaka sayısında yaşanan değişimi gösteren toplulaştırılmış grafiğe aşağıda yer verilmiştir:

Grafik 13: Kişi Başına Düşen Tahditli Plaka Sayısı Karşılaştırması¹⁰

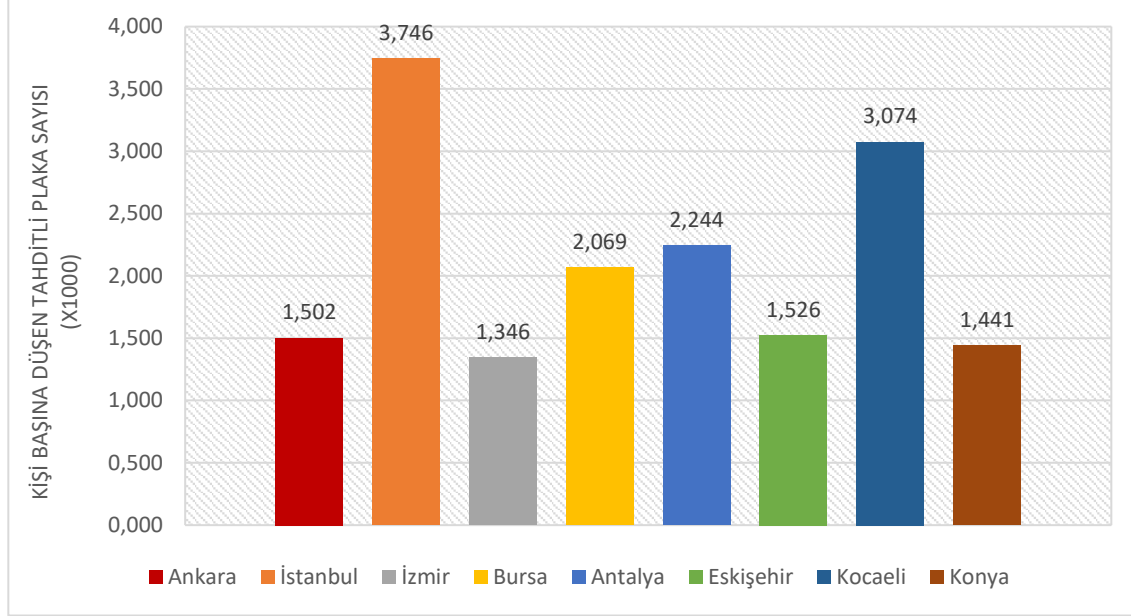


Kaynak: Belediyelerden gelen bilgiler

¹⁰ Ankara için merkez ilçe nüfusu dikkate alınmıştır.

- (124) Grafikten kişi başına en düşük plaka sayısının İzmir olduğu, İzmir'den sonra Konya ve ardından Ankara'nın geldiği görülmektedir. Bununla birlikte, yıllar itibarıyla söz konu illerin bir kısmında plaka tahdidinin uygulandığı bölgelerin kapsamı genişlemiş olduğundan, aşağıdaki grafikte 2019 yılında illere göre kişi başına düşen plaka sayısına yer verilmiştir.

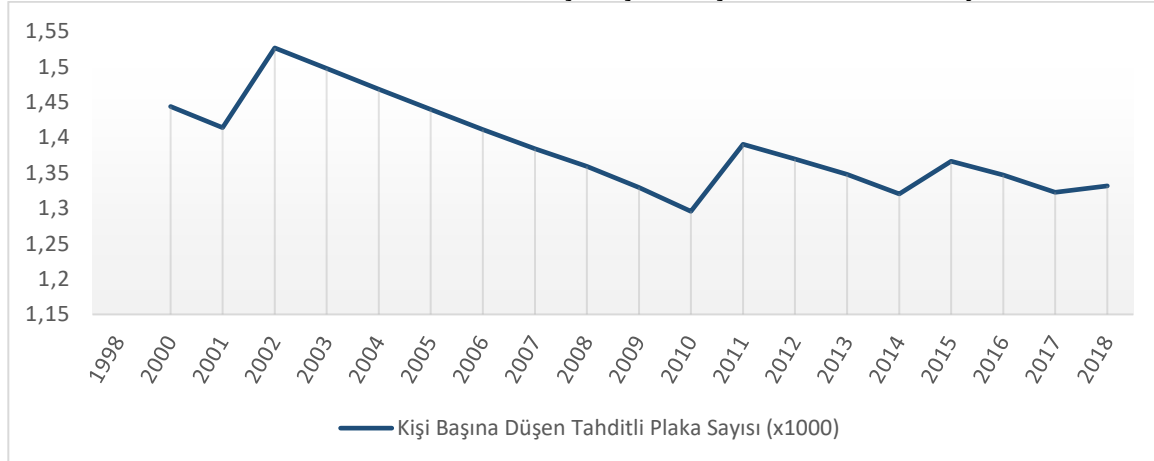
Grafik 14: 2019 Yılı Kişi Başına Düşen Tahditli Plaka Sayısı



Kaynak: Belediyelerden gelen bilgiler

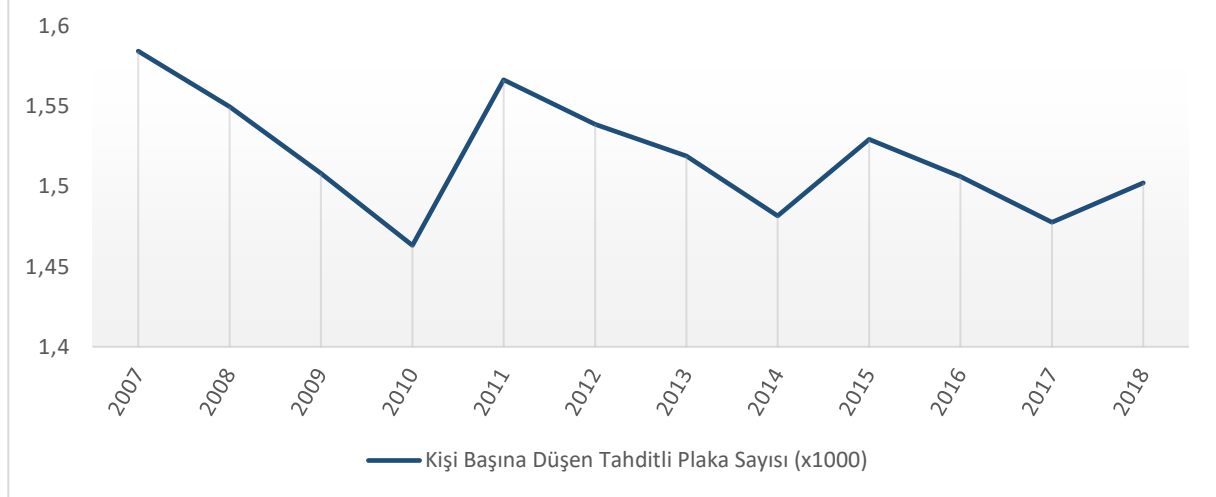
- (125) Yukarıda yer alan grafikten, kişi başına düşen tahditli plaka sayısı bakımından kıyaslama yapılan yedi il arasında en yüksek sayının bu uygulamaya 2019 yılında başlayan ve nüfusu söz konusu yedi il içerisinde en yüksek olan İstanbul iline ait olduğu görülmektedir. Konya dışında, uygulamaya görece yeni başlamış olan Antalya ve Kocaeli'nde de kişi başına düşen tahditli plaka sayısının diğer illere göre yüksek olduğu dikkat çekmektedir. Plaka tahdit uygulamasını ilk uygulayan şehirlerden olan İzmir ve Ankara'nın kişi başına düşen tahditli plaka sayısının ise kıyaslanan yedi il içerisinde en düşük iller arasında olduğu görülmektedir. Bununla birlikte, Ankara'da C plakaya sahip araçlar merkez ilçeler dışında çevre ilçelerde de hizmet verebilmektedir. Bu bakımdan aşağıdaki grafikte 2007 yılından itibaren Ankara il nüfusuna ve merkez ilçelerin nüfusuna göre kişi başına düşen C plakalı araç sayısına yer verilmektedir.

Grafik 15: Ankara'da 1998-2018 Yılları Arası Kişi Başına Düşen Tahditli Plaka Sayısı



Kaynak: Ankara Büyükşehir Belediyesinden gelen bilgiler

Grafik 16: Ankara'nın Merkez İlçelerinde 2007-2018 Yılları Arası Kişi Başına Düşen Tahditli Plaka Sayısı



Kaynak: Ankara Büyükşehir Belediyesinden gelen bilgiler

- (126) Yukarıda yer alan Grafik 15 ve Grafik 16'dan, 2007 yılından itibaren Ankara'da kişi başına düşen tahditli plaka sayısının genel olarak azaldığı, bu azalışın 2010 yılında en yüksek seviyesine ulaştığı, 2010 yılından sonra zaman zaman plaka satışları ile beraber kişi başına düşen plaka sayısında artışlar yaşansa da daha önceki seviyelerin altında seyretmeye devam ettiği anlaşılmaktadır. Grafiklerden ayrıca, Ankara il nüfusuna göre kişi başına düşen plaka sayısının merkez ilçe nüfusuna göre daha düşük olduğu görülmektedir. Nitekim grafiğe göre 2018 yılında Ankara il nüfusu bakımından kişi başına (x 1000) düşen plaka sayısı yaklaşık 1,31 seviyesinde iken merkez ilçe nüfusu bakımından yaklaşık 1,50 seviyesindedir.
- (127) Ankara Büyükşehir Belediyesinden elde edilen bilgilere bakıldığında, UKOME kararıyla C plaka satışına karar veriliyor olsa da bu kararların düzenli ve öngörülebilir zaman aralıklarıyla alınmadığı, zira 2018 yılından önce C plaka satışlarının 2002, 2011 ve 2015 yıllarında yapıldığı görülmektedir. Mevcut durumda Ankara'da olan plaka sayısı ve bu plakaya sahip araçların taşıma kapasitesi UKOME'nin 11.07.2019 tarih ve 2019/49 sayılı kararı ile yayımlanan "Özel Servis Araçları 2018 Yılı Faaliyet Raporu"nda aşağıdaki şekilde verilmiştir:

Tablo 7: 2018 Yılında Ankara'daki C Plakalı Araç Sayısı ve Bu Araçların Yolcu Taşıma Kapasitesi

Araç Grupları	Yolcu Kapasitesi	Ruhsatlandırılan Araç Cins ve Sayısı	Taşıdığı Ortalama Yolcu Sayısı	Bir Seferde Taşınan Yolcu Sayısı	Beş Günde Taşınan Yolcu Sayısı
1. Grup	36-57	413	47	19.411	97.055
2. Grup	25-35	1.579	29	45.791	228.955
3. Grup	10-24	5.225	17	88.825	444.125
TOPLAM	-	7.217		154.027	770.135

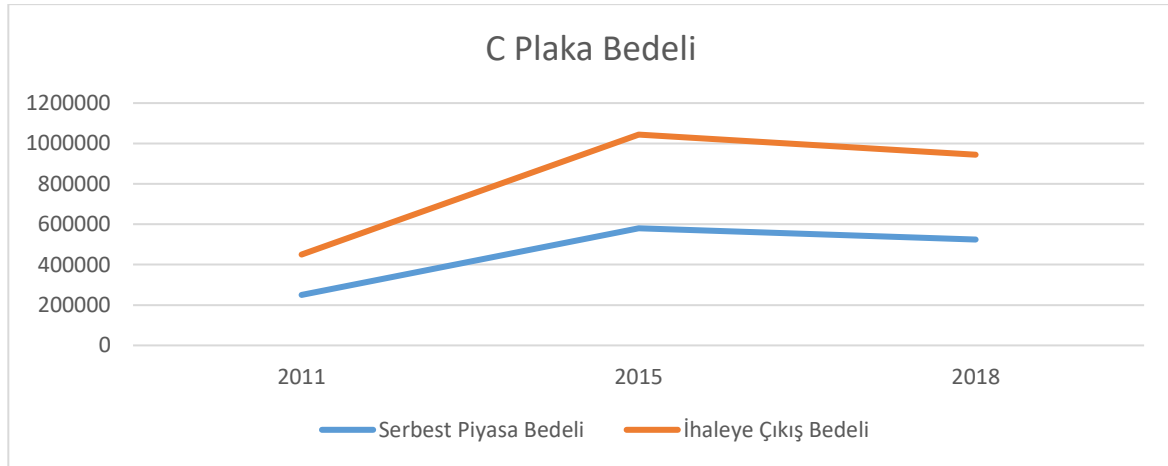
Kaynak: UKOME'nin 11.07.2019 tarih ve 2019/49 sayılı kararı

- (128) Yukarıdaki tabloda C plakaya sahip araçların sayısı ve taşınabilen ortalama yolcu sayısı dikkate alınarak bir seferde taşınabilen yolcu sayısına yer verilmiştir. Ankara İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nün 2017-2018 Yılı Eğitim İstatistikleri adlı istatistiklerine bakıldığında Ankara ilinde bulunan anaokulu, ilkokul, ortaokul ve liselerde toplam 976.972 öğrenci bulunduğu görülmektedir. Dolayısıyla, tabloda verilen bilgiler çerçevesinde, bir taşıyıcının sabah üç ve akşam üç olmak üzere günlük toplam altı kez servis hizmeti verdiği durumda dahi toplam taşınan yolcu sayısının 924.162 olduğu dikkate alındığında, özel ve kamu kurumlarının personelleri olmaksızın mevcut tahditli plakalı

araçların tek seferlik taşıma kapasitesinin potansiyel öğrenci sayısına ancak denk gelebildiği görülmektedir.

- (129) Dosya kapsamında edinilen bilgiler de tahditli plaka sayısının ihtiyacı karşılamakta yetersiz kaldığına ilişkindir. Nitekim Özel Nesibe Aydın Okulları tarafından Ankara'daki mevcut C plakalı araç sayısının, mevcut öğrenci sayısına yetmediği, tüm araçların aynı anda öğrenci taşımacılığı yaptığı kabul edilse dahi yaklaşık 7.000 servis aracının ortalama koltuk kapasitesinin 175.000 olduğu, servisten yararlanan tahmini öğrenci sayısının ise yaklaşık 1.000.000 olduğu, mevcut kapasite ile uygun koşullarda taşıma yapılmasının mümkün olmadığı ifade edilmiştir. Benzer şekilde Yükselen Koleji tarafından da C plakalı araç sayısının, Ankara ilinin ihtiyaçları açısından yetersiz kaldığı, Ankara'da 10 yıl önce özel okul öğrenci sayısının yaklaşık %2 olduğu, şu anda bu oranın %15 seviyesine yaklaştığı, öğrenci sayısındaki artışa oranla belediye tarafından çıkarılan C plaka sayısının ihtiyaç oranında arttırılmadığı belirtilmiştir. ATO ile yapılan görüşmede de Ankara'da yaklaşık 7.340 adet C plakalı aracın faaliyet gösterdiği ve bu sayının Ankara'nın ihtiyacını karşılayacak seviyede olmadığı, ancak Ankara Büyükşehir Belediyesi tarafından yapılması beklenen C plaka satışının sektörde bir rahatlama yaratabileceği ifade edilmiştir.
- (130) UKOME tarafından 2015/04 sayılı karar ile okul öncesi eğitim kurumları, kreş, gündüz bakım evi, çocuk yuvaları, etüt merkezleri, özel okullar servis taşımacılıklarının yalnız tahditli C plakalı servis araçları ile yapılması gerektiğine karar verilmiş ve böylece özel okulların kendi araçları ile servis taşımacılığı yapmasının önüne geçilmiştir. Sayılan bu husus da 2015 yılından itibaren C plakaya olan ihtiyacın artmasında rol oynayan bir diğer unsur olabilecektir.
- (131) Açıklamalar çerçevesinde Ankara'daki plaka sayısının sınırlandırılmasının plaka bedellerine olan etkisine de bakmak faydalı olacaktır. Aşağıdaki grafikte Ankara'da 2011-2018 döneminde C plakanın serbest piyasa fiyatı¹¹ ile ihaleye çıkış bedelinin¹² seyrine yer verilmiştir.

Grafik 17: Ankara C Plaka Bedelleri



Kaynak: Ankara Büyükşehir Belediyesinden gelen bilgiler

- (132) Grafik 17'de görüldüğü üzere, C plakanın ihaleye çıkış bedeli ile serbest piyasa bedelinde 2011'den 2015 yılına kadarki dönemde önemli ölçüde yükseldiği, 2015 yılından sonra söz konusu bedellerde bir miktar düşüş yaşandığı görülmektedir. C plaka bedellerinin bu seviyede yüksek olması, ihaleye çıkıldığı dönemlerde plaka alıcılarının

¹¹ C plaka alıcıları ve satıcılarının bir araya geldiği çeşitli platformlarda oluşan satış fiyatı.

¹² Ankara Büyükşehir Belediyesinin C plaka satışı ihalelerine çıkarken oluşturduğu fiyat.

sayısının azalmasına da yol açabilecektir. C plaka bedellerinin yüksekliğinin bir sonucu olarak servis taşımacılığı yapan teşebbüslerin maliyetlerinin artması ile birlikte taşımacılık ücretlerinin artması da kaçınılmaz olacaktır. Nitekim Grafik 4 kamu kurumlarının personel taşımacılığına ilişkin toplam sözleşme bedellerinin toplam yaklaşık maliyete oranının yıllar itibarıyla bir artış trendinde olduğunu göstermektedir.

(133) Dosya kapsamında edinilen bilgiler çerçevesinde, Ankara'daki C plaka tahdidinin merkez ilçeleri kapsamından kaynaklı sorunlara da değinmek yerinde olacaktır. 04.02.2020 tarihinde Çubuk Şoförler ve Esnaf Odası, Polatlı Şoförler ve Otomobilciler Esnaf Odası ile yapılan görüşmede;

- C plaka uygulamasının merkez ilçeler ile sınırlı tutulduğu, bu kapsamın dışına çıkarılan çevre ilçelerde 2007 yılı itibarıyla servis hizmetini sunan araçların yeşil kuşak adı altında Büyükşehir Belediyesinden çalışma ruhsatı alarak faaliyet gösterdiği,
- Yeşil kuşaklı araçlarda tahdit uygulamasının olmadığı, yeşil kuşaklı araçlar ve ilçe sınırları içindeki tahditli olan, ancak C plakalı olmayan araçların merkeze taşıma yapamadıkları, bununla birlikte, gerek öğrenci taşımacılığı gerekse de personel taşımacılığı açısından yeşil kuşaklı servisler ile C plakalı servislerin ilgili mevzuat kapsamında aynı kriterleri karşılamak zorunda olduğu,
- Çevre ilçeler bakımından ilçe sınırları içerisinde yer alan servislerin ilçe sınırlarının dışında hizmet vermelerinin ilgili düzenlemeden itibaren sınırlandırılırken, Ankara merkezindeki C plakalı araçların çevre ilçelere servis hizmeti sunmasının sınırlandırılmadığı, C plakalı araçların merkez ve çevre ilçeler olmak üzere daha geniş alanda hizmet sunma imkânlarının bulunduğu, bu uygulama neticesinde, konum olarak merkez ilçe sınırları içerisinde olan ancak, çevre ilçelere daha yakın olan yerlere, çevre ilçelerden taşıma yapılamadığı, örnek olarak Sarayköy'de yer alan Çocuk Esirgeme Kurumunun Çubuk'a çok yakın olduğu, ancak ilçe sınırları (Çubuk sınırı) içerisinde olmadığı için bu kurumun taşıma hizmetini yapamadıkları, Bu bölgelerde ancak C plakalı araçların hizmet sunabilmesinden kaynaklı olarak hizmet maliyetlerinde artış yaşandığı, hâlbuki aynı hizmetin çevre ilçelerden yarı fiyatına alınmasının mümkün olduğu, bu uygulamanın kamu zararı doğurduğu, aynı şekilde bölgede yeşil kuşaklı araçların bulunduğu ilçede yer alan Ülker'in, merkez ilçede yer alan Devlet Su İşlerinden çok daha ucuza bu hizmeti aldığı,
- Tahditli plakaya ilişkin en iyi örneğin Bursa'da uygulandığı, Bursa'da merkeze belirli bir sayıda plaka verildiği, bunun yanında ilçelere de belli plaka numaralarının verildiği, bu çerçevede İnegöl ilçesindeki servis firmasının ikameti İnegöl'de bulunan yolcuyu, merkezdeki bir noktaya bırakabildiği, bu düzenlemenin Ankara'ya gelmesi halinde ilçelerdeki servis firmalarının da merkeze yolcu taşıyabileceği, böylece, Ankara ilindeki servis ihtiyacının çevre ilçelerdeki araçların da dâhil olmasıyla giderilebileceği, bu durumda Belediyenin de yeni plaka satışı yapmasına gerek kalmayacağı ve plaka maliyetlerinin düşmesinin yolunun açılacağı

hususları ifade edilmiştir.

(134) Yapılan görüşme neticesinde, diğer ilçelerdeki durumu anlamak adına Ankara'nın çevre ilçelerindeki odalardan¹³ bilgi talebinde bulunulmuştur. Bu kapsamda Beypazarı Şoförler ve Esnaf Odası tarafından gönderilen yazıda ilçede yalnızca öğrenci taşımacılığı yapıldığı ve servis araçlarının sarı kuşaklı olduğu, C plaka ile çalışan araç

¹³ Ankara'nın çevre ilçeleri; Akyurt, Ayaş, Bala, Beypazarı, Çamlıdere, Çubuk, Elmadağ, Gündül, Haymana, Kalecik, Kahramankazan, Kızılcahamam, Nallıhan, Polatlı, Şereflikoçhisar'dır.

olmadığı, öğrenci servis taşıma ücretleri sabah-akşam 160 TL, sabah-öğle-akşam ise 180 TL olduğu, plaka bedelinin ise 100.000 TL civarında olduğu belirtilmiştir.

(135) Çubuk Şoför ve Otomobilciler Esnaf Odası tarafından gönderilen cevabi yazıda, UKOME'nin 2007/48 sayılı kararı ile yapılan düzenleme sonucunda ilçede bulunan servis araçlarının yeşil kuşak izin belgeli olduğu belirtilmiştir. Bununla birlikte, C plaka tahdit uygulamasının Ankara merkez ilçelerdeki servis araçlarına verilmiş olduğu, bu araçların çalışma bölgeleri Ankara mülki idare sınırları iken Büyükşehir Belediye Kanunu'nun yeniden düzenlenerek tüm ilçeleri metropol ilçe statüsüne alması ile UKOME'nin aldığı karar sonrası C plakalı araçlara hiçbir sınır uygulanmadan Ankara mücavir alan sınırlarında çalışma izni verildiği, ilçelerdeki taşıyıcıların ise ilçe sınırlarının dışına çıkmadığından ilçelerin çalışma bölgelerinin kısıtlanmış olduğu ifade edilmiştir. Ayrıca, bu uygulama ile ilçelerde bulunan servis araçlarının hem kazançlarının hem de plaka değerlerinin düşmesine ve aynı zamanda vatandaşların ve kamunun servis hizmetini daha yüksek fiyatlarla almalarına sebep olduğu vurgulanmıştır. Çubuk ilçesinde öğrenci servis taşımacılığı fiyatının 100 TL olduğu, Ülker fabrikasına yeşil kuşaklı araçlarla yapılan taşımaların ücretinin 110 TL olduğu, ancak Ülker fabrikasının hemen yanında olan Devlet Su İşlerine C plakalı araçlar ile yapılan taşımacılık ücretinin ise 230 TL olduğu, Çubuk-Saray Çocuk Esirgeme Kurumuna yapılan taşımacılık ücretinin C plaka ile 350 TL iken, aynı kurumun temizlik personelinin kendi imkânları ile anlaştığı yeşil kuşaklı servis aracının ücretinin 140 TL olduğu belirtilmiştir. Son olarak, yeşil kuşaklı servis aracının plaka değerinin de 55.000 TL civarında olduğu ifade edilmiştir.

(136) Kahramankazan Şoförler ve Kamyoncular Esnaf Odası tarafından gönderilen cevabi yazıda, odaya kayıtlı araçların yeşil kuşaklı olduğu, bu araçların tahditli değil tahsisli olduğu ve tahsisin UKOME Şube Müdürlüğünce 2009/8 sayılı kararı ile verildiği, alınan karar doğrultusunda ilçe dışına çıkışın yasaklanmasının aynı yol güzergâhı içerisinde bulunan ilçelerin de personel ve öğrenci taşıma hizmetlerinde sorunlara yol açtığı, söz konusu sınırlamanın komşu ilçe sınırları bakımından kaldırılmasının uygun olacağı dile getirilmiştir. Ayrıca söz konusu kısıtlamanın servis araçlarının plaka değerlerini de etkilediği belirtilmiştir.

(137) Taşımacılık ücretinin Kahramankazan sınırları içerisinde;

- 0-15 km: 170 TL
- 15 km ve üzeri: 230 TL,

Ankara merkezde ise;

- 0-3 km: 225,55 TL
- 3-6 km: 250 TL
- 6-10 km: 290,33 TL
- 10-15 km: 337,33 TL

olduğu belirtilmiştir. Ankara merkezdeki ücretlerin UKOME Şube Müdürlüğü ile Ankara Esnaf ve Sanatkarlar Birliğince belirlendiği, ilçeler içinse bir fiyat tarifesinin bulunmadığı, ilçelerdeki talep ve potansiyel yaşam şartları göz önünde bulundurularak servis işletmecileri ile odalar ve İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü arasında yapılan görüşmeler neticesinde fiyatların tespit edildiği dile getirilmiştir. Bunun yanı sıra, ilçedeki yeşil kuşaklı plakaların bedelinin C plakanın değerinin yaklaşık %35'i kadar olduğu belirtilmiştir. Sonuç olarak, yeşil kuşaklı araçların ilçe sınırı dışına çıkamaması uygulamasının kaldırılmasının, merkezde olduğu gibi ilçelerde de fiyat tarifesi belirlenmesinin uygun olacağı ifade edilmiştir.

- (138) Kızılcahamam Şoförler ve Otomobilciler Odası tarafından gönderilen cevabi yazıda, ilçedeki servis araçlarının UKOME'nin 2015/44 sayılı kararı uyarınca yeşil kuşaklı olduğu, ilçe içerisinde öğrenci servis taşımacılığı ücretinin 110 TL olduğu, yeşil kuşaklı araçların plaka değerinin 30.000-35.000 TL arasında değiştiği, C plakalı araçların plaka değerinin ise 500.000 TL civarında olduğu, C plakalı araçların çalışma alanının Büyükşehir mücavir alan sınırlarına taşırılması, ilçelerdeki araçların ise kendi ilçe sınırları dışına çıkamamasının rekabeti ortadan kaldırdığı, C plakanın mecburi tutulması ile hem vatandaşların daha yüksek ücretler ödemek zorunda kaldığı hem de kamunun zarara uğradığı ifade edilmiştir. Yazıda ayrıca ilçelerdeki servis araçlarının o ilçede ikamet eden öğrenciler veya kamu personelini merkezde tek bir noktaya bırakmasına ilişkin bir düzenleme yapılmasının ve kamu kurumlarının ihalelerinde tahditli plaka zorunluluğunun kaldırılmasının yerinde olacağı belirtilmiştir.
- (139) Polatlı Şoförler ve Otomobilciler Esnaf Odası tarafından gönderilen cevabi yazıda, ilçede faaliyet gösteren servis araçlarının Polatlı Belediye Başkanlığının 2011/814 sayılı kararı ile ilçe tahditli olup ilçe sınırları içerisinde faaliyet gösterdiği belirtilmiştir. İlçe sınırları içerisinde faaliyet gösteren servis araçlarının ücretinin 2019-2020 öğretim döneminde, Ankara Esnaf ve Sanatkarlar Odasının 19.08.2019 tarih ve 111/1345 sayılı yazısı ile yıllık 1.350 TL olarak belirlendiği, bu tutarın dokuz eşit taksit ile 150 TL olarak ödendiği, tahditli servis araçlarına ait plaka değerlerinin 150.000-200.000 TL arasında olduğu ifade edilmiştir.
- (140) Elmadağ Umum Şoförler Otomobilciler ve Nakliyeciler Odası tarafından gönderilen cevabi yazıda, ilçedeki servis araçlarının UKOME'nin 2007/48 sayılı kararı ile yeşil kuşaklı olarak çalıştığı, ilçede öğrenci servis taşımacılığı ücretinin ortalama 140 TL, ilçe sınırları içerisindeki fabrikalara taşıma ücretinin ise 130-150 TL arasında olduğu, öte yandan, Roketsan A.Ş. fabrikasına yeşil kuşaklı araçların 100-120 TL'ye taşıma yaptıkları, söz konusu fabrikaya merkezden gelen C plakalı araçların ise 450-500 TL ücretle taşıma yaptıkları ifade edilmiştir. Yazıda, ilçedeki yeşil kuşaklı servis araçlarının plaka değerinin 150.000 TL, C plakalı servis araçlarının plaka değerinin ise 550.000 TL civarında olduğu belirtilmiştir. Cevabi yazıda ayrıca, C plakalı araçların çalışma alanının Büyükşehir mücavir alan sınırlarına taşırılması, ilçelerdeki araçların ise kendi ilçe sınırları dışına çıkamamasının rekabeti ortadan kaldırdığı, C plakanın mecburi tutulması ile hem vatandaşların daha yüksek ücretler ödemek zorunda kaldığı hem de kamunun zarara uğradığı, ilçelerdeki servis araçlarının o ilçede ikamet eden öğrenciler veya kamu personelini merkezde tek bir noktaya bırakmasına ilişkin bir düzenleme yapılmasının ve kamu kurumlarının ihalelerinde tahditli plaka zorunluluğunun kaldırılmasının yerinde olacağı ifade edilmiştir.
- (141) Ayaş Şoförler ve Otomobilciler Esnaf Odası tarafından gönderilen cevabi yazıda, ilçedeki servis araçlarının yeşil kuşaklı olduğu, öğrenci servis taşıma ücretinin sabah-akşam 120 TL, sabah-öğle-akşam ise 170 TL olduğu, ilçedeki servis araçlarının ortalama değerinin 70.000 TL olduğu belirtilmiştir.
- (142) Nallıhan Şoförler ve Otomobilciler Odası Başkanlığı tarafından gönderilen cevabi yazıda, odaya kayıtlı araçların plaka tahditli ve sarı kuşaklı olduğu ifade edilerek, öğrenci servis taşımacılığı ücretinin sabah-öğle-akşam 190 TL, ilçedeki tahditli plakaların değerinin ise yaklaşık 100.000 TL olduğu, ilçelerdeki araçların da merkeze taşıma yapabilmemesinin yerinde olacağı belirtilmiştir.
- (143) Kalecik Otomobilciler Otobüsçüler Kamyoncular Minibüsçüler ve Şoförler Odası tarafından gönderilen cevabi yazıda, ilçedeki servis araçlarının yeşil kuşaklı olduğu, ilçede öğrenci servis taşımacılığının İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü tarafından belirlenen

fiyatlar üzerinden yapıldığı, ilçedeki yeşil kuşaklı araçların plaka değerinin 15.000 TL, yeşil kuşaklı servis araçlarının değerinin ise 40.000-70.000 TL arasında değiştiği ifade edilmiştir.

- (144) Çamlıdere Ulaştırma Hizmetleri Esnaf Odası Başkanlığı tarafından gönderilen cevabi yazıda, ilçedeki servis araçlarının plaka tahditli ve yeşil kuşaklı olduğu, C plakalı araçlara hiçbir sınır olmadan çalışma izni verilmesinin ilçelerde bulunan servis araçlarının kazançlarının azalmasına ve plaka değerlerinin düşmesine sebep olduğu, ilçedeki yeşil kuşaklı araçların plaka değerinin 25.000-30.000 TL olduğu, plaka tahditli araçların plaka değerinin ise 120.000-130.000 TL civarında olduğu ifade edilmiştir. Cevabi yazıda ayrıca, C plakalı araçların çalışma alanının büyükşehir mücavir alan sınırlarına taşırılması, ilçelerdeki araçların ise kendi ilçe sınırları dışına çıkamamasının rekabeti ortadan kaldırdığı, C plakanın mecburi tutulması ile hem vatandaşların daha yüksek ücretler ödemek zorunda kaldığı hem de kamunun zarara uğradığı ifade edilmiş olup ilçelerdeki servis araçlarının o ilçede ikamet eden öğrenciler veya kamu personelini merkezde tek bir noktaya bırakmasına ilişkin bir düzenleme yapılmasının ve kamu kurumlarının ihalelerinde tahditli plaka zorunluluğunun kaldırılmasının yerinde olacağı ifade edilmiştir.
- (145) Ankara'nın çevre ilçelerinden elde edilen bilgilerden, uygulamada bir yeknesaklığın bulunmadığı, bazı ilçelerde yeşil/sarı kuşak uygulamasının olduğu, bazı ilçelerde hem tahdit hem kuşak uygulamasının olduğu anlaşılmıştır. Öte yandan, C plakalı araçların hem merkez hem çevre ilçelerde çalışabilmesi ancak çevre ilçelerdeki servis araçlarının sadece kayıtlı oldukları şoför ve esnaf odasının bulunduğu ilçe sınırları içerisinde faaliyet göstermesinin çevre ilçelerdeki araçların merkezdeki C plakalı araçlarla rekabetini sınırlandırdığı değerlendirilmektedir. Bunun yanında, C plakanın tahditli olmasından kaynaklı olarak çevre ilçelerdeki araçların plaka değerlerinden çok daha yüksek bir değere sahip olduğu ve yine C plakalı araçların hizmet bedellerinin çevre ilçelere nazaran çok daha yüksek kaldığı anlaşılmaktadır.
- (146) Sonuç olarak, Ankara ilinde mevcut tahditli plaka sayısının ihtiyacı karşılamakta yetersiz kaldığı, tahdit uygulamasının hizmet kullanıcılarının yeterli nitelikte ve sayıda taşıyıcı bulmasında sıkıntılara yol açtığı, tahdit uygulamasının bir sonucu olarak plaka bedellerinin emsallerinin oldukça üzerinde ve piyasaya giriş engeli yaratacak nitelikte olduğu, plaka maliyetlerinin artmasının da hizmet bedellerinin artmasını beraberinde getirdiği, çevre ilçelerdeki taşıyıcıların faaliyet alanlarının buldukları ilçe ile sınırlı tutulmasının ve C plakalı araçların tüm Ankara ili sınırları içerisinde faaliyet gösterebilmesinin bu araçlar arasındaki rekabeti olumsuz yönde etkilediği değerlendirilmektedir. Sayılan nedenlerle tahdit uygulamasının yol açtığı rekabetçi sorunlara ilişkin olarak Ankara Büyükşehir Belediyesi Ego Genel Müdürlüğü ve Ankara Valiliği İl Trafik Komisyonuna görüş gönderilmesi gerekmektedir.

J. SONUÇ

(147) Düzenlenen rapora ve incelenen dosya kapsamına göre,

- 1- Dosya konusu iddialara yönelik olarak 4054 sayılı Kanun'un 41. maddesi uyarınca soruşturma açılmasına gerek olmadığına,
- 2- Sektördeki C plaka tahdit uygulamasından kaynaklanan rekabetçi endişelerin giderilmesi amacıyla Ankara Büyükşehir Belediyesi Ego Genel Müdürlüğüne ve Ankara Valiliği İl Trafik Komisyonuna görüş bildirilmesi için Başkanlığın görevlendirilmesine

gerekçeli kararın tebliğinden itibaren 60 gün içinde Ankara İdare Mahkemelerinde yargı yolu açık olmak üzere, OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.